

ARODERGi

A N T A L Y A R E H B E R L E R O D A S I D E R G İ S İ

CHAMBER of ANTALYA TOUR GUIDES QUARTERLY

Ozanlar Diyarı, Şirin KIRŞEHİR

The Land of Minstrels, Lovely Kirsehir

AİZANOİ: Zeus'un Torunu Azan'ın Şehri

Aizanoi: The City of Azan, The Grandson of Zeus

AKDAMAR KİLİSESİ / The Akdamar Church

GÜLLÜK DAĞI MİLLİ PARKI ve TERMESSOS

The Gulluk Mountain National Park & Termessos

Siyah Gül'ün Hüznü: HALFETİ

The Sorrow of the Black Rose: Halfeti

PAN ve SYRINKS / Pan and Syrinx

NORVEÇ "Kuzeye Giden Yol"

Norway "The Way to the North"

K & G Silk and Wool Carpets

Havaalanı yolu 7. Km. Antalya / TÜRKİYE - Tel: +90 (0242) 341 61 60 - Fax: +90 (242) 341 61 59

Sargon Freeport Ltd.

Serbest Liman Magosa - KKTC - Phone: +90 533 839 27 34

A & R Halıcılık, KAPADOKYA

LYKIA Halıcılık Turizm San. Tic. A.Ş.

Acıpayam Kavşağı Tavas - DENİZLİ, Phone: +90 258 637 45 00 (4 Line) - Fax: +90 258 637 44 98

73 Pimlico Road, London, SW1W 8NE, UK

Tel: +44 (0) 20 - 7730 8810 - Fax: +44 (0) 20 - 7730 8803

New York by appointment

24 West 57 Street, 3 Floor, New York, NY 10019, USA

Tel: (212) 956 1586 - Fax: (212) 956 1587

Biraz Daha Sabır...

Geçiş süreçleri her zaman sıkıntılı olmuştur. Yeni sistemin ve düzenlemelerin şekillenmesi ve yerine oturması zaman alacaktır. Bu süre zarfında neyin nasıl yapılması gerektiğini pek bilen de yoktur aslında. Yöneticiler ve devletin memurları en iyi yorum veya tahminlerde bulunarak -bazen doğru bazen de mantığa ters- kararlar almak zorunda kalırlar. Bu durum zaman zaman sıkıntılara sebebiyet verebilir.

Bizim camiamız da şu an bu sıkıntılı süreçten geçmektedir. Yakında her belirsizlik ortadan kalkacak; meslek kanununun getirdiği değişiklikler ve yenilikler uygulamaya konulacaktır. Bundan dolayı karamsarlığa gerek yok. Biz, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da mesleğimizi daha iyi bir noktaya getirmek için burada olacağız.

Ancak, unutmamak gerekir ki, önümüzdeki süreçte sizin daha güçlü desteğinize ihtiyacımız olacak. Çünkü kanun ve yönetmeliğin uygulanmasında oluşacak tepki ve itirazlara ancak sizlerle birlikte karşı koyabiliriz. Bir meslek örgütü başarılı olmak istiyorsa, hiçbir zaman “**yönetim**” ve “**üyeler**” diye ayrılmamalıdır. Bu “birlikteliğin” korunmasına da özen gösterilmelidir. Mesleğimizi daha iyi bir seviyeye götürmek için gerekli kararların alınmasında, o zaman daha “**cesur**” olabiliriz.

Bugüne kadar ARO Dergi'nin her yeni sayısında, bir önceki sayıya göre; hedeflerimize bir veya birkaç adım daha yaklaştığımızı duyurduk. Bundan sonraki sayılarda da bunun böyle süreceği inancıyla saygılarımı sunuyorum.

Just a Little More Patience...

Transition processes have been troublesome all the time. The shaping and settling of the new system and regulations will take time. In fact, there is no knowing what should be done and how it should be done, during this time. The managers and officers of the state are forced to take decisions -sometimes right, sometimes adverse to reason- by making the best comments or predictions. This situation can lead to troubles from time to time.

Our community also passes through this troublesome process at the moment. Soon, the uncertainty will be eliminated, and the changes and innovations brought about by the professional law will be implemented. Therefore, there is no need for pessimism. Just as we did so far, we will be here to bring our profession to a better point in the future.

However, it should be noted that, we will need your support more powerfully in the coming period, because we can counter the protests and objections that will occur in the implementation of the law and regulations only with you. If a professional organization wishes to be successful, it should never be divided as “**management**” and “**members**.” And it should be cared for the protection of this “unity.” Then, we can be “**braver**” in taking the decisions required for bringing our profession to a better level.

So far, we have announced that we approached our targets one or a few more steps in each new issue of ARO Quarterly, compared to the previous issue. In the belief that it will continue similarly in the following issues, I present my respects.

Hasan UYSAL

ARO

ANTALYA REHBERLER ODASI DERGİSİ CHAMBER OF ANTALYA TOUR GUIDES QUARTERLY

3 ayda bir yayımlanır. YIL: 3, SAYI: 10, Ekim - Aralık 2012.
Kasım ayında basılmıştır.

Published quarterly YEAR: 3, ISSUE No: 10, October - December 2012.
Published in November.

İMTİYAZ SAHİBİ / Concessionaire

Antalya Rehberler Odası adına /
On behalf of the Chamber of Antalya Tour Guides
Hasan UYSAL - hasanuysal@aro.org.tr

SORUMLU MÜDÜR, GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Director In Charge, Editor In Chief
Ahmet Zeki APALI - zekiapali@aro.org.tr

YAYIN KURULU / Editorial Board

Prof.Dr. Bekir DENİZ, Prof.Dr. Nevzat ÇEVİK
Prof.Dr. Şadan GÖKOVALI, Yavuz Ali SAKARYA
Hüseyin ÇİMRİN, Mehmet ERDEM,
Recep YAVUZ, T. Michael P. DUGGAN

KATKIDA BULUNANLAR / Contributors

İsmet ÖZTÜRK

KAPAK FOTOĞRAFI / Cover Photo

Akdamar Kilisesi, Fotoğraf: Van İl Kül. Tur. Md.'lüğü Arşivi

GRAFİK TASARIM / Graphic Design

Adnan SAYKI - Telefon: +90 537 419 43 23
www.adnansayki.com - adnan@adnansayki.com

ÇEVİRMEN / Translator

Müge SÖZEN

BASKI / Printing House

Başak Matbaacılık ve Tanıtım Hiz. Ltd. Şti.
Anadolu Bulvarı Meka Plaza No: 5 / 15 Gimat
Yenimahalle / ANKARA, Tel: +90 312 397 16 17

YAZIŞMA ADRESİ ve İLETİŞİM BİLGİLERİ Mailing Address and Contact Information

Demircikara Mah. Burhanettin Onat Cad.
Arıtürk Sitesi, A-Blok, No: 89 Kat: 1, D: 4 Antalya / TURKEY
Tel: +90 242 311 11 30 (Pbx) - Fax: +90 242 322 91 75
www.aro.org.tr - dergi@aro.org.tr

"Yazıların sorumluluğu yazarlarına, reklamların sorumluluğu reklam sahiplerine aittir. Yazılı izin olmaksızın hiçbir yazı, fotoğraf ve grafik içerik başka bir yerde kullanılamaz."

Kültür-Sanat, Tarih, Arkeoloji, Mitoloji ve Gezi Dergisi.
ARO'nun bir kültür hizmetidir.

"The responsibility for the articles and advertisements remains with the authors and advertisers respectively. No text, photograph or graphical content may be used anywhere else without written permission."
Arts & Culture, History, Archaeology, Mythology and Travel Quarterly.
A cultural service provided by ARO

İÇİNDEKİLER contents

6-8 ANTALYA'nın
TURİZM TARİHİ
X. Bölüm

10-31 Ozanlar Diyarı,
Şirin KIRŞEHİR

The Land of Minstrels, Lovely Kırşehir

32-45 AİZANOİ:
Zeus'un Torunu Azan'ın Şehri

Aizonai: The City of Azan, The Grandson of Zeus

46-59 AKDAMAR KİLİSESİ

The Akdamar Church

60-74 GÜLLÜK DAĞI
ULUSAL PARKI ve
TERMESSOS

The Gulluk Mountain National Park & Termessos

76-91 Siyah Gül'ün Hüzünü:
HALFETİ

The Sorrow of the Black Rose: Halfeti

92-94 SARPA BALIĞI / Sarpa

96-105 ASPENDOS
III. Bölüm / Part III

106-110 PAN ve SYRINKS

Pan and Syrinx (Reed)

112-117 NORVEÇ
"KUZEYE GİDEN YOL"

NORWAY "The Way to the North"

118-121 HABERLER

122 MÜFETTİŞLER
YOLDA!

Sevgili Okurlar,

Bu sayımızda sorunlarımız, dertlerimiz ya da şikayetlerimiz yerine, hepimizin zaman zaman tanık olduğu veya dinlediği komik turist şikayetlerinden birkaçını sizlerle paylaşmak istiyorum. Özellikle Antalya bölgesinde operasyonların yoğunlaştığı ve meslektaşlarımızın -işin doğası gereği verdiği yük- gerildiği bu günlerde yüzlerinde oluşacak ufak bir gülümsemeye katkıda bulunmak tek amacım.

- İşportadan 5 €'ya Ray Ban gözlük aldım ama sahte çıktı. Hemen diğeri ben de aynı paraya Chanel parfüm aldım ama kokusu hiç benzemiyordu...
- Sahil, broşürde gördüğümüz sahile benzemiyordu; kumsal broşürde sarı görünüyordu ama biz gittiğimizde beyazdı...
- Turda gürültücü ve saygısız konukların bulunabileceği konusunda uyarmak tur operatörü olarak sizin göreviniz...
- Tatildeyken sivrisinek ısırdı. Bunların ısırabileceği konusunda kimse uyarıda bulunmadı...
- Plaj çok kumluydu...
- Bize denizde balık olduğunu söylemediler; çocuklar çok korktular...
- Plajda üstsüz güneşlenmek yasaklanmalı. Kocam bütün gün diğer kadınları seyrettiği için tatilim burnumdan geldi...
- Çok fazla İspanyol vardı. Resepsiyonist İspanyolca konuşuyordu. Yemekler İspanyol yemekleriydi. Çok fazla yabancı vardı...
- Su parkı için yer ayırtırken kimse bize mayo ve havlularımızı getirmemizi söylemedi...

Bol kazançlı, huzurlu ve güvenli turlar dileğiyle...

Dear Readers,

In this issue, I would like to share a few of the funny tourist complaints that all of us witness or hear from time to time, instead of our problems, troubles or grievances. Especially in these days when the operations are intensified in the Antalya region and our colleagues are strained – with the load of the work due to its nature-, my only aim is to contribute to a little smile on their faces.

- I bought Ray Ban glasses for € 5 from the street vendor, but it turned out to be fake. Just then, the other; and I bought Chanel perfume for the same price, but it did not smell the same at all...
- The beach did not look like the beach we saw in the brochure; the beach seemed yellow in the brochure, but it was white when we went there...
- It is your duty as the tour operator to warn that there can be noisy and disrespectful guests on the tour...
- Mosquitoes bit on holiday. Nobody warned that these could bite...
- The beach was too sandy...
- We were not told that there were fish in the sea; the children got very scared...
- Topless sunbathing in the beach should be banned. As my husband watched the other women all day, the holiday was dreadful for me...
- There were a lot of Spanish. The receptionist spoke Spanish. The food was Spanish food. There were too many foreigners...
- Nobody told us to bring our swimsuits and towels when booking in the water park...

Wishing you gainful, peaceful and safe tours...

A. Zeki APALI

Antalya'nın açılan ilk turistik tesisi: Teras Otel. (1958)

Antalya'nın Turizm Tarihi X. Bölüm

Antalya'da Turizmin Altın Yılları

Hüseyin ÇİMRİN, Kent Tarihçisi

Antalya'da, her geçen gün yeni bir otel turizmin hizmetine giriyor. Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü verilerine göre Antalya'daki 150 beş yıldızlı otelde toplam 262 bin 232 yatak bulunuyor. Bu sayı ile Antalya, dünyada en fazla 5 yıldızlı otel bulunan şehirler arasında ilk sıralarda yer alıyor.

kara, deniz ve hava yolları ile iç ve dış pazarlarla bağlantılı olması her yönü ile kapasiteyi arttırmaktadır. Antalya İli Türkiye'nin en büyük deniz limanlarından birine ve hava trafiği bakımından ikinci büyük hava limanına sahiptir.

Turist Sayısı:

Türkiye'nin turizm başkenti Antalya, Rusların ve Almanların en çok rağbet ettiği tatil merkezi konumundadır. Antalya Havalimanı Dış Hatlar İstatistik Bölümü'nden alınan

bilgiye göre 2002 yılında yaklaşık 5 milyon turisti ağırlayan Antalya'ya gelen turistlerin yüzde 50'ye yakını Almanlar oluştururken, Ruslar ikinci, Hollandalılar üçüncü sırada yer aldı. Euro'ya geçişte yaşadıkları ekonomik sıkıntıya rağmen Almanların 2002 yılında sayılarını en fazla artırarak gittikleri tek ülke Türkiye oldu.

2001 yılında Antalya'ya 1 milyon 993 bin 205 Alman turist gelirken, 2002 yılında bu sayı yüzde 18 artarak 2 milyon 347 bin 675'e ulaştı.

Bugün Antalya Türkiye'nin ve dünyanın en önemli turizm bölgelerinden biridir. Merkez, Kaş, Kale, Kemer. Serik, Manavgat, Alanya ve Gazipaşa ilçelerinde Bakanlar Kurulu'nca ilan edilmiş toplam 21 turizm merkezi bulunmaktadır. İlin

Antalya'nın açılan son turistik tesisi: Mardan Palace. (2009)

Antalya'ya 2001 'de 402 bin 703 Rus turist gelirken 2003'te bu rakam yüzde 32 arttı. Daha yakın tarihlere geldiğimizde 2007'de Antalya'ya gelen yabancı turist sayı 7 milyon 300 bini buluyor. 2008'de ise turist sayısında adeta bir patlama yaşandı ve Antalya'ya gelen yabancı turist sayısı dokuz milyonu aştı. Bu sayının ilk sırasını % 26.41 ile Ruslar; %25.71 ile Almanlar oluşturdular. 2011 yılında ise Antalya Bölgesi'ne gelen turist sayısı 11 milyonu aşmıştı.

Mavi Bayrak:

Dünyada denizlerin ve sahillerin kalitesini ve temizliğini belgeleyen Mavi Bayrak, 25 Avrupa ülkesinde ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nde kriterlere uygun plajlara veriliyor. Türkiye'de Mavi Bayrak kriterlerine uygun plaj sayısı her geçen gün artıyor. Bir yıl süre ile verilen Mavi Bayraklar, gerekli kontroller sonunda yenileniyor ya da geri alınabiliyor.

Türkiye Çevre Eğitim Vakfı tarafın-

dan 2008 yılında Türkiye'de 258 plaj ile 13 marina Mavi Bayrak taşımaya hak kazandı. Antalya, 143 sahil, 2 marina olmak üzere toplam 145 Mavi Bayrakla Türkiye şampiyonu. Antalya'nın en fazla Mavi Bayraklı plaja sahip ilçesi Kemer'dir. Kemer Park Marina'nın yanı sıra, Kemer'e bağlı belgeler Beldibi, Göynük, Çamyuva ve Tekirova'da toplam 26 Mavi Bayraklı plaj bulunurken, Manavgat 14 Mavi Bayraklı plajla ikinci sırada yer alıyor.

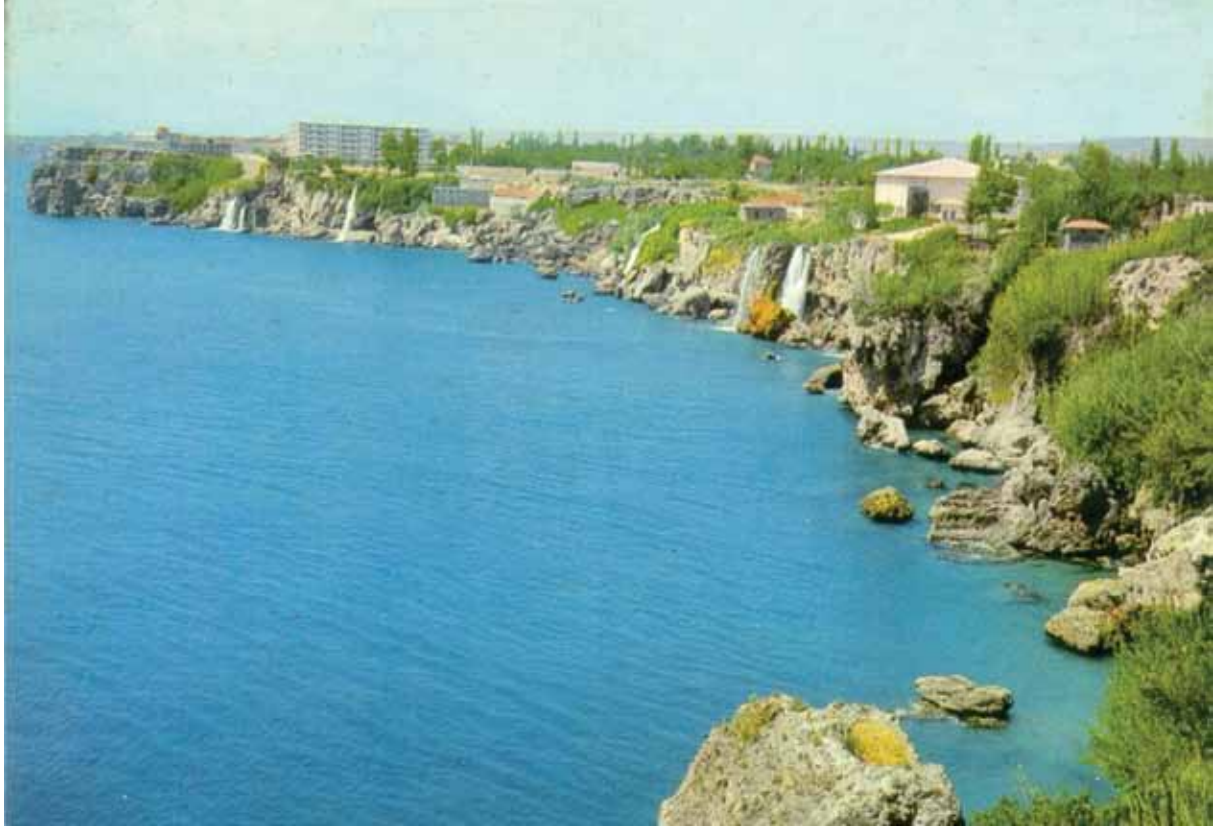
Yatak Sayısı:

Bugünkü Yatak kapasitesi: Ekim 2009 yılı Ocak ayında yapılan tespate göre Antalya bölgesinde 262.232'si işletme belgeli, 87.625'i de yatırım belgeli olmak üzere 349 bin 857 yatak var. Yatakların 81.829'u Alanya. 99.875'i Manavgat, 72.838'i Kemer, 53 bin 185'i Serik, 1.962'si Kaş, 839'u Finike ilçelerinde ve 36.353'ü Antalya kent merkezi ve çevresinde bulunuyor. Yatakların 117.847'sinin 5 yıldızlı otel, 60.317'sinin 4 yıldızlı otel, 27.

230'u 3 yıldızlı otel, 5.55'i 2 yıldızlı otel. 2.909'u tek yıldızlı otelde bulunmakta ve tatil köylerinde 37.382, motellerde 1.116, pansiyonlarda 2.506, kampinglerde 1.347. apart otellerde 7.442, özel belgelilerde 2.615, golf tesislerinde 943, turizm kompleksi 1.999 ve eğitim uygulama tesislerinde 91 yatak bulunuyor. Turizm kentleri projesi kapsamında Antalya Kuzeyi (Kepez, Varsak, Topallı) ve Antalya-Manavgat-Oymapınar bölgelerinde öncü-örnek proje çalışmaları devam etmekte ve bu projeler ile Antalya'da turizme kazandırılması planlanan ilave yatak sayısı yaklaşık 100.000 olarak öngörülmektedir.

Antalya Otel Zengini:

Türkiye'ye gelen turistlerin yarısından fazlasını konuk eden Antalya'da, her geçen gün yeni bir otel turizmin hizmetine giriyor ve yatırımlar özellikle 5 yıldızlı oteller üzerine yoğunlaşıyor. Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü verilerine göre Antalya'daki 150 beş yıldızlı otelde toplam 262 bin 232 yatak bulun-

Antalya'nın 1960'lı yıllardaki bakir güzelliği

yor. Bu sayı ile Antalya, dünyada en fazla 5 yıldızlı otel bulunan şehirler arasında ilk sıralarda yer alıyor. Antalya ve ilçelerinde; 12'si birinci sınıf tatil köyü, 31'i 2. sınıf tatil köyü, 5'i dört yıldızlı tatil köyü, 150'si 5 yıldızlı otel, 133'ü 4 yıldızlı otel, 127'si 3 yıldızlı otel ve diğerleri, iki, tek yıldızlı apart, özel pansiyon ve motel olmak üzere işletme belgeli toplam 641 tesis bulunuyor.

İşletme belgeli 641 tesiste toplam 122 bin 108 odada, 262 bin 232 yatak turistin hizmetine sunuluyor. Yatırım belgesi almış 175 otelin tamamlanmasıyla birlikte 40 bin 180 odada 87 bin 625 yatak daha hizmete girmiş olacak ve böylece tesis sayısı 816'ya, yatak sayısı 349 bin 857'ye yükselecek.

Nereden Nereye?

Antalya'daki kanaat önderlerinin 1949 yılında bir Turizm Derneği kurarak başlattıkları Antalya'yı Türkiye ve dünya çapında tanıtmaya çalışmaları 30-35 yıl içinde mutlu bir sonuca ulaşmış; bugün Antalya Türkiye'nin ve dünyanın en önemli turizm böl-

gelerinden biri olmuştur. 6 Kasım 1958 günü hizmete sokulan 42 oda ve 72 yataklı Antalya'nın ilk turistik konaklama tesisi Teras Otel'den bugüne, aradan tam elli yıl geçti.

Otellerimiz artık dünya standartlarında ve hatta en iyileri.

Geçtiğimiz günlerde Kundu bölgesinde hizmete sokulan Mardan Palace bunun en son örneği. 180 bin metrekarelik alanda kurulan bu Otel, mimari yapısıyla, tasarlanan 7 bin 500 m2 büyüklüğündeki lüks SPA, yüzme havuzunu çevreleyen, konukların `Sultan Gondol`larıyla ulaşımı için tasarlanmış `Su Yolu`, Mardan Palace`ı benzersiz kılıyor.

Dolmabahçe Binası, Kuleli Askeri Lise görünümünde tasarlanmış Anadolu Yakası, Avrupa Yakası, Kız Kulesi ve Galata Köprüsü ile İstanbul'un mükemmel bir minyatürünü andırıyor. Ana giriş kapısı, Dolmabahçe Sarayı'nın giriş kapısıyla aynı mimari özellikleri taşıyor. Antika mobilyalarla dekore edilen 2 bin 800 metrekarelik lobinin 21 metre yüksekliğindeki cam tavanı,

geleneksel saray motifleriyle, el süslemeleriyle bezenmiş.

İstanbul Boğazı şeklinde tasarlanmış, 16 bin metrekarelik dünyanın en büyük otel açık yüzme havuzlarından biri olan havuzun tam ortasında, Kızkulesi yükseliyor. 560 odası, Ana Restaurant'ın yanı sıra dünyanın farklı ülkelerinden örnekler sunan toplam 11 restoran ve 11 cafe barı, Şarap Mahzeni, Amfi-Tiyatro'su, bin 200 kişilik ve 800 kişilik iki büyük balo salonu ile hizmet veriyor.

Ayrıca otelin lobisinde yer alan Kapalıçarşı'dan esinlenilerek tasarlanmış `Kapalıçarşı Alanı` da dünya markalarıyla alışveriş imkânı sunuyor. Tek kelime ile harika bir tesis.

Bütün bu güzel gelişmeleri görüp yaşadıkça, diğer birçok turizmci dostum gibi Antalya'da turizmin gelişmesinde ilk tuğlayı koyanlardan biri olarak müthiş gururlanıyor; haklı olarak da büyük bir mutluluk duyuyorum.

BİTTİ

MOTİF

Kültür Merkezi

Tel: 0384 511 48 59 - 511 38 93

Yeni Mh. Ç.E.Ç Yolu No:1 AVANOS-NEVŞEHİR-KAPADOKYA

www.kapadokya-motif.com

Ozanlar Diyarı, Şirin KIRŞEHİR

Cacabey Camii / Cacabey Mosque

Sait TAŞ, Rehber

Değerli dostlar,

Mesleğimiz sürekli bir gelişim içerisindedir. Dergimiz aracılığıyla zaman zaman şehirlerimiz hakkında çıkan konularla o ili en yeni bilgiler ışığında tanıtmaya çalıştık; Amasya, Denizli, Eskişehir ve Isparta gibi... Bu sayımızda şirin mi şirin bir ilimizi, Kırşehir'i tanıta-cağız.

Başkent Ankara ile Orta Anadolu'nun sanayi merkezi Kayseri'nin arasında sıkışık kalmış, Kapadokya'nın bir parçası olmasına rağmen üvey evlat muamelesi görmüş, ozanlar diyarı şirin Kırşehir...

Ahmedi Gülşehri, Ahi Evran, Nureddin Cibril Bin Cacabey, Şeyh Süleyman Türkmani, Aşık Paşa ve Yunus Emre gibi şair, filozof veya bilim adamı olan şahsiyetlerin Kırşehir'de yaşamış oldukları bilinmektedir. Abdal kültürüyle yoğrulmuş yöresel halk müziğimizin temsilcileri Muharrem Ertaş, Ekrem Çelebi, Bahri Altaş, büyük Ozan Neşet Ertaş, genç nesil temsilcilerimiz Tufan Altaş ve İsmail Altunsaray ülke çapında tanınmış bozlak ustalarıdır.

Şirin ilimiz Kırşehir'i sizlere tanıtmak görevi, Kırşehirli ol-

mamız münasebetiyle bana ve değerli hemşerim Mehmet Ulusoy'a düştü. Her ikimiz de bize verilen bu görevi gerçekleştirmek adına elimizden geleni yaptık ve sizlerin hizmetine sunmaktan gurur duyuyoruz. Çalışmalarımız esnasında bizden desteğini esirgemeyen Kırşehir Belediyesi Başkanı Sayın Yaşar Bahçeci'ye ve Kırşehir Belediyesi Basın ve Yayın Müdürü Halil Bey'e teşekkür ederiz. ARO dergimizle birlikte yalnızca üyelerimize ulaştırmaya çalıştığımız (sınırlı sayıda olduğu için) Kırşehir Halk Müziği CD'sini belediye başkanımızın katkısı sonucu hediye ediyoruz.

Yazımızı hazırlama heyecanı içindeyken 25 Eylül 2012 tarihinde acı haberi tüm Türkiye ile beraber aldık ve "**Büyük Ozan Neşet Ertaş**"ın vefatını öğrendik.

Horasan'dan gelip Anadolu'ya "**Abdal**" geleneğini taşıyan ve

The Land of Minstrels, Lovely KIRSEHIR

Terme Travertenleri / Terme Travertines

Sait TAS, Tour Guide

Dear friends,

Our profession is in a state of continuous development. We have tried to introduce to a wider public our cities from time to time through the issues related to them in our quarterly in the light of the latest information about them; like Amasya, Denizli, Eskisehir and Isparta... In this issue, we will introduce another very lovely province of ours, namely Kirsehir.

The land of minstrels, lovely Kirsehir, that lies between Ankara, the capital city and Kayseri, the industrial center of Central Anatolia, and which is treated like a stepchild despite being a part of Cappadocia...

Historical figures such as po-

ets, philosophers or scientists, such as Ahmadi Gulsehri, Ahi Evren, Nureddin Jibril son of Jajabey, Sheikh Suleiman Turkmani, Asik Pasha and Yunus Emre are known to have lived in Kirsehir. Muharram Ertaş, Ekrem Celebi, Bahri Altas, the great Minstrel Neset Ertaş, and the representatives of our younger generation Tufan Altas and Ismail Altunsaray, who carry into the future our local folk music mixed with the culture of the Abdal, are known country wide as masters of the bozlak.

As my dear countryman Mehmet Ulusoy and I are from Kirsehir, we have undertaken the responsibility of introducing our lovely province Kirsehir to you and both of us have done our best to accomplish this task given to us, and we are proud to offer it to you. We are grateful to Mr. Yasar Bahceci, the Mayor of the Municipality of Kirsehir, and Halil Bey,

the News and Media Manager of the Municipality of Kirsehir, who have supported us during our work. As a result of the contribution of our mayor, we give you the Kirsehir Folk Music CD as a present, that we try to deliver only to our members, together with our ARO Quarterly (as they are limited in number).

While we were in the excitement of preparing our article, we received together with all of Turkey, the sad news on September 25th, 2012 of the passing away of "The Great Minstrel Neset Ertaş."

Our "garib" Neset, the most important living representative of the Central Anatolian Bozlak, which came from Khorasan, and brought with it the tradition of the "Abdal" to Anatolia, and who was pronounced a "Living Human Treasure" by UNESCO, has gone for good. I believe we have lost a great

Neşet Ertaş

Ahi Evran

UNESCO tarafından da **“Yaşayan İnsan Hazinesi”** olarak ilan edilen, Orta Anadolu Bozlağı’nın yaşayan en önemli temsilcisi “garip” Neşetimiz göçüp gitmişti. Mütevacı durumu, hoşgörüsü ve de “insan” olmaya atfettiği büyük önemle sanırım kültür hayatımızın büyük bir çınarını kaybetmiş bulunuyoruz. Nazım’ın deyişiyle ‘topraktan öğrenen/kitapsız bilen’; Yaşar Kemal’in tasviriyle “Bozkırın Tezenesi”; seyircisinin “Ayağının Türabı” olabilendir. Gariban babasıdır.

Ayrımcılığın en büyük karşıtıdır. “Ya davulcuya ya zurnacıya” diyebilenlerden asla olmamıştır. Devlet değil “Halk sanatçısıdır”. Asla “piyasa” türkücüsü olmayan bu eşsiz hemşerimizin unutulmayacak türkülerinden bir kaçını şöyle sıralayabiliriz:

Zahidem, Anam Ağlar Başucumda, Zülûf Dökülmüş Yüze, Yalan Dünya, Dane Dane Benleri Var, Neredesin Sen, Ahirim Sensin, İki Büyük Nimetim Var vs. vs.

Cenazesıyla Türkiye’nin tüm unsurlarını bir araya getirebilen bu büyük “birleştirici” güce sanırım her zamankinden fazla ihtiyaç var. Ancak ölümü ile hatırlanmayacak diğer kültürel değerlerimize yaşarken gereken değeri vermek umuduyula... Hoşçakal Garip Neşet...

Kırşehir, medeniyetin beşiği olan Anadolu’nun ortasında yer alması ve çok önemli bir coğrafi konuma sahip olması sebebiyle, tarih boyunca önemli kültürlerin yaşandığı bir bölge olmuştur.

Yerleşme tarihi Tunç Çağı’na kadar uzanan Kırşehir, Hitit, Frig, Lidya, Pers, Kapadokya Krallığı, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarının izini taşımaktadır.

İlk Türkçe eser yazar Aşık Paşa, kurduğu medresede kuyudaki suya yansıyan yıldızları incelemek suretiyle astronomi araştırmaları yapan Cacabey, esnaf ve sanatkarlarımızı teşkilatlandıran Ahi Evran-ı Veli, Yunus Emre, Ahmet Gülşeh-

ri, Süleyman Türkmani, Şeyh Edabali ve Mesut Gülşehri’yi yetiştiren Kırşehir, tarihi eserler bakımından da hayli zengindir.

1271 yılında yaptırılan Cacabey Medresesi, 13. yy’a ait Lala (Lale) Camii, 1230’da yaptırılan Alaaddin Camii, 1482’de yaptırılan Ahi Evran Camii, Kapucu Camii, Çarşı Camii, Melikgazi Türbesi, Yunus Emre Türbesi, Cacabey Türbesi, Kalendar Baba Türbesi, Ahi Evran Türbesi, Kesikköprü Kervansarayı, Üçayak Kilisesi, Derefakılı ve Aksaklı Kilisesi, Mucur Manastırı ve Keşiş Sarayı, Kırşehir Kalesi, Mucur Yeraltı Şehri, D. İnlimurat, Kepez ve Kümbetaltı yer altı şehri bunlardan başlıcalarıdır.

İlimiz kaplıcalar bakımından da oldukça zengindir. Bunlardan başlıcaları, Terme, Karakurt, Bulamaçlı ve Mahmutlu Kaplıcalarıdır. Bu kaplıcalar yurdumuzun her ilinden gelen hastalara şifa dağıtmaktadır.

chenar (a great Plane Tree) of our culture with his modesty, tolerance and the great importance that he attached to being a "human being." He is a "learner from the soil/knower without books" in Nazim's words; "The Plectrum of the Steppe" in Yasar Kemal's depiction; the one who can be the "Turab of the Feet" of his audience. He is the father of the poor. He is the greatest opponent of discrimination. He has never been of the ones saying "either to the drummer, or to the player of the shrill pipe*." He is not the State's but the "People's Artist." Some of the unforgettable folk songs of this unique countryman of ours who has never been a "market" folk singer are as follows:

My Zahide, My Mother Weeps
Beside Me, Lovelock Spilled
On Face, The Untrue World,
She Has Moles Piece by
Piece, Where Are You, You
Are My End, I Have Two Great
Blessings etc.

I believe we need more than ever this great "unifying" power which brought together all the elements of Turkey with his funeral. We hope that other cultural values of ours will not be remembered with their death, but will be properly valued while living... Goodbye Garib Neset...

Due to its location in the middle of Anatolia, the cradle of civilization and having a very important geographical location, Kirsehir has been a region where significant cultures lived throughout history.

Kirsehir, the first settlement of which dates back to the Bronze Age, carries the imprint of the Hittite, Phrygian, Lydian, Persian, Cappadocia Kingdom, Roman, Byzantine, Seljuk and Ottoman civilizations.

Kirsehir, the place where Asik Pasha who wrote the first Turkish work, Jajabey who made astronomy research through examining the stars reflected in the water in the well in the medrese which he founded, Ahi Evren-i Veli who organized our artisans and craftsmen, Yunus Emre, Ahmed Gulsehri, Suleiman Turkmani, Sheikh Edabali and Mesut Gulsehri grew up, is also very rich in terms of its historical buildings.

Kirsehir has the Jajabey Medrese was built in 1271, the Lala (Tulip) Mosque belongs to the 13th century, the Alaeddin Mosque built in 1230, the Ahi Evren Mosque built in 1482, the Kapucu Mosque, the Grand Bazaar Mosque, the Melikgazi Tomb, the Tomb of Yunus Emre, the Jajabey Tomb, the Kalendar Baba Tomb, the Tomb of Ahi Evren, the Kesikkopru Caravanserai, the Ucayak Church, the Derfakili and Aksakli Churches, the Monastery and Monks' Palace of Mucur, the Kirsehir Castle, the Mucur Underground City, the D. Inlimurat, Kepez and Kumbetalti Underground Cities are the main ones.

Our province is also rich in spas. The main ones are the Terme, Karakurt, Bulamacli and Mahmutlu Spas. These spas heal the patients coming from every province of our country. The physical, chemical and biological analysis report of the Istanbul University, Medical Ecology and Hydra Climatology Research and Application Center related to the Kirsehir thermal spas indicate that the spa water is a bicarbonate type of water loaded with mineral water, calcium, and sodium. Taking these features into account; *it has been reported by doctors that the spa water is capable of curing diseases such as articular*

rheumatism, hardening of the arteries and related diseases, stroke rehabilitation, deficiencies due to nervous disorders, fatigue, diabetes, diseases that come with gout and obesity, liver, gall bladder, stomach and bowel diseases, kidney stones, hypertension, and chronic bronchitis.

The Karakurt Spa is within the boundaries of the village of Karalar connected to the central county of Kirsehir. The old spa was built in 1135 during the Seljuk period. It is indicated in the written sources that this place served as a Hospital-Spa during the Seljuk period.

Although our province is thought to be a steppe by the strangers due to its name, in fact the city has a green natural appearance with vineyards, gardens and poplars. It has a settlement order that the experts of urbanism call a "Shining City." There are seaside resorts and natural beaches on the coast of the Hirfanli Dam with a beauty reminiscent of the seaside, and camping and recreational spaces in every region of the province.

In particular the Japanese Garden created by the Japanese archaeologists making archaeological research in Kalehoyuk, in the County of Kaman, and the Lake Seyfe in the County of Mucur which is frequented by 35-40 thousand flamingos every year are worth a visit.

It is a shallow and salty lake located in the southern end of the closed basin of Malya, covering an area of 9350 hect-

İstanbul Üniversitesi Tıbbi Ekoloji ve Hidra Klimatoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Kırşehir Terme Kaplıcaları ile ilgili fiziksel, kimyasal ve biyolojik analiz raporu, kaplıcanın maden suyu, kalsiyum, sodyum yüklü bikarbonatlı alkanit bir su özelliğinde olduğunu belirtmektedir. Bu özellikler dikkate alınarak; *Kaplıca suyunun eklem romatizmaları, damar sertliği ve buna bağlı hastalıkların, felçlerin rehabilitasyonunda, gatahlif sinir bozukluğuna bağlı yetersizlikler, sürmenaj, diyabet, gut ve şişmanlık ile gelen hastalıklar, karaciğer, safrakesesi, mide, bağırsak hastalıklarında, böbrek taşlarında, hipertansiyon, kronik bronşit gibi hastalıklarda tedavi edici özellikte olduğu doktorlar tarafından rapor edilmiştir.*

Karakurt Kaplıcası Kırşehir'in merkez ilçesine bağlı Karalar köyü sınırları içerisinde. Eski kaplıca Selçuklular döneminde 1135 yılında yapılmıştır. Yazılı kaynaklarda burasının Selçuklular Dönemi'nde Hastane-İlaca olarak hizmet verdiği belirtilmektedir.

İlimiz isminden dolayı önceden tanımayanlar tarafından bozkırmış gibi sanılsa da, aslında şehir bağlar, bahçeler ve kavaklar içerisinde yeşil doğal bir görünümündedir. Şehircilik uzmanlarının "Işıldayan Kent" dedikleri düzende bir yerleşime sahiptir. Hirfanlı Barajı kıyısında denizi aratmayacak güzellikte plaj ve doğal kumsallar ile ilin her bölgesinde kamp ve mesire yerleri bulunmaktadır.

Özellikle Kaman İlçesi Kalehöyük'te arkeolojik araştırmalar yapan Japon bilim adamları tarafından oluşturulan Japon Bahçesi ve her yıl 35-40 bin Flamin-

go Kuşu'nun uğrak yeri olan Mucur ilçesindeki Seyfe Gölü görülmeye değerdir.

Malya kapalı havzasının güney ucunda yer alan, yüzölçümü kış aylarında en çok 9350 hektara çıkan sığ ve tuzlu bir göldür. Göl yaz aylarında 1560 hektara kadar küçülür. Kış aylarında ortalama derinliği bir metredir. Kızıldağ Yeniyapan Köyü'nün doğusunda gölde üreyen kuşlar için yaşamsal önem taşıyan yaklaşık 1500 hektarlık hafif tuzlu tatlı su bataklıkları yer alır. Güneyde yüksekliği 1700 metreye varan tepeler ve hemen kıyıda birkaç höyük vardır. Seyfe Gölü'nün doğusunda kıyıya yakın sazlıklardan oluşmuş pek çok adacık bulunur. Bu adacıklar ve göl çevresinde ötücü kuşlarda dahil olmak üzere toplam 187 kuş türü izlenebilir. Seyfe Gölü'ndeki alan milli park alanı olarak ilan edilmiştir.

Dünyanın en büyük flamingo toplulukları bu milli park alanı içinde barınmaktadır.

Alan, burada üreyen **ak pelikan, kaşıkçı, flamingo, macar ördeği, toy, kılıç gaga, mahmuzlu kızkuşu, Akdeniz martısı, gülen sumru** gibi türleriyle önemli kuş alanı sta-

tüsü kazanmıştır. Bunların dışında diğer önemli kuş türleri, **çamurcunlar, balıkçınlar, yağmurcunlar, kazlar, martılardır.** Bölgede 480 bin kuşun bir arada yaşadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Seyfe Gölü çevresi doğa yürüyüşlerine uygun bisiklet parkurları, bitki inceleme gibi etkinlikler için de elverişlidir.

Hirfanlı Baraj Gölü çevresi doğal kumsalları ile kamp yapılabilecek bir yerdir. Sportif olta balıkçılığı yapılabilmektedir. Son yıllarda yamaç paraşütü yapılabilmesi için çalışmalar yürütülmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2005 yılı içerisinde çevresi tamamen Turizm Alanı olarak ilan edilmiştir.

İlimiz insanları gelenek ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlı olup, folklor ve mahalli oyunlar konusunda çok zengin bir kültüre sahiptir. Halk oyunları, düşünleri, örf ve adetleri büyük ilgi çeker. Kırşehir Gençliğinin yöre oyunlarına ilgisi çok büyüktür. Kırşehir bir ozanlar diyarıdır. Mahalli sanatçılar, usta ozanları aratmayacak kadar saz çalıp türkü söylerler. İlimizin müzik literatürüne katkısı küçümsenemeyecek boyuttadır. Halk yaşantısının, halk diliyle tipik anlatımını veren türküler, genellikle bozlak,

Flamingolar / Flamingos

Seyir

restaurant

www.adnansayki.com

Personeli ve Yöneticileri Yabancı Dil Sahibi Olup Kalitemiz Birinci Sınıftır.

Düğün, Nişan ve Özel Davetlerinizde Hizmetinizde.

Yerli ve Yabancı Turist Kafileleri için Keyifli Molalar Sunmaktadır.

Pamukkale Kasabası

Denizli - Turkey

ÇAĞRI MERKEZİ

Tel: +90 258 272 24 71

Fax: +90 258 272 24 73

info@seyirrestaurant.com.tr

www.seyirrestaurant.com.tr

Flamingolar / Flamingos

ya da uzun havadır. Ama oyun havaları da yurt genelinde tanınır.

Özellikle eserleri çalınıp söylenen bazı ozanlarımız Aşık Sait, Aşık Seyfullah, Muharrem Ertaş, Ali Çekiç, Neşet Ertaş, Şemsi Yastıman ve Ekrem Çelebi'dir. Türkü pınarlarına kaynaklık eden bu sanatçılarımız göz önünde bulundurularak 2001 Yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu kurulmuştur.

Geleneksel el sanatları Kırşehir kültürünün bir parçası olarak varlığını devam ettirme çabasıdadır.

Yok olmaya yüz tutan hali dokumacılığı ve halen varlığını devam ettirmeye çalışan taş işlemeciliği önemli el sanatlarımızdandır.

Kırşehir, İç Anadolu Bölgesi'nin orta Kızılırmak bölümünde yer

alır. Nevşehir, Aksaray, Kırıkkale, Yozgat ve Ankara ile komşu olan il topraklarının genişliği ülke topraklarının % 0,8'i, İç Anadolu Bölgesi topraklarının % 2,9'u kadardır. Kırşehir yöresi Orta Anadolu masifinin bir parçasıdır. Kızılırmak yayı içerisinde yer alan "Kırşehir masifi" Türkiye'nin 9 büyük masiflerinden en büyüğü olup, Tuz Gölü'nün altında da devam ettiği tahmin edilmektedir.

Kuzeyden Delice Irmak Vadisi, batıdan Kaman-Kılıçözü Vadisi, güneyden Kızılırmak Vadisi ve doğudan Seyfe Gölü çöküntü alanı ile çevrilidir. İlde 1500 metreyi aşan dağların sayısı oldukça azdır. İl topraklarının % 64,5'i plato ve %17,2'si dağlık alan durumundadır. Kuzeybatıdan güneydoğuya doğru Kervansaray Dağları (1679 m) uzanır. Adını bulunduğu ilçeden alan Çiçekdağı (1691 m) Kaman ilçesinde Aliöllez Dağı (1528 m) ve ilin en yüksek noktasının da bulunduğu Baran Dağı (1808 m) yer alır.

Kırşehir'in en yüksek noktası 1808 m ile Baran Dağı'dır.

Kırşehir'de genellikle bozkır görünümüne sahip bitki örtüsü bulunmakta, İç Anadolu Bölgesi'nin bozkır kuşağı içindeki ilde yer yer tepelerde çalılıklar göze çarpmaktadır. İlde sadece Çiçekdağı'nın kuzey kesimlerinde ve Akçakent ilçesi çevresinde meşe ve ardıç ağaçlarından oluşan ormanlık alanlar vardır. Vadi tabanlarında ve sulak yerlerde yer yer kavaklık ve meyve bahçeleri vardır.

Hirfanlı Barajı ve Kılıçözü Çayı boyunca **sazan, mercan, Çiçekdağı, Baranlı dağlarında tavşan ve keklük**, Buzluk dağlarında **tavşan, keklük, yaban ördeği** bulunmaktadır.

Seyfe Gölü civarında yaban ördeği, **yaban kazları** ve **çeşitli kuş türleri** bulunmaktadır.

Yüzyıllarca Anadolu'nun ticari

ares at most during the winter months with an average depth of 1 meter. The lake diminishes to 1560 hectares during the summer months. There are lightly salted fresh water marshes to the east of the village of Kizildag Yeniyapan which are vital for the breeding birds in the lake. There are hills rising up to a height of 1700 meters in the south, and a few mounds right on the waterfront. There are many islets in the east of Lake Seyfe composed of reeds near the shore. A total of 187 bird species, including songbirds, can be observed on these islets and around the lake. The Seyfe Lake area has been declared a national park area.

The world's largest flamingo populations inhabit in this national park area.

The area has gained the status of an important bird area with a number of bird species breeding here such as the **eastern white pelican, spoonbill, flamingo, pochard, otis tarda, avocet, spurred lapwing, mediterranean gull, and smiling tern**. In addition, other important bird species are the **teals, bitterns, plovers, geese, and seagulls**. It has been determined that 480 thousand birds live together in the region. In addition, the environment of the Lake Seyfe is suitable for activities such as biking trails, for nature walks and plant examination.

The environment of the Hirfanli Dam Lake is a place suitable for camping with its natural sandy beaches. Sport fishing can be done and work has been carried out for paragliding in recent years. Its entire environment was declared a Tourism Area by the

Ministry of Culture and Tourism in 2005.

The people of our city are tightly linked to their traditions and customs, and have a very rich culture of folklore and local games. Folk dances, weddings, traditions and customs attract great interest. The Kirsehir youth has enormous interest in the local games. Kirsehir is a land of minstrels and the local minstrels play the sahz and sing folk songs as well as the master minstrels and Kirsehir has made a considerable contribution to music literature. The folk songs which give the typical

expression of the people's life in the people's language are often bozlak or unmeasured folk song. However, its folk dance songs are also known country wide.

Some of our minstrels whose works in particular are played and sung are Asik Sait, Asik Seyfullah, Muharrem Ertas, Ali Cekic, Neset Ertas, Semsi Yastiman and Ekrem Celebi. The Ministry of Culture and Tourism, Kirsehir Masters of Folk Music and Dance Community was founded in 2001, in respect for these artists of ours through whom the springs of folk songs well up.

Çuğun Baraj Gölü / The Cugun Dam Lake

Hirfanlı Baraj Gölü / The Hirfanli Dam Lake

Aflak Baba Türbesi / The Aflak Baba Tomb

ve ekonomik hayatında büyük rol oynamış olan AHİLİK 13. yüzyılda Kırşehir’de kurulmuştur.

Bir esnaf örgütü olan Ahiliğin temeli doğruluk, karşılıklı yardımlaşma ve saygıya dayanmaktadır.

Kırşehir ili medeniyetin beşiği olan Anadolu’nun ortasında yer alır. Çok önemli bir coğrafi konuma sahip olması sebebi ile başlangıçtan günümüze kadar, önemli kültürlerin yaşandığı bir yer olmuştur. Yapılan araştırmalar ve arkeolojik kazılar Kırşehir’de insan yerleşimlerinin MÖ 3. binde başladığını göstermektedir. Bu döneme ait çanak çömlek parçaları Kırşehir höyüklerinden elde edilmektedir.

1930’lu yıllarda Türk ve İtalyan arkeologlar tarafından Kırşehir merkez ilçesine bağlı Hashöyük’te yapılan arkeolojik kazılar MÖ 3. bine ait çanak

çömlek kalıntılarını ortaya çıkarmıştır.

MÖ 2. binde Asur Ticaret Kolonileri Dönemi ve Hitit Dönemi’nin başladığını görürüz. Kızılırmak kıyısında Hirfanlı Baraj İşletmesi’ne getirilen 2 öküz başı Protomu, eski Hitit Dönemi’ne ait Sunak, Sevdğin Köyü ile Kaleköy arasında yer alan Hitit yol yazıtı olarak bilinen hiyeroglif yazılı malkayası ve yine Kaman Kalehöyük’te yapılan kazılarda bulunan mühürler, seramik mutfak eşyaları, resmi yapılara ait duvar tekniği ile yapılmış binalar vb Hitit Dönemi’nin en önemli izleridir.

Erken ve geç Hitit dönemlerinden sonra yine erken ve geç Frig döneminin yoğun yaşandığını mevcut arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalardan öğreniyoruz. MÖ 550’de Anadolu tümüyle Pers hakimiyetine girmiştir. Kırşehir bu dönemle birlikte Kapadokya Bölgesi olarak ünlenen Orta Anadolu

tarihi içerisinde değerlendirilir. Perslerin Anadolu’yu sadece askeri işgal ile yetinmeleri nedeniyle Kırşehir’de bu döneme ait önemli yerleşim kalıntı ve buluntularına rastlanmamasına rağmen Kaman Kalehöyük kazısından Pers dönemi mühürleri bulunmuştur. Pers egemenliği MÖ 334 yılında Büyük İskender’in orduları ile Anadolu’ya gelip Persleri yenmesi ile bitmektedir. MÖ 333 yılında kurulan Kapadokya Krallığı döneminde otorite yetersizliği yüzünden Kırşehir ve yöresi yoğun baskı görmüştür. MS 18’de Roma İmparatoru Tiberius Kapadokya’yı resmen Roma’ya katmış ve eyalet durumuna getirmiştir.

Roma dönemi hem putperestliğin güçlü olduğu, hem de Hristiyanlığın hızla yayıldığı bir dönemdir. Kırşehir’de bu döneme ait Hristiyanların ibadet ve sığınmaya yönelik inşa ettiği 15 kadar irili ufaklı yer altı şehri tespit edilmiştir. Yapılan tarih araştırmalarında

Traditional crafts seek to continue their existence as part of the culture of Kirsehir.

Among our important handicrafts carpet weaving is starting to disappear and stone embroidery is still trying to maintain its existence.

Kirsehir is located in the middle part of the Red River (Kızıl Irmak) of the Central Anatolia Region. The area of the territory of the province, bordered by the neighbouring provinces of Nevsehir, Aksaray, Kirikkale, Yozgat and Ankara, covers 0.8% of the country's territory, and 2.9% of the territory of the Central Anatolia Region.

The Kirsehir region is a part of the Central Anatolian massif. The "Kirsehir Massif" located in the bow of the Red River is the largest of the 9 large massifs of Turkey, and thought to continue beneath the Salt Lake.

It is surrounded by the Delice River Valley in the North, the Kaman-Kilicozu Valley in the west, the Red River Valley in the South and the Lake Seyfe collapse basin to the east. The number of mountains in the province with a height more than 1500 m is very small. Plateau covers 64.5% of the territory and 17.2% is mountainous area. The Kervansaray Mountains (1679 m) stretch from the northwest to the southeast.

Cicekdagi (1691 m) is located in the county where it takes its name, and the Aliollez Mountain (1528 m) and the Baran Mountain (1808 m), the highest point in the province, are in the county of Kaman.

The highest point in Kirsehir is the Baran Mountain of 1808 m.

In general, Kirsehir has a vegetation that is typical of the appearance of steppe, and shrubs are seen in some places in the hills in the province, which is with the steppe zone of the Central Anatolia Region. The only wooded areas in the province, of oak and juniper trees, are on the northern part of Cicekdagi and around the county of Akcakent. There are poplars and fruit orchards in places on the valley floors and in the wetlands.

There are carp, coral along the Hirfanli Dam and Kilicozu River, rabbits and partridges in the Cicekdagi and Baranli mountains and rabbits, partridges and wild duck in the Buzluk mountains; while there are wild duck, wild geese, and a variety of bird species in the vicinity of Lake Seyfe.

The Akhism, which played a major role in the commercial and economic life of Anatolia for centuries, was established in Kirsehir.

The basis of Akhism, the association of craftsmen, depends upon mutual aid and respect.

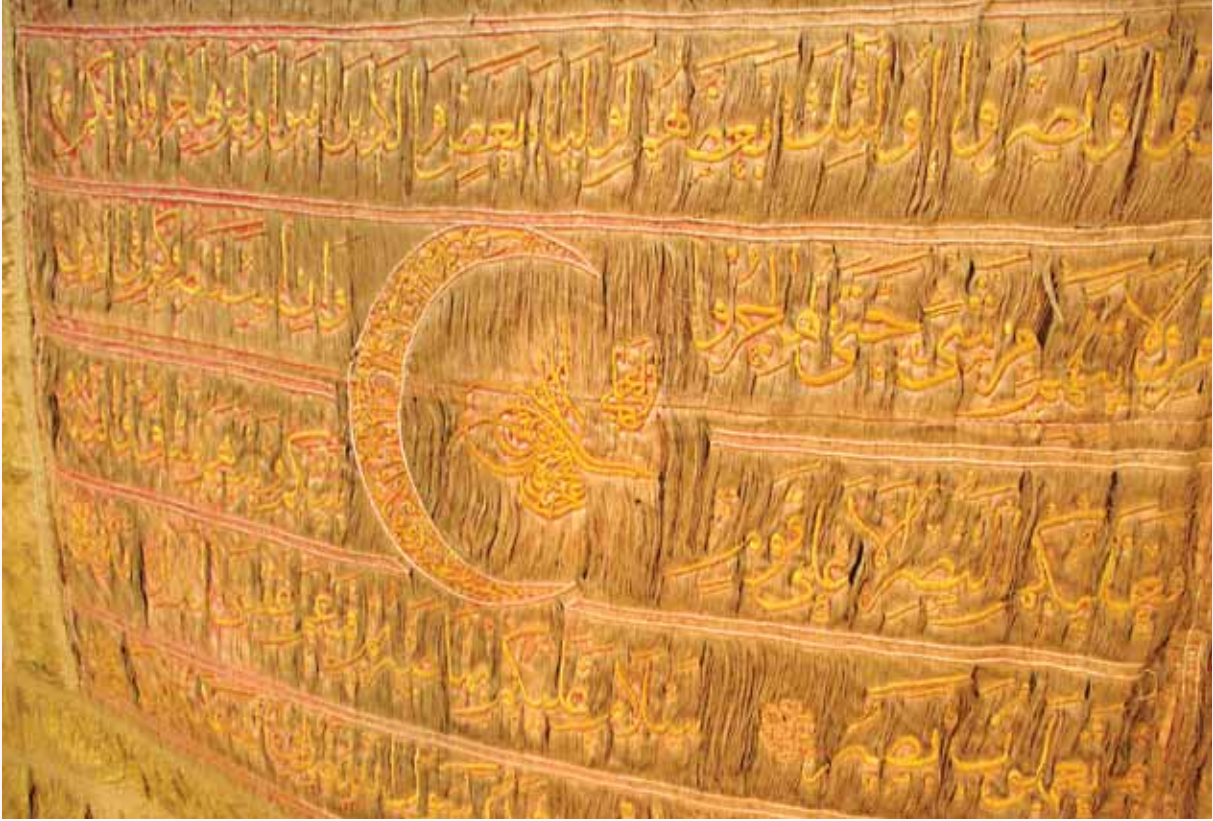
The province of Kirsehir in the middle of Anatolia, the cradle of civilization, due to its very important geographical location, has been a place where major cultures existed from the beginning of settlement down to the present day. The researches and archaeological excavations that have been conducted show that human settlement began in the 3rd millenium B.C. in Kirsehir as pieces of pottery dating from this period have been found in the mounds in Kirsehir.

The archaeological excavations at Hashoyuk connected to the central county of Kirsehir by Turkish and Italian archaeologists in the 1930s revealed the remains of pottery belonging to the 3rd millenium B.C.

The Assyrian Trade Colonies Period and the Hittite Period began in the 2nd millenium B.C. Two ox-head protoms brought to the Hirfanli Dam Plant on the bank of the Red River, an Altar belonging to the old Hittite Period, the rock with hieroglyphics located between the village of Sevdigin and Kalekoy and known as the Hittite road inscription, and the seals, ceramic kitchen utensils, buildings made of masonry, of formal structures etc. found in the excavations made in Kaman, at Kalehoyuk

Cacabey Iç Mekan / The Cacabey Interior

Ahi Sancağı / The Akhism Sanjak

Kırşehir'in Roma döneminde bir ara önemli bir siyasi merkez olduğu hatta kısa bir süre eyalet başkenti yapıldığı ortaya çıkmıştır.

Kırşehir Roma dönemi sonlarında aldığı "Makissos" adını MS 5. yy ilk çeyreğine kadar devam ettirdi.

İmparator I. Justinianus döneminde (527-565) yeniden kurularak Justinianopolis adını almıştır. Ancak bu adın ne kadar süre ile kullanıldığı bilinmemektedir.

Bizans dönemine ait Kırşehir merkezine bağlı Taburoğlu köyü yakınındaki Üçayak Kilisesi, Kaman Temirli'deki kilise, Mucur Aksaklı ve Aflak köyündeki kaya kiliseleri, Derefakılı kilisesi, Mucur manastır ve keşiş sarayı bulunmaktadır. Kırşehir civarında Bizans dönemine ait kandiller, takılar, sırlı mavi sarı renkli seramik eşyalara rastlanmaktadır.

Selçuklu dönemi Kırşehir tarihi, Kırşehir için olduğu kadar bütün Anadolu Türk tarihi için de oldukça önemli ve araştırılmaya değerdir.

Kırşehir'in kentleşmesi 13. yy başlarında Selçuklu döneminde başlamıştır. Erzincan'da Selçuklularla yaptığı savaşta yenilgiye uğrayan Mengüçük Hanedanı'nın emirlerinden Melik Muzafferüddin

Muhammed'e savaş sırasında gösterdiği sağduyu nedeniyle 1228 yılında Kırşehir tımar olarak verilmiştir. Melik Muzafferüddin Muhammed, Kırşehir'deki ikameti sırasında 1230'lu yıllarda Melik Gazi Medresesi'ni inşa etmiştir.

1240 yılında Köseadağı yenilgisi ile bütün Anadolu'yu işgal eden Moğollar Kırşehir'i yaylak ve kışlak haline getirmişlerdir. Kırşehir'de Moğolların uzun süren askeri varlığı bu kenti

Dulkadirli Yeraltı Şehri / The Dulkadirli Underground Town

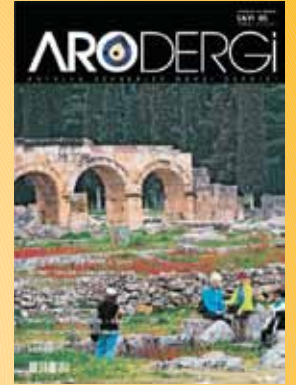
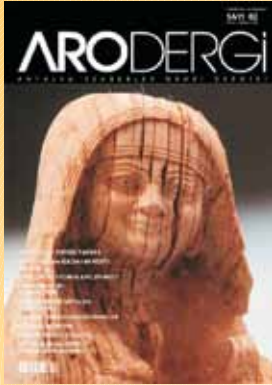
HEP DAHA İYİSİ İÇİN

10. Sayıya Ulaştık.

GRAFİK TASARIM - WEB TASARIM - ARAMA MOTORU KAYDI
Siz İsteyin, Biz Yapalım...

Adnan Sayki

10. SAYI

Cacabey Medresesi / The Cacabey Madrasa

önemli bir siyasi ve askeri merkez haline getirmiştir.

1260'lı yıllarda Kırşehir emiri olan Nureddin Cibril Bin Cacabey Moğollarla kurduğu iyi ilişkiler sonucu Kırşehir'de Türk döneminde iki esaslı imar faaliyetini gerçekleştirmiştir. İlk astronomi medreselerinden biri olan Cacabey Medresesi, Kızılırmak yanındaki Cacabey Hanı ve bunun yanında pek çok irili ufaklı yapıyı inşa ettirmiştir.

13. yy'da Anadolu Türk birliğini ve özellikle esnaf ve sanatkarlarını teşkilatlandıran Ahi Evran, Denizli, Konya ve Kayseri'den sonra Kırşehir'e gelerek çalışmalarını burada sürdürmüş ve Kırşehir'i Ahiliğin merkezi durumuna getirmiştir. Ahi Evran'dan sonra Kırşehir Ahiliğin merkezi olmaya devam etmiştir. Kırşehir'deki zaviyede alınan kararlar Azerbaycan'dan Bosna

Hersek'e kadar geniş bir bölge üzerinde etkili olmuştur.

1293 yılında Mevlana'nın oğlu Sultan Veled tarafından Anadolu'da belirli merkezlere Mevleviliği yaymak amacı ile elçiler gönderilmiştir. Kırşehir'e gönderilen elçi Şeyh Süleyman Türkmani'dir. Kırşehir'de bir tekke kuran Süleyman Türkmani Mevleviliği burada yaymıştır. Cacabey'in Mevlana ile yakınlığı, Mevlana'nın Cacabey'e olan teveccühü mektuplarından anlaşılmaktadır. Ayrıca Mevlana'nın oğlu Alaeddin'in Konya'da Şemsî Tebriz'inin öldürülmesi olayına adının karışması sonu-

cu Kırşehir'e ricat ettiği bilinmektedir. Bütün bunlardan Kırşehir'in Anadolu'nun önemli Mevlevilik merkezlerinden biri olduğu anlaşılmaktadır.

Kırşehir 13. yy'dan 15. yy ortalarına kadar Anadolu'nun en önemli siyasi, sosyal ve kültür merkezlerinden biri olma özelliğini devam ettirmiştir.

14. yy başlarında Anadolu'yu aydınlatanların başında gelen ünlü tasavvufçu Aşık Paşa 12 bin beyitlik Türkçe "Garibname"sini yazmıştır.

Kesikköprü

are the most important traces dating from the Hittite Period.

We learn from both archaeological excavations and surface surveys that after the early and late Hittite periods, the remains dating from the early and late Phrygian periods are extensive. Anatolia came under Persian domination in 550 B.C. and Kirsehir is within the history of the area of Central Anatolia that became famous as the Cappadocia Region during this period.

Although important remains and finds of settlement belonging to this period are not found in Kirsehir, as the Persians only made a military occupation of Anatolia, seals belonging to the Persian period were found during the course of the Kaman, Kalehoyuk excavations. The Persian domination ended with the arrival of Alexander the Great in Anatolia with his armies and the defeat of the Persians in 334 B.C. Kirsehir and its region experienced intense pressure due to a lack of authority during the period of the Cappadocian Kingdom founded in 333 B.C. The Roman Emperor Tiberius attached Cappadocia formally to the Roman Empire and raised it to the status of a province, in 18 A.D.

The Roman period is a period when paganism was strong, and Christianity spread quickly. 15 large and small underground cities that the Christians of that period built for their worship and for refuge have been identified in Kirsehir. In the historical research made on this matter, it was found that Kirsehir was an important political center at times during the Roman period and was even the state capital for a short period of time.

Kirsehir continued with the name "Makissos" it gained at the end of the Roman period until the first quarter of the 5th c. A.D.

The city was re-established during the reign of the Emperor Justinian I (527-565) and was named Justinianopolis. However, it is not known how long this name remained in use. There is: the Ucayak Church near the village of Taburoglu connected to the center of Kirsehir, the church in Kaman, Temirli, the rock churches in the villages of Aksakli and Aflak, Mucur, the Derefakili church, the Mucur monastery and the monks' palace, dating from Byzantine period. Oil lamps, jewelry, glazed blue yellow-colored ceramic objects from around Kirsehir that date from the Byzantine period.

The history of the Seljuk period in Kirsehir is very important and worthy of exploration as it has importance for Turkish history in Anatolia as well as for Kirsehir.

The urbanization of Kirsehir began in the early 13th century during the Seljuk period. Kirsehir was given to Malik Muzaf-

feruddin Muhammad, one of the emirs of the Mengucuk Dynasty who was defeated in battle with the Seljuks in Erzincan, as a domain for the common sense he exhibited during the battle, in 1228. Malik Muzafferuddin Muhammad built the Malik Ghazi Medrese for teaching during his residence in Kirsehir, in the 1230s.

The Mongols, who occupied the whole of Anatolia following the Seljuk defeat at Kosedagi in 1243, made Kirsehir their pasture and winter quarters. The long-term military presence of Mongols forces in Kirsehir made this city an important political and military center.

Nureddin Jibril son of Jajabey, who was the Emir of Kirsehir in the 1260s, made two important developments in Kirsehir during the this period, as a result of the good relations that he managed to establish with the powerful Mongols. He built the Jajabey Medrese which was one of the first astronomical medreses and the Jajabey Han near the Red River, as well as many other large and small structures.

Kaman Kalehöyük / The Kaman Castle Mound

Türkçe'yi 1299 yılında resmi dil haline getirmek isteyen Karamanoğlu Mehmet beyden sonra Aşık Paşa Türk kültürüne sahip çıkmış, Türkçe'yi yazı diline en iyi ve geniş biçimde sokmuştur.

Kırşehir'de yaşamış olan Ferideddin Attar'ın "Mantık-Ut Tayr" adlı eserini Türkçe'ye çevirmiş olan büyük mutasavvıf Ahmet Gülşehri'nin Yunus Emre'den sonra gelen en büyük şair olduğu belirtilmektedir.

Bütün bunların yanında Yunus Emre'nin Kırşehir'de yaşadığı, öldüğü, mezarının da Kırşehir'e bağlı Ulupınar kasabasında Ziyaret Tepe'de bulunduğu bilinmektedir.

Ahi Evran'ın önderi olduğu Ahilik örgütünün merkezi Kırşehir'dir.

Ahilik, temeli karşılıklı yardımlaşmaya dayanan bir esnaf teşkilatıdır.

Ahiliğin kaynağı Türklüğün kendine özgü ruhsal yeteneklerinin yanı sıra, Abbasi Halifesi El-Nasır döneminde Mecdüddin el-Yusuf el-Rumi tarafından Bağdat'tan Anadolu'ya resmen getirilen fütüvvet örgütüydü. Halife tarafından, 1214 yılında, Selçuklu Anadolu'da Fütüvvet örgütünü uygulamak için Bağdat'tan Konya'ya gönderilmişti; onu, 1221 yılında, Abbasi Halifesi el-Nasır'ın diplomatı ve Selçuklu Anadolu'nun Ahi-Fütüvvet derneklerinin gelişiminin güçlü bir destekçisi olan Şehabeddin Ebu Hafs Ömer izledi.

Bir insan bilimi olan ahilik, ahlak, akıl prensipleriyle kalıcı, bilim çalışma ilkeleri ile de yenileyicidir. Ahilik, zamanımızın ekonomik sistemleri olan iş, ticaret ve sanat hayatı, kooperatif, sendikal, sosyal güvenlikler gibi toplum hayatını düzenleyen sistemleri içinde barındırmaktadır. Ahiliğin kurucusu olan Ahi Evran 1236 yılında Horasan'da doğmuş ve

1320 yılında 93 yaşında iken Kırşehir'de ölmüştür. Kurduğu inanç düzeni ile Anadolu'ya aydınlık olmuştur.

Gökbilim Merkezi: CACABEY MEDRESESİ

Kırşehir il merkezinde bulunan Cacabey Gökbilim Medresesi, 1272-1273 yılında (Hicri 671), Anadolu Selçuklu Sultanı Kılıç Arslan oğlu II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde, Kırşehir valisi Nureddin Cibril Bin Cacabey tarafından yaptırılmıştır. Külliye niteliğine sahip olan medrese, namaz kılınan ana yapının yanında, bir han-kah (dervişlere ve zahitlere yardım edilen yer), bir menzilhane (konak yeri), bir mektep, bir de zaviyeden oluşmuştur. Bu yapıların çoğundan bugün eser kalmamıştır. Medresenin, zamanında rasathane (gözlemevi) olarak kullanıldığı da kesinlik kazanmıştır.

Medresenin kuzey cephesinde, girişi sağlayan ve Selçuklu

Ahi Evren, an organizer of Anatolian Muslim Turkish unity, especially of the artisans and craftsmen in the 13th century, came to Kirsehir after Denizli, Konya and Kayseri, and he continued his studies here, and made Kirsehir the center of Akhism and Kirsehir continued to be the center of Akhism after Ahi Evren's demise. The decisions taken in the centre established in Kirsehir were effective over a wide area extending from Azerbaijan to Bosnia and Herzegovina.

Envoys were sent to certain centers in Anatolia by Sultan Walad, Rumi's son, to spread the Mevlevi order, in 1293. The envoy sent to Kirsehir was Sheikh Suleiman Turkmani. Suleiman Turkmani established a dervish lodge in Kirsehir and spread the influence of the Mevlevi order here. Jajabey's intimacy with Jelal ad-Din Rumi, and Rumi's favor to Emir Jajabey can be understood from their surviving letters. In addition, it is known that, Rumi's son, Alaeddin came to Kirsehir as a result of his name being connected to the Akhi's following the murder of Semsî Tebriz in Konya. From all of these factors, it can be understood that Kirsehir was one of the important centers of the Mevlevi order in Anatolia.

Kirsehir continued to be one of the most important political, social and cultural centers of Anatolia from the 13th c. into the middle of the 15th c.

The famous Sufi Asik Pasha, one of the major illuminators of Anatolia at the beginning of the 14th century, wrote the Turkish "Garibname" of

12 thousand couplets. After Karamanoglu Mehmed Bey who had wanted to make Turkish the official language in 1299, Asik Pasa protected Turkish culture, and put Turkish into the written language in its best and widest form.

It is stated that Ahmet Gulsehri who lived in Kirsehir, the great Sufi who translated the "Mantik-Ut Tayr", The conference of the Birds, of Ferideddin Attar, from Persian into Turkish, is the greatest Turkish poet after Yunus Emre. Along with these, it is known that Yunus Emre lived and died in Kirsehir, and his tomb is on the Ziyaret Hill in the town of Ulupinar connected to Kirsehir.

The center of the organization of Akhism, the organizer of which in Anatolia was Ahi Evren, was in Kirsehir.

Akhism was the organisation of artisans into associations based upon mutual aid.

The source of Akhism in addition to the required abilities and the basic principles of the Turks, was the futuwwa organisation, which was officially brought to Anatolia by Majd-al-Din al-Yusuf al-Rumi from Bagdad during the reign of the Abbasid Caliph Al-Nasir. He was sent by the Caliph in 1214 from Baghdad to Konya to implement the Futuwwa organization in Seljuk Anatolia; followed In 1221 by Shihab al-Din Abu Hafs 'Umar al-Suhrawardi, the diplomat of the Abbasid Caliph al-Nasir and strong supporter of the development of the Ahi-Futuwwa associations of Seljuk Anatolia.

Akhism, is a human science,

infused with ethical principles and reasoning, and innovative within the principles of scientific work. Akhism contains systems regulating social life such as business, trade and artistic life, cooperatives, trade unions and social security systems, parts of the economic systems of our own time. Ahi Evren, the founder of Akhism, the Anatolian version of the Futuwwa, was born in Khorasan in 1236, and died in Kirsehir in 1320, when he was 93 years old. He illuminated Anatolia with the system of skilled craft related faith which he organised.

The Astronomy Center: The CACABEY MEDRESE

The Jajabey Astronomy Center, located in the city center of Kirsehir, was built by Nured-din Jibril son of Cacabey, the Emir-governor of Kirsehir, during the reign of the Sultan Giyaseddin Kaykhusraw III, the son of the Seljuk Sultan Kilic Arslan IV (1248-57), in 1272-1273 (AH 671). This medrese, in the nature of a complex-kulliye, consisted of the main structure for prayer, a hankah (the place for dervishes and ascetics), a school, and a dervish lodge. There sadly remains no trace of most of these structures today. And it has gained cer-

Cacabey Camii / The Cacabey Mosque

Cacabey Camii / Cacabey Mosque

dönemi özelliklerini yansıtan bir taç kapı bulunmaktadır. Tepesi açık, kubbeli, dört eyvanlı olarak tabir edilen bir tarza sahiptir.

Yapının kuzeydoğusunda, medreseye bitişik olarak yapılmış, Cacabey'in kümbeti ve yapının güneybatısında ise minare yer almaktadır.

Cacabey Gökbilim Medresesi'nin karakteristik özelliği, cephe ve köşelerde bulunan sütuncelerdir. Toplam üç adet olan bu sütunceler (duvara yapışık sütun), roketin ateşleme ve fırlatma halini göstermektedir. XIII. yüzyılda roket çiziminin bu yapıda kullanılması, işlev ve mimari arasındaki uyumun önemli bir göstergesidir.

Medrese, tamamen kesme taş ve moloz taş, minare ise sırlı tuğladan yapılmıştır. Taç kapı cepheden taşkın ve anıtsal olarak yapılmıştır. İki renkli taşın dönüşümlü olarak kullanıldığı taç kapının mukarnaslı kavsarası, iki sıra kuşatma ke-

meri ile çevrelenmiştir.

Kapının cephe duvarının iki dış köşesine, değişik biçimde kaideleri olan bir çift burma gövdeli sütunce işlenmiştir. Bunların kaidelerinin askı, kandilleri hatırlatır biçimde işlenmiş olduğu dikkati çeker.

Ayrıca kavzara kuşatma kemerinin iki yanında, simetrik düzenlenmiş dairesel birer kabara bulunmaktadır. Giriş kemerinin üstünde bulunan tek satırlık kitabe, Besmele ve Nahl Suresi'nin 90. ayetinin baş kısmı yer alır.

Bunun altında bulunan ve uçları iki yana dönen diğer kitabe, Âl-i İmran Suresi'nin 18. ve 19. ayetleri yazılıdır. Bu yazı şeridiyle kapı kemeri arasında iki satır halinde yerleştirilen, ayrıca sağ köşesine de bir metin eklenen kitabe ise, bazı vergilerin kaldırıldığını bildiren bir emirnamedir.

Taç kapının girişindeki sütun-

celerin başlıklarından sarkıtılan küreler, ay'ı sembolize etmektedir. Girişin her iki yanında bulunan mihrabiyeler, portalle bir bütünlük oluşturmaktadır.

Anadolu Selçuklu Dönemi medreselerinden, kapalı avlulu medreseler grubu içerisinde bulunan Cacabey Gökbilim Medresesi, kareye yakın dikdörtgen planlı ve iki eyvandan oluşmaktadır. Kuzeyde bulunan giriş kapısından giriş eyvanına, oradan da avluya geçilir. Avlunun ortasında kuyu bulunmakta ve üzerinde aydınlık feneri yer almaktadır. Bu kuyunun, yıldızları incelemek için rasat kuyusu olarak yapıldığı düşünülmektedir. Avlunun güneyinde mescit olarak kullanılan ve bir basamakla çıkılan ana eyvan; ana eyvanın köşelerinde yer alan karşılıklı iki sütunce, koni ve küre biçimlerinin üst üste bindirilmesiyle oluşmuştur. Bu sütun düzenlemesinin Anadolu Türk Sanatı'nda

·OBA· RESTAURANT

**Türk mutfağının yöresel yemeklerini,
Türk misafirperverliği ile ferah yeşil alanımızda
siz değerli misafirlerimize sunmaktayız.**

www.adnansayki.com

Ürgüp Yolu, Uçhisar Kavşağı, Çubuk Mevkii Uçhisar, NEVŞEHİR

Tel: 0384 219 20 01 - Faks: 0384 219 30 60 - YAKUP: 0533 399 54 42 - ŞAHİN: 0532 654 67 46

www.obacappadocia.com - oba@obacappadocia.com

başka bir örneği bulunmamaktadır.

Yanlarda ise, avluya açılan sekiz tane eğitim amaçlı olarak yapılmış öğrenci odaları mevcuttur. Avlunun doğusundaki eyvandan Nureddin Cibril bin Cacabey'in türbesine yedi basamakla çıkılmaktadır.

Giriş eyvanının sağından, sadece kuzey cephenin arkasında bulunan üst kat hücrelerine çıkılmaktadır. Medresenin giriş cephesinin sol tarafındaki kubbeli kare mekan, yapının banisi Caca Bey'in türbesidir. Selçuklu kümbet geleneğine

bağlı kalınarak; dıştan külah, içten kubbe ile örtülüdür.

Türbenin giriş kapısı, palmet ve kıvrık dal motifleriyle süslenmiştir. İki kattan oluşan türbenin alt katı, asıl mezar odası (kripta), üst katı, sandukanın (yalancı mezar) bulunduğu türbe kısmıdır.

Cacabey'in sandukası, mekanın kuzeybatı köşesindedir. Türbenin içini, beyaz zemin üzerine firuze ve lacivert renkli çinilerle yapılmış bir yazı kuşağı dolanmaktadır. Türbenin kuzeyinde ve doğusunda iki adet pencere bulunmaktadır.

Türbenin kuzey cephesindeki penceresi, mihrap biçiminde düzenlenmiştir. Mukarnaslı kavsaranın altında bulunan iki satır halindeki kitabe; **"dünyanın bir durak yeri ve her şeyin fani olduğu"** ifade edilmektedir. Pencerenin kenarlığında, karşılıklı korint üslubunu andıran başlığı ile bir çift sütunce yer alır.

Medresenin güneydoğusunda, ana yapıdan bağımsız, bugün minare olarak kullanılan bir kule bulunmaktadır. Sırlı tuğladan yapılan 21 metre yüksekliğindeki minarenin gövdesi, firuze renkli çinilerle

tainty that this medrese was employed as an observatory at that time.

There is a portal in the north facade of the medrese that provides access and reflects the superb decorative characteristics of the Seljuk period. The medrese is open-topped, domed, and with a four-ivan plan. The dome is in the northeast of the building that was built adjacent to the medrese, and the minaret is located southwest of the building.

The characteristic features of the Jajabey Astronomy Medrese are the pilasters located in the facades and corners, an important indicator of the harmony between function and in architecture. These pilasters grouped in threes in this structure are said today to be rocket-like.

The medrese is made from cut stone and rubble, and the minaret carries designs of glazed brick work. The portal is built protruding from the front facade and is monumental. The finely carved muqarnas kavsara of the portal where stone blocks of two colours alternate, is surrounded by two rows of surrounding belt-like framing carvings.

A couple of twisting-bodied pilasters with pedestals of different forms stand at the two outer corners of the front wall of the door. It is noteworthy that they carry carvings that to us today, resemble mothballs and oil lamps.

In addition, there is one symmetrically arranged round half sphere on both sides of the kavsara surrounding belt. The Bismilla and the first part of Ayet-(verse) 90 of Sura an-Nahl (The bee Sura) is in the

one-line inscription over the entrance belt. In the other inscription beneath this, which extend to both sides, Ayet (verse) 18 and 19 of Sura Al-Imran are written. And the inscription placed between this inscription strip and the door belt, to the right corner of which, a text was added, which is a decree indicating that some taxes have been abolished.

The spheres suspended from the capitals of the pilasters in the entrance of the main door symbolize the moon. The mihrab-like niches on each side of the entrance form a unity with the portal.

The Jajabey Astronomy Medrese, which belongs to the group of medreses with closed courtyards, has a rectangular, near square plan, and contains two iwans. The entrance iwan is entered through the entrance door in the North, and from there the courtyard is reached.

There is a pool in the middle of the courtyard, and there is a lantern over it. This pool is thought to have been constructed for the observation of the stars. The main iwan in the North of the courtyard, which is used as a masjid and reached by a single step, and the two matching pilasters at the corners of the main iwan are composed of overlapping of cone and spherical forms. There are no other examples of this design for pilasters in Seljuk Art.

To the sides, there are eight rooms opening onto the courtyard for the students who were taught here. The tomb of Nureddin Jibril son of Jajabey is reached via seven steps from the iwan in the east of the courtyard.

Only the upper floor cells behind the northern facade are reached from the right of the entrance iwan. The domed square space on the left side of the front entrance front of the medrese is the tomb of Caca Bey, the founder of the building. Adhering to the tradition of the Seljuk tomb; it is covered externally by a cone, and internally by a dome.

The entrance door of the tomb is decorated with palmette and tendril motifs. The tomb consists of two floors. The lower floor of the tomb is the main burial chamber (crypt), and the upper floor is the shrine part where the sarcophagus (symbolic cenotaph tomb) is. The sarcophagus of Jajabey is in the northwest corner of the place. An inscription band of turquoise and dark blue colored tiles on a white background surrounds the inside of the tomb.

There are two windows on the north and east sides of the tomb.

The window of the tomb on the northern facade is in the form of a mihrab. In the two-line inscription under the muqarnas kavsara, is recorded that; **"the world is a station and everything is mortal."** There is a pair of matching pilasters with headings resembling the Corinthian style in the border of the window.

There is a tower southeast of the medrese, independent of the main structure, which today is employed as the minaret. The shaft is of glazed brick and 21-meter-high decorated with turquoise tiles. There are two bands of tile decoration on the body of the shaft rising cylindrically from a polygonal stone pedestal. A simple pattern of

bezenmiştir. Taştan çokgen bir kaide üzerinde, silindirik olarak yükselen minarenin gövdesinde, iki sıra halinde çini süsleme vardır. Birinci sırada firuze rengi çiniden basit bir örgü uzanmaktadır. İkinci sırada ise zikzaklı bir süsleme bulunmaktadır. Minarenin üzerindeki kitabede, yaptıran için bir dua vardır. Burada **“yapının kurucusuna Rabbin inayeti istenmekte ve sesi daha göğe erişmeden bu dileğin iyi kabul göreceğine inanıldığı”** bildirilmektedir. Minarenin, gözlem kulesi olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

XIX. yüzyıl içinde medresenin harap olduğu tahmin edilmektedir. Nitekim 1858 yılında Kırşehir’den geçen A. D. Mordtmann, yapının mühimmat ambarı olarak kullanıldığını yazar. Daha sonra da harap durumda bulunan medresenin bir kısmının cami yapıldığı, 1325 (1907) tarihli Ankara Vilayeti Salnamesi’nde belirtilir. Vakıflar İdaresi tarafından büyük ölçüde restorasyon gören medrese, cami olarak yeniden ibadete açılmış olup bugün de cami olarak kullanılmaktadır.

Taç Kapı üzerinde Selçuklu sülüsü ile iki satır halinde yazılmış kitabenin okunuşu:

*“Bismillahirrahmanirrahim,
Emara bi imaret hazihil medrese el mübareke el meymune fi eyyam devlet el sultan el azam şahinşah el muazzam malik rikabül ummeti seyyid-i selatin el arab ve acem sultan-ıl berri vel Bahreyn gıyaseddünya veddin mugisil İslam vel müslimin seyyidil muluk vessalatin ebul feth Keyhüsrev bin Kılıçarslan halladallahu devletehu el abd el muhtaç ila rahmetillah ve magrifettehu Cebrail İbn-i Caca takarruban ilallahı ve marzatihi fihi şuhur sene ihda ve seb’în ve sitte mie.”*

Anlamı:

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla. Bu mübarek medresenin yapılmasını büyük sultan, ulu şahinşah, ümmetin koruyucusu, Arap ve Acem sultanlarının efendisi, karanın ve denizlerin sultanı, İslam’ın ve Müslümanların yardımcısı, sultanların ve meliklerin efendisi, fetihler babası, Gıyasettin Keyhüsrev bin Kılıç Arslan (Allah Devletini daim kılsın) zamanında Allah’ın rahmetine ve mağfiretine muhtaç Cebrail bin Caca, Allah’a yaklaşmak ve onun rızasını kazanmak için 671 senesi aylarında emretti.”

Cacabey Medresesi’ne Yeni Bir Bakış Açısı:

Kırşehir’de Cacabey Medresesi’nin dünyanın bilinen ilk gökbilim merkezlerinden biri olduğu şeklinde yaygın bir kanaat mevcuttur. Bu iddiaları araştırmak amacıyla son yıllarda medrese üzerinde önemli çalışmalar yapılmıştır. Hatta Kırşehir Valiliği ve Ahi Evran Üniversitesi’nin girişimiyle “2009 Dünya Astronomi Yılı Etkinlikleri” kapsamında Kırşehir’de bir hafta süre ile program uygulanmış; bu program kapsamında paneller ve sempozyumlar yapılmıştır. Valilik tarafından basımı yapılan tanıtım kitapçığı ile **“Caca Bey ve Medresesi”** isimli kitapta Medrese özetle şöyle anlatılmaktadır:

“Anadolu Selçuklu döneminde, Kırşehir’in bilim kültür ve sanat merkezi haline gelmesini sağlayan dönemin valisi Nureddin Cibril bin Caca Bey, Kırşehir tarihinde önemli bir yere sahiptir. Caca Bey, 1272 yılında yaptırdığı Cacabey Gökbilim Medresesi ile atalarımızın yüzyıllar öncesinden Türk kültür ve medeniyetinin ulaştığı seviyeyi adeta gözler önüne sermiştir. Matematik, fen ve astronomi eğitimi verilen bir medrese olarak yaptırılan Cacabey Gökbilim Medresesi, eşsiz mimarisinin yanı sıra özellikle güneş sistemindeki gezegenleri sembolize eden iç sütunceleri, rasat kuyusu, aydınlık feneri ve gözlem kulesi ile dikkatleri üzerine çekmektedir.

Cacabey Gökbilim Medresesi astronomi eğitimi veren ilk merkezlerden biri ve belki de en önemlisidir. Günümüzde cami olarak kullanılan medresenin üç ayrı yerinde bulunan ve rokete benzeyen sütunceleri, yapının astronomi merkezi olarak faaliyet gösterdiğinin delili sayılmaktadır. Dünya Astronomi Mirası Listesi’ne alınması için çalışmaların başlatıldığı, bugün bütün ihtişamı ve gizemi ile ayakta duran ve atalarımızdan mukaddes bir emanet olarak bizlere miras kalan Cacabey Gökbilim Medresesi, ziyaretçilerini Kırşehir’e bekliyor. Yolu Kırşehir’den geçen herkes bilim, tarih ve kültürle buluşuyor.”

Mucur Halıları / Mucur Carpets

turquoise tiles in the first band and, in the second row, there is zigzag decoration. There is a prayer for the founder in the inscription on the shaft. Here, **"the grace of Allah is wished for the founder of the building and it is indicated that it is believed that this wish will be well-regarded before the sound reaching into the sky."** The minaret is thought to have been formerly used as an observation tower.

It is thought the medrese was ruined during the 19th century. In fact, A.D. Mordtmann, passing through Kirsehir in 1858, wrote that the building was then used as a warehouse for ammunition. It is indicated in the Yearbook of the Province of Ankara, dated 1325 (1907), that later, a part of the ruined medrese was converted to serve as a mosque. The medrese, after being greatly restored by the Administration of Foundations, was re-opened as a mosque for worship and is still used as a mosque today.

The inscription written in two lines in Seljuk thuluth calligraphy over the portal reads:

"Bismillahirrahmanirrahim, Emara bi imaret hazihil medrese el mübareke el meymune fi eyyam devlet el sultan el azam şahinşah el muazzam malik rikabül ummeti seyyid-i selatin el arab ve acem sultan-ıl berri vel Bahreyn giyaseddünya veddin mugisil İslam vel müs-limin seyyidil muluk ves-salatin ebul feth Keyhüsrev bin Kılıçarslan halladallahu devletuhu el abd el muhtaç ila rahmetillah ve magrifettehu Cebrail İbn-i Caca takar-ruban ilallahi ve marzatihi fihi şuhur sene ihda ve seb'în ve sitte mie."

Meaning:

"In the name of God, the Compassionate, the Merciful. Jibril son of Caca, in need of Allah's mercy and forgiveness, ordered the construction of this blessed madrasa, to come closer to Allah and to win His consent, in the year 1272-3, during the reign of Giyaseddin Keyhusrev son of Kilic Arslan (may Allah always protect his State), the great sultan, the grand sahin-sah, the protector of the um-mah (Muslims), the master of Arabic and Persian rulers, the sultan of the land and the seas, the deputy of Islam and Muslims, the master of sultans and maliks, the father of conquests."

A New Perspective to the Jajabey Medrese:

There is a common belief that the Jajabey Medrese in Kirsehir was in the 13th c. a centre for the study of astronomy. Significant studies on the medrese have been made in recent years to investigate this belief. A programme was carried out in Kirsehir for a period of one week, within the scope of "2009 International Year of Astronomy Events" on the initiative of the Governorate of Kirsehir and the University of Ahi Evren; and panels and symposia have been conducted with this program. In the information booklet published by the Governorate and in the book "Caca Bey and His Madrasa," this medrese is briefly described:

"Nureddin Jibril son of Jajabey, the governor of the period enabled Kirsehir to become a center of science, culture and art during the Seljuk period, has an important place in the history of Kirsehir. Caca Bey exposed the level Turkish cul-

ture and civilization reached centuries ago, with the Jajabey Astronomy Madrasa he built in 1272. The Jajabey Astronomy Medrese, built as a madrasa where education in mathematics, science and astronomy was provided, is noteworthy especially with its inner pilasters symbolizing the planets of the solar system, the observation pool, lantern and observation tower, as well as in its unique architecture. The Jajabey Astronomy Madrasa is one of the first centers, or probably the most important one, providing astronomy education (in the 13th c.).

The rocket-like pilasters in three seperate places in the madrasa which is used as a mosque today are considered to be the evidence that the structure functioned as a centre of astronomy. The Jajabey Astronomy Madrasa, for which work has been begun for it to be included in the World Heritage List of Astronomy, stands today with all its grandeur and mystery, and which is a sacred inheritance from our ancestors, is waiting for visitors to Kirsehir. Everyone who passes through Kirsehir joins together with science, history and culture."

*There is a Turkish proverb, that, "If you leave your daughter all by herself, she will go to (marry with) either a drummer, or a player of the shrill pipe," meaning that girls cannot decide well themselves about who to marry. (TN)

Norveç'in kuzeyinde
her yaz 14 hafta
güneşin batmadığını
biliyor muydunuz?

Aizanoi

Zeus'un Torunu, Azan'ın Şehri

Zeus Tapınağı / Zeus Temple, Foto: Kütahya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

Müge ERİTEN APALI, Rehber

Avrupalı gezginlerce keşfedildiği 1824 yılından bu yana çeşitli dönemlerde ortaya çıkarılan yapılarla "İkinci Efes" diye nitelenen Aizanoi, Kütahya-Uşak karayolunun 57. kilometresindeki Çavdarhisar ilçesindedir.

Aizanoi kenti çağdaşlarının en iyileri ve öncüleri arasındadır. Burada tam bir şehircilik anlayışı vardır. Her şey yerli

"Bir şehir hayal edin; ortasından geçen nehir muntazam kesme taşlarla kanallı edilmiş, gösterişli mermer köprülerle geçitleri sağlanmış, her iki yakasında da pırıl pırıl mermer binalar, tapınaklar, tiyatro, stadyum, hamamlar, çarşılar, pazar yerleri, borsa binası, yürüme yolları, sıra sıra dükkanlar, restoranlar ve süs havuzları olsun..." İşte bu şehir: AİZANOİ

yerince düşünülmüş ve projelendirilmiştir. Burada bulunan tapınak, bitişik nizamda yapılmış tiyatro ve stadyum binası, borsa yapısı, köprü ve taşkın önleme bariyerlerinin daha görkemlilerine henüz başka bir yerde rastlanılmamıştır. Elimizdeki verilere göre, en parlak dönemlerinde nüfusu 120.000'dir.

Aizanoi'de ilk kazılara 1926 yılında M. Schede ve D. Krencher başkanlığında Alman Arkeoloji Enstitüsü başlamıştır. Uzun yıllar Alman arkeologlar tarafından kazılan ve araştırılan kentteki kazıları, 2011 yılında Kültür ve Turizm

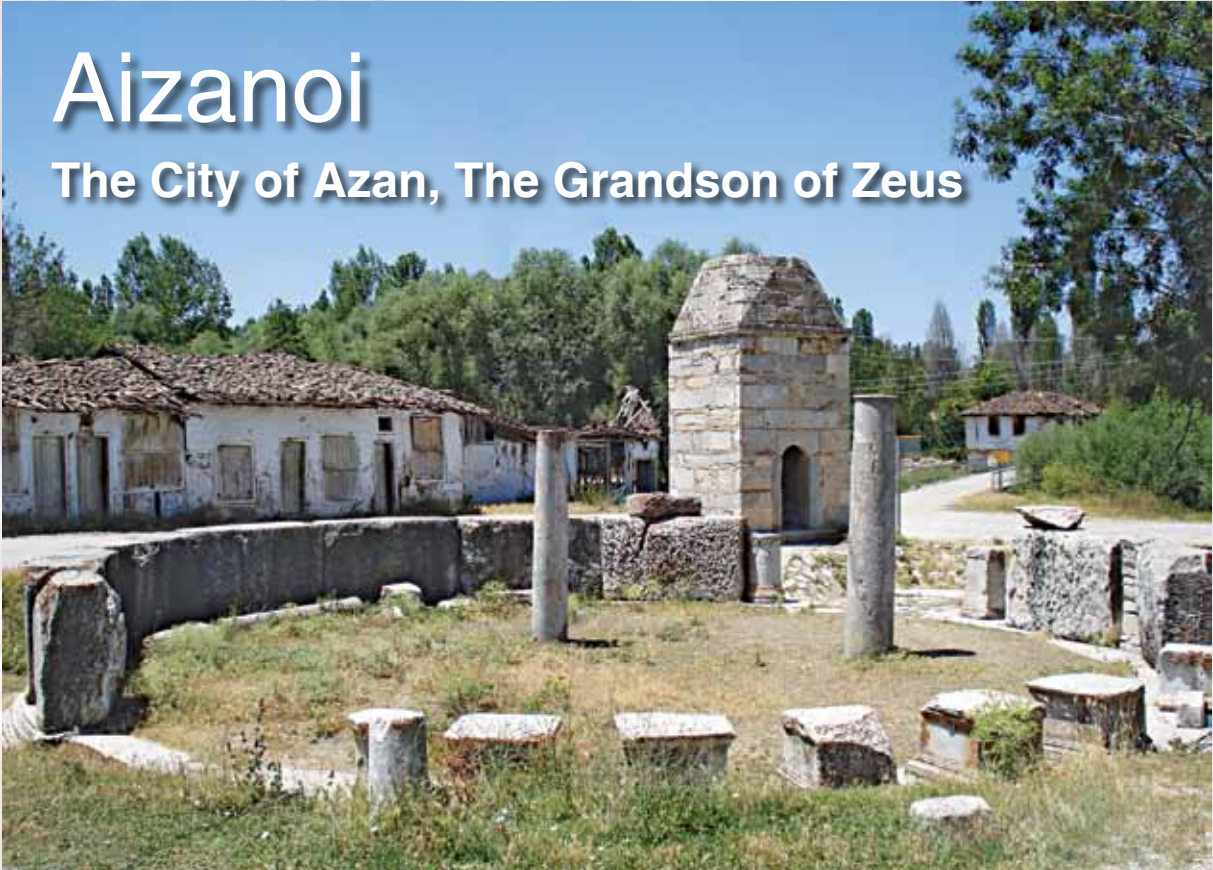
Bakanlığı'nın Xantos, Letoon ve Aizanoi antik kentlerindeki kazıların lisanslarını iptal etmesinin ardından, artık Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Bölümü yapmaya başlamıştır.

Tarihi MÖ 3000'lere dayanan Aizanoililerin nereden geldiklerine ve kim olduklarına dair anlatılan efsanelere bir göz atalım:

Aizonai kentinin adının mitoloji kahramanı Azan'dan geldiği sanılıyor. Azan'ın annesi su perisi ERATO, babası ARKAS'tır. Yani Zeus Azan'ın dedesidir. Azan'ın annesi ve babası ile ilgili efsane İlyada'ya

Aizanoi

The City of Azan, The Grandson of Zeus

Dünyanın İlk Borsası, Çavdarhisar - Kütahya / The First Stock Exchange of the World, Cavdarhisar - Kutahya, Foto: Kütahya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

"Imagine a city with a river running through it, guided by a channel of regularly cut stones, with crossings by way of ornate marble bridges, with gleaming marble buildings, temples, theater, stadium, baths, bazaars and market places, a stock exchange building, paths, as well as shops, restaurants and ponds on both sides..." This city was: AIZANOI

Muge ERITEN APALI,
Tour Guide

Aizanoi, which is described as "The Second Ephesus" due to the structures unearthed at various periods after 1824, when it was discovered by European travelers, is at the fifty-seventh km. of the Kutahya-USAK highway in the town of Cavdarhisar.

The city of Aizanoi is among the best of its contemporaries as here you can obtain a full understanding of Roman urbanism. Everything is thought out and properly designed. The temple, the theater and

stadium structures stand adjacent to each other; while the stock exchange building, the bridge and the flood control barriers here have not yet been found elsewhere. According to our data, the population of the city during its most brilliant periods was 120,000 inhabitants.

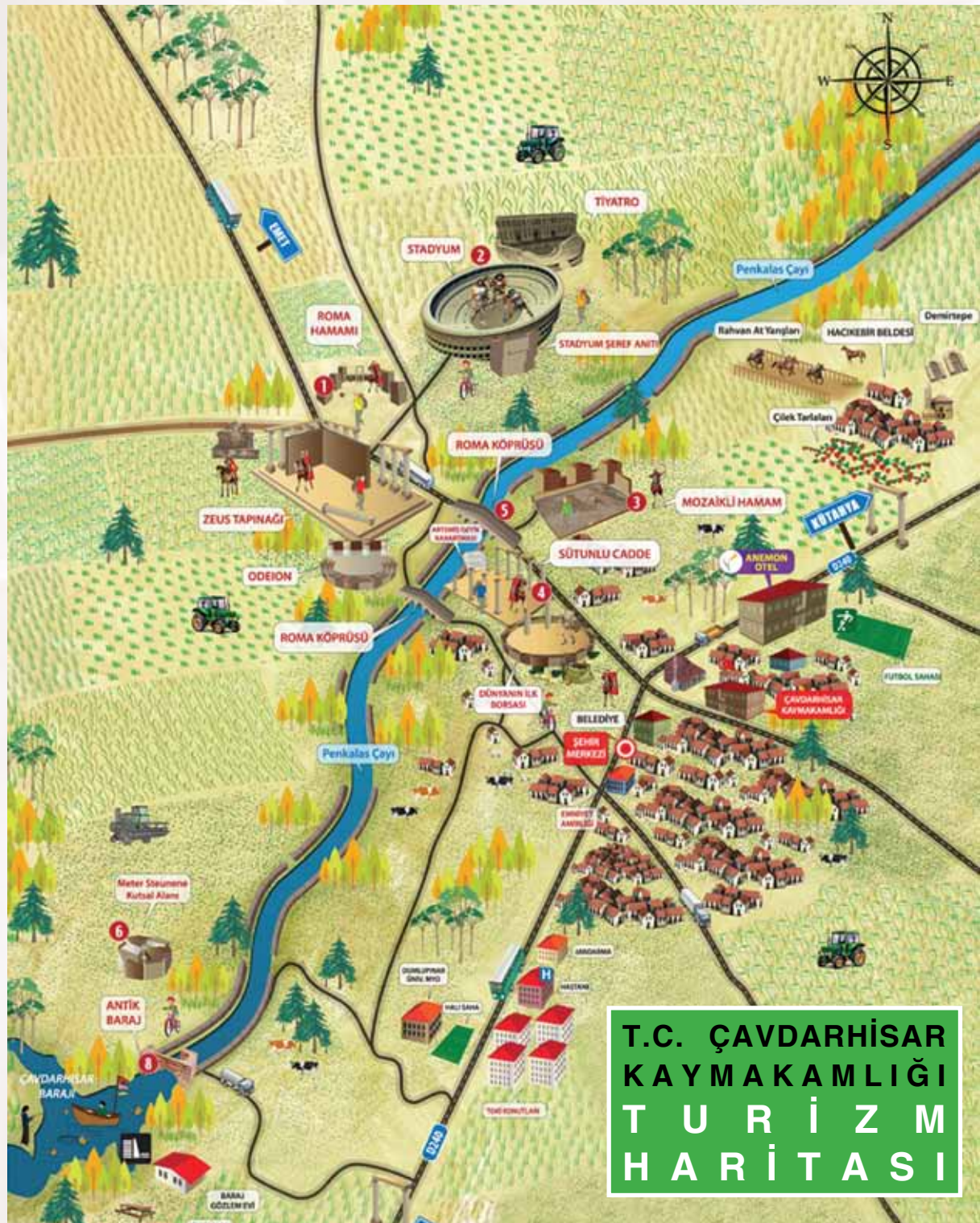
The German Archaeological Institute began the first excavations in Aizanoi, under the leadership of M. Schede ve D. Krencher, in 1926. The city was excavated and explored by German archaeologists for many years, and after the Ministry of Culture and Tour-

ism cancelled the licenses for excavations in the ancient cities of Xanthos, Letoon and Aizanoi in 2011, the Department of Archaeology at Pamukkale University has begun to conduct excavations in the city.

Let's take a look at the legends related as to where the Aizanites, who date back to 3000 B.C., come from and who they were:

The name of the city of Aizanoi is believed to be derived from the mythological hero Azan. Azan's mother was the water nymph ERATO, and his father was ARKAS. So, Zeus is Azan's grandfather. The legend relating to Azan's father and mother is based upon the Iliad.

The beautiful maiden Callisto went hunting with the goddess Artemis. Lecherous Zeus saw Callisto, and was attracted to

dayanmaktadır.

“Güzel bakire Kalisto, Tanrıça Artemis ile ava çıkar. Çapkın Zeus Kalisto’yu görür, hoşlanır. Hileli yöntemleriyle Kalisto’yu iğfal eder. Kalisto hamile kalır. Durumu öğrenen Artemis Kalisto’yu kovar. Daha da kötüsü bu durumu öğre-

nen Hera (evlilik tanrıçası) çok kıskanır ve kızar. Kalisto'yu doğum yaptıktan sonra ayı kılığına dönüştürür. Bu olaydan sonra Zeus Kalisto'dan olan bu erkek bebeği bakması için Hermes'e verir. Çocuğa ARKAS (ayı) adı verilir. Arkas büyür, iyi bir avcı olur. Kıskanç ve intikamcı Hera, Arkas'ın karşı-

sına avlayıp öldürmesi için ayı kılığındaki annesi Kalisto'yu çıkartır. Arkas, ayı olduğunu düşündüğü annesini tam avlayacakken, Zeus Kalisto'yu kaçıırır ve gökteki yıldızların arasına koyar. Efsaneye göre bugün gökyüzündeki büyük ayı yıldız kümesi Kalisto, küçük ayı yıldız kümesi de oğlu

her. He seduced Callisto with fraud and Callisto became pregnant. Artemis, learning of this, expelled Callisto. Worse still, Hera (the Goddess of marriage), learned of this situation and she became very jealous and angry. She transformed Callisto into a bear after she gave birth. After this, Zeus gave the Callisto's baby boy to Hermes to look after. The child was called ARKAS (bear). Arkas grew up, and became a good hunter.

Jealous and vengeful, Hera brought his mother Callisto, in the form of a bear, in front of Arkas to make him hunt and unintentionally kill his own mother. Just as Arkas is about to hunt his mother, which he thinks is a bear, Zeus rescues Callisto and places her amongst the stars in the sky. According to the legend, the big bear star cluster in the sky today is really Callisto, and the little bear cluster is her son Arkas.

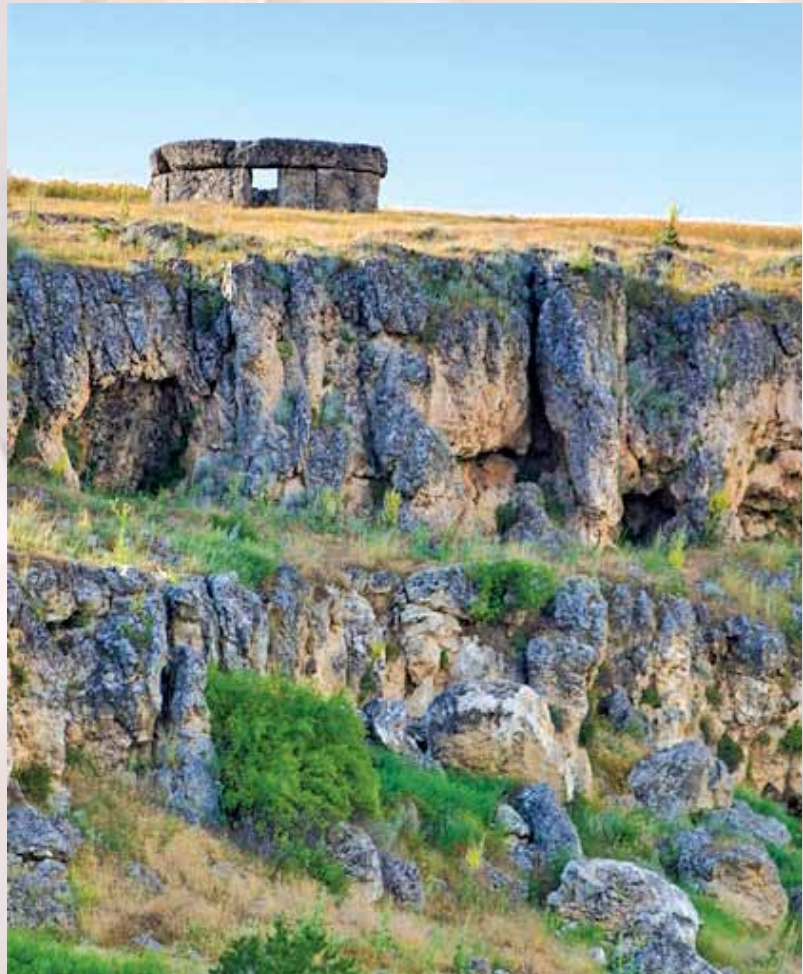
To give some information concerning Azan's mother Erato, she was one of the 9 Goddesses that are known as the Muses (Mausas) which were responsible for art. Erato represented erotic poetry, and was symbolized by the ketra*. She built the pleasure of loving and the sweetness of families.

Azan, the legendary genealogy of whom we have now enquired into, is believed to have been the founder of the city. In the legends about him, we also see that there are narratives that relate he was very tall and strong, had mastery over astrology and urbanization, was interested in fish farming and hunting. According to some of these narratives; the founder of Aizanoi was so tall that when

his feet were in the theater, his body was in the temple, and his head in the reservoir of the Penkalas River, and he extended his neck to the river and drank water... In another relation, there are the legends referring to the angler side of Azan, his relation with the sun, and his height, such that, "He extended the fish he hunted from the Penkalas River into the sky, and he got so close to the sun that he cooked the fish in his hand from the heat of sun."

In this region which was settled 5000 years ago, we see that the building materials belonging to that old civilization were reused in the establishment of the city of Aizanoi. It has been confirmed by geological investigations that there used to be a lake

to the north of the present Cavdarhisar Plain in 4th millennium B.C. The area to the south-west of the lake, which is the present Cavdarhisar, was the place of the settlement of the earlier civilization. There used to be another lake further to the south-west, in the direction of the present Gediz highway. After a great earthquake, the river bed of the Penkalas River, which is called today the Kocacay or Bedir River, was opened, and the first civilization lying in the path of this river disappeared. As a result of the water discharged from, and the consequent disappearance of the lake, an important alluvial plain appeared here. These were the events that led to the current Cavdarhisar Plain. It is understood that the small number of survivors of this

Meter Steunene Kutsal Alanı / The Sanctuary of Meter Steunene, Foto: Kütahya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

*Ketra: Kithara is an ancient Greek stringed musical instrument. This word, employed today to mean the classical guitar in modern Greek, was an elite musical instrument preferred for playing in the cult ceremonies held especially in honour of the God Apollon in the ancient period. Although it is considered to be similar to the lyre, it is smaller and footless.

Amazonlar Lahti / Amazon Sarcophagus, Foto: Kütahya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

Arkas'tır.

Azan'ın annesi Erato ile ilgili bilgi vermek gerekirse, kendileri sanattan sorumlu Müz'ler (Muse'ler, Mausa'lar) diye bildiğimiz 9 tanrıçadan birisidir. Erato, cinsel (erotik) şiiri temsil eder, ketra* ile simgelenir. Sevmenin zevkini ve aile yuvalarının tatlılıklarını kurar.

Efsanevi soyağacını öğrendiğimiz Azan'ın bu kentin kurucusu olduğuna inanılmaktadır. Kendisi ile ilgili söylencelerde de çok uzun boylu ve güçlü birisi olduğu, gökyüzü bilimi ve şehircilikteki ustalıkları, balık üreticiliği ve avlanması ile ilgili anlatımların olduğunu görüyoruz. Bu anlatımların bazılarına göre; Aizanoi'nin kurucusunun boyu o kadar uzunmuş ki ayakları tiyatrodan, gövdesi tapınakta, başı ise Penkalas Irmağı baraj gölünde olup, boynunu nehre uzatıp su içermiş... Bir diğesinde ise Azan'ın balıkçılık yanına, güneşle olan

ilişkisine ve boyunun uzunluğuna ithafen anlatılan "Penkalas Irmağı'ndan yakaladığı balıkları gökyüzüne uzatır ve o kadar yaklaşıp ki güneşe, güneşin ısıyla elindeki balıkları pişirmiş" söylenceleri vardır.

Günümüzden 5000 yıl öncesine ev sahipliği yapan bölgede, bu eski medeniyete ait yapı malzemelerinden, Aizanoi kentinin kuruluşunda kullanılmak üzere istifade edildiğini görüyoruz. MÖ 3000'lerde bugünkü Çavdarhisar Ovası'nın bulunduğu yerin kuzey yönünde bir gölün bulunduğu jeolojik incelemelerle teyit edilmiştir.

Gölün güney-batı yönünde bugünkü Çavdarhisar'ın bulunduğu alan önceki medeniyetin yerleşim yeriymiş. Bir başka göl de daha güney batıda, bugünkü Gediz otoyolu yönünde bulunmaktaymış. Çok büyük bir depremin akabinde bugün Kocaçay ya da Bedir Deresi adını verdiğimiz Penkalas

Irmağı'nın yatağı açılmış ve bu dere yatağının yolu üzerinde bulunan o ilk medeniyet yok olmuştur. Gölün sularının boşalması ve gölün yok oluşu neticesinde burada önemli bir ova meydana gelmiştir.

Bu da bugünkü Çavdarhisar Ovası'dır. Felaketten kurtulabilen az sayıda insanın su seviyesinin ulaşamadığı tepe ve yamaçlarda ilkel bir şekilde yaşamlarını sürdürdükleri anlaşıyor. Yapılan araştırmalar bu yörenin 1500 yıl kadar boş, kısmen bataklık olarak kaldığı ve ovanın zamanla yeşile büründüğü görüşündedir.

Birçok kaynakta Aizonai antik kenti, Frigya bölgesine dahil Aizanitis'lerin kurduğu yerleşim merkezi gibi gösterilse de, MÖ 1200'lü yıllarda Ege'nin Yunanistan bölgesinden kaçan ve Anadolu'nun Ege kıyılarına yerleşen Akalar-İyonyalılar nasıl Efes ve Miletos gibi şehirler kurmuşlarsa muhte

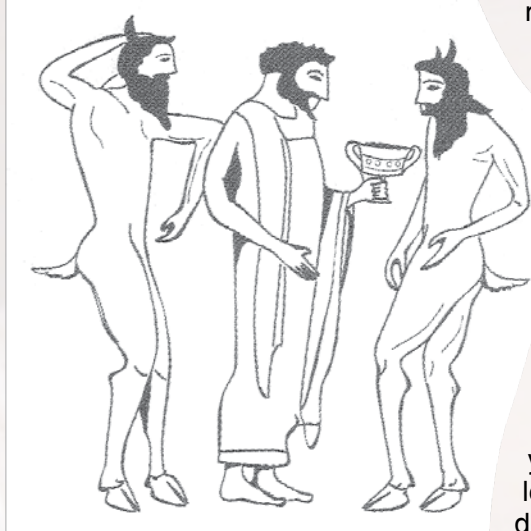
* Ketra: Kitara; telli antik bir Yunan çalgısıdır. Bugün modern Yunanca'da klasik gitarı da tanımlayan bu sözcük, antik dönemde özellikle de tanrı Apollon şerefine düzenlenen kült törenlerinde çalınmak için tercih edilen seçkin bir enstrümandı. Her ne kadar lir ile benzer olduğu düşünülse de, lir daha küçük ve ayaksızdır.

Feel the art of flying...

Göreme El Sanatları Çarşısı No: 24 Göreme, Nevsehir, Turkey - +90 384 271 30 62 +90 384 271 30 64 +90 533 025 95 95

Kır tanrıları (Satirler) / Satyrs

Menadlar / Maenads

Erato (Erotik Şiir)

meldir ki bunların bir kısmı da Ege kıyılarından epey içerde Aizanoi şehir devletini kurmuş olabilirler mi düşüncesi aklımızı kurcalamıyor değil. MÖ 1200'lerde Anadolu'ya Balkanlar'dan gelen Frigler ise bugün Frigya bölgesi diye bildiğimiz alana yerleşip, medeniyetlerini sürdürmüşlerdir. Coğrafi konumu itibarıyla Frigya'ya dahil edilmek istenen Aizanoi, Frigya'ya 120 km uzaklıktadır. Komşuluk ve karşılıklı etkileşim, müzik ve el sanatları konusunda bilgi alış-verişi olmuştur. Fakat Aizanoi şehrinin yapı biçimi, mimarisi Frigya mimarisinden bazı farklılıklar göstermektedir. Farklılığın diğer bir sebebi de Frigya uygarlığının MÖ 600'de son bulması da olabilir.

Aizanoi'nin denizden uzak oluşu, dış dünya ve Ege kıyılarındaki kentlerle irtibatını zayıflatırsa da bu kentlerin başı beladan kurtulmazken Aizanolular iç kısımlarda tehlikelerden uzak, sükunet içerisinde yaşamışlardır. Çağdaşı şehirlere ait bilgilerin daha fazla olması, hatta Aizanoi'nin adının anılmaması deniz ulaşım yoluna sahip olmamasıyla ilişkilendirilmektedir.

İlk yıllardan, MÖ 150'li yıllara kadar sosyal, kültürel gelişim olmuşsa da yapılaşmada pek bir ilerleme olmamıştır. Aizanoi bu zaman dilimi içerisinde çeşitli uygarlıkların idaresi altına girmiş olmasına rağmen, yıkıcı savaşlara hiç maruz

kalmamış, barış ve sükunet bu şehirde hep korunmuştur. Friglerin dönemine eş zamanlarda Aizanoi bir müddet Lidyalıların eline geçmiştir. Bunu Friglerden kalma belgelerden öğreniyoruz. Lidyalılardan sonra Perslerin eline geçen Aizanoi kenti, Büyük İskender'in Darius'u yenmesi üzerine İon kentleri dahil olmak üzere Küçük Asya sahilleri ile birlikte İskender'in imparatorluğuna katılmıştır.

Helenistik dönemde İskender'in eline geçen Aizanoi daha sonra Bergama Krallığı'na katılmıştır. Büyük İskender'in MÖ 323'de ölümünden sonra toprakları komutanları arasında paylaşılmış, bunun sonucunda Bergama ve Aizanoi komutan Lysimachos'a kalmıştır. Bergama Krallığı'na bağlı kent, Bergama Kralı III. Attalos'un ölümüyle sonlanan Bergama Krallığı'nın ardından Romalıların idaresine geçmiştir. Romalılar zamanında kentte önemli gelişmeler olmuş ve Aizanoi kenti parlak dönemlerine bu devirde kavuşmuştur.

Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla (MS 395), Bergama ile birlikte Aizanoi da Doğu Roma'nın idaresine geçmiştir. MS IV. yüzyılda Aizanoi'de Bizans dönemi başlamıştır. Bizans dönemiyle birlikte kent önemli bir piskoposluk merkezi olmuş fakat VII. yüzyıldan itibaren önemini yitirmiştir. XIII. yüzyılda Selçuklu Beyliği döneminde Çavdar Tatarları tarafından üs olarak kullanılmıştır. Bu yüzden buraya Çavdarhisar adı verilmiştir. Osmanlılar döneminde Aizanoi kentinde yeni bir gelişme görülmemektedir, çünkü Osmanlılara ait herhangi bir sanat eserine merkezde ve civarında rastlanmamaktadır.

Aizanoi'de ilerlemenin MÖ 150'li yıllarda başlayıp, mi-

human disaster continued to live primitively on the hills and slopes where the water level could not reach. Researchers hold the view that this region remained empty and was in part a swamp for about 1500 years, and that the plain has become green over time.

Although the ancient city of Aizanoi is shown in many sources as a settlement center established by the Aizanites in the region of Phrygia, we cannot help thinking that, just as the Achaeans-Ionians, that escaped from the Greece region of Aegean and settled on the Aegean coast of Anatolia in the 1200's B.C., established cities like Ephesus and Miletus, some of these probably established the city state of Aizanoi a great deal further from the Aegean shores.

And the Phrygians, arriving in Anatolia from the Balkans in 1200's B.C., settled in the area which is known as the Phrygian region today, and continued their civilization. Aizanoi, which desired to be included in Phrygia in terms of its geographical location, is 120 km away from Phrygia.

There would have been neighborliness and mutual interaction, exchange of information on music, arts and crafts. However, the building structure and the architecture of the city of Aizanoi show some differences from the architecture of Phrygia. Another reason for the differences may have been the ending of Phrygian civilization in 600 B.C.

Although Aizanoi, being far from the sea weakened its contact with the outside world and with the Aegean coastal cities, the Aizanites lived in tranquility in this inner region far from danger, while the

coastal cities were always in trouble.

The presence of more information on contemporary cities and even the name of Aizanoi not being mentioned can be associated with its lack of sea transportation. Although there was social and cultural development from its first years until the 150's B.C., there was little progress in construction. Although Aizanoi came under the administration of various civilizations during this period, it was never exposed to destructive wars, and peace and tranquility was always protected in the city.

During the period of the Phrygians, Aizanoi passed for a while into the hands of Lydians. We learn this from the documents left by the Phrygians. The city of Aizanoi, which passed into the hands of Persians after the Lydians, was included in the empire of Alexander the Great, together with the coasts of Asia Minor, including the cities of Ionian, after Alexander the Great defeated Darius.

Aizanoi, which passed into the hands of Alexander the Great at the start of the Hellenistic period, was later included in the Hellenistic Kingdom of Pergamum. After the death of Alexander the Great in 323 B.C., his territory was shared between his commanders, and as a result, Pergamon and Aizanoi came into the hands of his commander Lysimachos.

The city, connected to the Kingdom of Pergamum, came under Roman rule after the ending of the Kingdom of Pergamum with the death of the King of Pergamum, Attalos III. There were significant developments in the city during the

Roman period, and Aizanoi has obtained its brightest periods under Roman rule.

After the division of the Roman Empire into two in 395 A.D., Aizanoi was administered by the East Romans, together with Pergamum. The Byzantine period in Aizanoi began in the 4th century A.D. The city became an important center of episcopacy in the Byzantine period, but lost its importance from the 7th century onwards. It was used as a base by the Cavdar Tatars during the period of Seljuk rule in the 13th century and it is for this reason, that it was called Cavdarhisar. No new development is seen in the city of Aizanoi during the Ottoman period, because no work of art belonging to the Ottomans has been found in and around the center of the city and it seems the settlement was uninhabited.

It is seen that substantial development at Aizanoi began in the 150's B.C., and accelerated during the Gregorian years. It can be understood that the personal character of Roman Emperors impacted upon developments at Aizanoi, which lived its most brilliant times during the Roman period.

Emperor Augustus, who ruled Rome from 27 B.C. -19 A.D., was a person who gave importance to construction and development, and who disliked war. The beginning of construction works in Aizanoi and all contemporary Roman cities coincides with the period of rule of the Emperor Augustus.

Aizanoi Kalıntıları / Aizanoi Remnants

Aizanoi Kalıntıları / Aizanoi Remnants

ladi yıllarda hız kazandığını görüyoruz. En parlak dönemini Roma devrinde yaşayan Aizanoi'nin ilerlemesinde Roma imparatorlarının kişisel özelliklerinin de etkisi olduğu anlaşılıyor.

MÖ 27 - MS 19 yıllarında Roma'nın başındaki imparator Augustus, yapılaşmaya, imara önem veren, savaşı sevmeyen bir insandı. Aizanoi ve çağdaşı tüm Roma kentlerinde imar işlerinin başlaması, imparator Augustus dönemine rastlar.

Aizanoi'deki Önemli Yapılar:

Zeus Tapınağı: İmparator Augustus gibi iyi eğitilmiş ve zeki bir kişiliğe sahip bir diğer imparator Domitian da (MS 81-96) döneminde binlerce inşaat yaptırmış, Aizanoi'deki Zeus Tapınağı'nın yapımına da onun zamanında başlamıştır. Ancak gerekli mali kaynakların yetersizliği inşaatın aksamasına neden olmuştur. 30-35 yıl boyunca yapımı bir türlü bitirilememiştir. O sırada tahta geçen imparator Hadrian, -söylencelere göre- genç Yunanlı sevgilisi nehirde boğulup ölünce, aşk acısı çekmeye başlar ve uzun süreli bir geziye çıkar (MS 130). Anadolu şehir

devletlerini ziyaret eden imparator Hadrian MS 131'de Aizanoi kentine gelir. Hep hayal ettiği yeşillikler içerisinde, beyaz parlak mermerden bir tapınak arzusunu, yapımı başlanmış fakat tamamlanamamış olan Zeus Tapınağı'nı tamamlatarak gerçekleştirmiştir.

Şehre gelir gelmez tapınağın derhal bitirilmesi talimatını veren Hadrian, para kaynağı olarak da tapınak arazisinin halka taksim edilerek vergi toplama sistemini geliştirmiştir. Bunun yanı sıra tapınağın tamamlanmasında, kentin ileri gelenlerinin ve zenginlerin yardımları da büyüktür. Bugün imparator Hadrian'ın tapınak arazisinin taksimi ve vergilendirilmesi ile ilgili Aizanoi valisine ve valinin Hadrian'a yazdığı mektuplar, tapınağın ön galerisinin kuzey ve güney duvarlarında Grekçe ve Latince olarak görülmektedir.

Tapınağın yapıldığı alan ilk Tunç Çağı'ndan kalma (höyük) yerleşim yeridir. İmparator Domitian, tapınağın yapımını tonozlu mahsen kısmından başlatmıştır. Üst bölümün zemini tamamlanmış, sütunların yerleştirilmesi yapılmış fakat daha sonra ekonomik nedenlerden dolayı yapımına ara verilmiştir. İmparator Hadrian yapının duvar, oda ve çatı kısımlarının

Important Structures of Aizanoi:

The Temple of Zeus: Emperor Domitian, another well-educated and intelligent emperor, like Augustus, also caused many constructions to be undertaken during his period of rule from 81 to 96 A.D., and the construction of the Temple of Zeus in Aizanoi began during his reign. However, the lack of the necessary financial resources led to the break in construction. The construction could not be completed for a period of 30-35 years.

According to legend, the young Emperor Hadrian who was crowned at that time began to feel the pain of the loss of a loved one when his young Greek lover drowned in the river, and during a long trip begun in 130 A.D. Hadrian, visiting the Anatolian city states, visiting the city of Aizanoi in 131 A.D. He realized his desire of a temple of white glossy marble in green setting, that he has always dreamed of, through ordering the completion of the Temple of Zeus, the construction of which was started but left incomplete.

Hadrian ordered the temple to be completed immediately just when he arrives in the city and develops the system of tax collection through the public partition of the temple land, providing a source of revenue. In addition, the wealthy and the notables of the city obtained great benefits in the completion of the temple. Today, the letters written by the Emperor Hadrian to the governor of Aizanoi related to the partition and taxation of the temple land, and the letters written by the governor to Hadrian, can be seen

on the northern and southern walls of the front gallery of the temple inscribed in Greek and Latin.

The construction area of the temple as a settlement area dates from the Early Bronze Age (tumulus). The Emperor Domitian started the construction of the temple from the vaulted burial chamber part. The floor of the upper portion was completed, and the columns were placed, but later construction was suspended for to economic reasons. The Emperor Hadrian provided for the construction of the wall, cella room and roof of the structure. Maybe due to the effort of being the man of the time during that period, just like today, it was only the name of Emperor Hadrian that was recorded on the wall of the temple.

The Temple of Zeus was located in the heart of the city of Aizanoi, in a courtyard of 130 by 112 m. and surrounded by columns. The structure is on a terrace with a height of 8 m. and, according to the city plan, it lies behind the agora on the edge of the river. The temple was built on a podium measuring 53 by 35 m. The temple reached via a grand staircase at the front. There used to be an altar in front of this staircase where sacrifices were made, the traces of which remain visible. There were eight columns on the narrow sides of the temple which we name the front and back of temple, and fifteen columns on the long sides, in the Ionic style. Today, sixteen columns remain standing and two columns lie on the floor in the temple. Although the temple was built in the Roman period, it has many features specific to the Anatolian Hellenistic style of architecture

and many Hellenistic architectural rules were applied here.

Four more columns used to stand behind the main columns at the entrance of the temple. There are two more columns behind the temple, between the elongated side walls. These columns are of a different type from the others. It is likely that there used to be a wooden staircase from here upto the roof of the temple and then descending into the arched cellar. The cellar under the temple is understood to have been the sanctuary dedicated to Meter Steunene (Cybele).

It is estimated that this cult place (cellar) served as a kind of treasury where the precious things given to the temple were kept and gifts given in the name of the God were collected. The area of this sanctuary is equal to the internal size of the Temple of Zeus. The cellar has two windows in the south, two in the north, and one window on the east and west sides. The light enters in a very fine way into the cellar through these windows. The floor is paved with large marble stone blocks. The arches of this structure at the base were constructed without mortar, through the locking system formed by compressing the marble blocks tapering towards the middle (when the marble block in the middle serving as the keystone is removed, these vaults collapse).

On the North wall of the temple, battle scenes thought to depict the arrival of the Cavdar Tatars in this region in the 13th c., are visible.

Aizanoi Zeus Tapınağı / Aizanoi Zeus Temple, Foto: Kütahya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

yapımını sağlamıştır. Bugün olduğu gibi o dönemde de devrin adamı olma çabasından mıdır bilinmez tapınağın duvarına sadece imparator Hadrian'ın adı yazılmıştır.

Zeus Tapınağı, Aizanoi kentinin tam merkezinde, etrafı sütunlarla çevrili 130 x 112 m büyüklüğündeki bir avluda yer alır. Yapı 8 m yükseklikte bir teras üzerindedir. Şehrin planına göre de nehrin kenarındaki agoranın arkasına düşmektedir. Tapınak, 53 x 35 m ölçülerinde bir podyum üzerine inşa edilmiştir.

Tapınağa ön cepheden geniş bir merdivenle çıkılıyordu. Bu merdivenin önünde bugün izlerini gördüğümüz, kurbanların kesildiği bir sunak yer almaktaydı. Tapınağın ön ve arkası diye nitelendirdiğimiz dar kısımlarında sekizer, geniş kısımlarını oluşturan yanlarda ise on beşer İon tarzı sütun bulunmaktaydı. Bugün tapınakta

on altı adet sütun halen ayakta, iki adet sütun ise yerdedir. Tapınak, Roma Dönemi'nde yapıldığı halde Anadolu Helen mimari tipine özgü pek çok özelliği de bünyesinde taşımaktadır. Helenistik mimari kurallarının birçoğu burada uygulanmıştır.

Tapınağın giriş kısmında ana sütunların gerisinde dört sütun daha yükseliyormuş. Tapınağın arkasında, uzatılmış yan duvarların arasında iki sütun daha yer alır. Bu sütunlar tarz olarak diğerlerinden farklıdır. Muhtemeldir ki burada tapınağın çatısına çıkan ve kemerli mahzene inen ahşap bir merdiven bulunuyordu. Tapınak altındaki mahzen, Meter Steunene'nin (Kybele) kutsal yeri olarak da kabul edilir. Bu kült yerinin (mahzenin) tapınağa gelen kıymetli eşyaların muhafaza edildiği, Tanrı adına hediyelerin toplandığı bir çeşit hazine dairesi görevi gören mekan

olduğu tahmin edilmektedir.

Bu kutsal yerin alanı, Zeus Tapınağı'nın içi büyüklüğündedir. Mahzenin güney tarafında iki, kuzey tarafında iki, doğu ve batı yönünde de birer penceresi vardır. Pencerelelerden içeriye ışık çok iyi bir şekilde girmektedir. Yerleri büyük mermer blok taşlarla döşenmiştir. Bu alttaki yapının kemerleri hiçbir harç kullanılmadan ortaya doğru incelen mermerlerin birbirlerine sıkıştırılması ile oluşturulan kilitleme sistemiyle yapılmıştır (Ortadaki kilit taşı görevi gören mermer çıkarıldığında bu tonozlar olduğu gibi çöker).

Tapınak duvarının kuzey yönünde bu bölgeye XIII. yüzyılda gelen Çavdar Tatarları'nın resmettikleri düşünülen savaş sahneleri görülmektedir.

LEMONADE Tour

mutluluğa bilet alın

Ailenizle ya da Yakın Çevrenizle
Kendi Aranızda Size Özel Bir
Tatil mi İstiyorsunuz?

KÜLTÜR ve GEZİ TURLARIMIZ
YURT İÇİ

Gap Turu-Karadeniz Turu-Çanakkale Turu
Ege Turu-Anadolu Turu-Kapadokya Turu-Pamukkale
YURT DIŞI

Avrupa Turları-Egzotik Turlar-Doğu Avrupa Turları
Uzak Doğu Turları-Safari ve Gaptown Turları

- Yurt İçi ve Yurt Dışı Hotel Rezervasyon Hizmeti
- Rent a Car Hizmeti
- Transfer Hizmeti
- Vip Transferi
- Vize İşlemleri

www.lemonadetour.com • lemonade@lemonadetour.com

Yeşilbahçe Mah. M. KASAPOĞLU cad. Çiviler Apt. no:197 k:4 d:12 Muratpaşa / ANTALYA T:+90 242 321 90 40

Zeus Tapınağı'nın çatısı üzerinde, süslemeler bulunmaktaymış. Bu süslerden kadın büstü biçimli akroter 1926-1928 yıllarında yapılan kazılarda ortaya çıkartılmıştır. Tapınağın içerisinde Tanrı'nın Odası diye tanımlanan "Aditon" denilen bir bölüm bulunmaktaydı. Bu odada tanrı Zeus heykelinin bulunmuş olması gerekiyor fakat bugün bu heykelden herhangi bir kalıntı yoktur. Zeus'un kutsal kuşu kartalın bir heykelciği tapınak içerisinde bulunmuştur. Aizanoi'de ele geçirilen sikkeler, Zeus heykelinin görünüşü hakkında bir fikir vermektedirler. Bu sikkeler üzerinde tanrı ayakta dururken, sağ eli üzerine konan bir kartal ve sol elindeki bir mızrak ile tasvir edilmektedir.

Bu görkemli yapıdaki sütunlar, yekpare olup çapı 1 m, uzunluğu ise 8,82 m'dir. Sütun başlıkları da ilave edildiğinde yükseklik 9,50 m'ye ulaşmaktadır. Her bir sütunda 44 adet oluk vardır. Sütunlar arasındaki mesafe ise

2,53 m'dir. Basit bir hespla tapınak ayakta iken 46 adet sütuna sahipti diyebiliriz.

Aizanoi Zeus Tapınağı'nın, bulunduğu çağa damgasını vurmasının sebeplerinden iki tanesini de açıklayıp tapınak kısmını bitirmek istiyorum.

Birincisi dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir tapınakta yekpare olarak bu uzunlukta mermer sütunlar kullanılmamıştır.

İkincisi ise bulunduğu bölgenin nimetlerinden sayılan bor madeninin tozlarının parlaticılık özelliği sayesinde, Aizanoi kentinin temizliğinde ve Zeus Tapınağı'nın parlatılmasında kullanılmasıdır. Dilden dile aktarılan söylencelerde bu görkemli mabedin çok çok uzaklardan parlaklığının görüldüğü ve merak eden ziyaretçilerin akınına uğradığı anlatılmaktadır.

Bugün gittiğimizde, zamanında parlaklığı ile ünlü bu mabedin

geçirdiği yangın sonucunda simsiyah bir hal aldığına şahit oluruz. Mabed özellikle odunlarla ateşe verilmiş, söylentilere göre mabedin yapımında kullanılan kurşunlar çalınmak istenilmiştir. Fakat ergime derecesi 600 °C olan kurşunun odun ateşiyle erimesi mümkün olamayacağından, bu yangın başka bir sebeple çıkartılmış olmalı diyoruz.

Devamı Gelecek Sayıda...

Tiyatro Stadyum Görünümü / View of Theater and Stadium

There used to be decorations on the roof of the Temple of Zeus and of these decorations, the akroteria in the shape of a woman's bust was uncovered during the excavations made in 1926-1928. There used to be a section inside the temple described as the Room of the God, which was called the "Aditon." The statue of the God Zeus must have been in this room, but there are no remains today of this cult statue. However, a small statue of an eagle, the sacred bird of Zeus, was found inside the temple. The coins found in Aizanoi provide an idea of what the statue of Zeus in this temple looked like. On these coins, Zeus is depicted standing, with an eagle perched on his right hand and with a spear in his left hand.

The columns of this magnificent structure are monolithic and have a diameter of 1 m, and a height of 8.82 m.

The height reaches 9.50 m when the column capitals are added. There are 44 gutters carved in each column. The distance between the columns is 2.53 m. Through a simple calculation, it is known that the temple had 46 columns when it was completed.

I would like to finish the temple part of this description by giving two of the reasons why the Temple of Zeus Aizanoi made its mark in its time.

Firstly, nowhere in the world are monolithic marble columns of this height used in a temple.

Secondly, thanks to the shine imparted by the dust from the boron mine, which is considered as one of the benefits of the region, it was used in the cleaning of the city of Aizanoi and for polishing the Temple of Zeus. In the legends carried through the generations, it is said that the brightness of this temple could be seen from very

far away, and in consequence of this wonder the city was flooded with curious visitors.

When we go there today, we see that this temple, once famous for its brightness, is today black all over, because of the fire it experience. The temple was reportedly set on fire with wood to extract the lead which was used in its construction, in the joints between the stones. However, because the lead did not melt in the flames from the wood fire, the melting point of lead is over 600 °C, we think that this destructive fire was started for some other reason.

To Be Continued...

Venüs'ün
saat yönünde dönen
tek gezegen olduğunu
biliyor muydunuz?

Akdamar Adası'nda Görkemli Bir Eser: Akdamar Kilisesi

Fotoğraf: Van İl Kültür Müdürlüğü Arşivi

Yavuz Ali SAKARYA, Rehber

Adaya Dair:

Değişik kaynaklarda Akdamar, Ağıtamar, Akhtamar biçimlerinde de yazılan Ahtamar Adası, Türkiye'nin doğusunda Van ve Bitlis illeri arasında yer alan ve ülkenin en büyük doğal gölü konumunda olan Van Gölü'nün içinde yer alan en büyük adadır. Van Gölü'nün güneydoğusunda yer alan adanın, uzunluğu 1,5 kilometreyi, genişliği

0,5 kilometreyi bulmaktadır.

Van iline bağlı Gevaş ilçesi sınırları içerisinde yer alan Ahtamar Adası'nda, aynı adla anılan ve Ermenilerden kalma bir kilise bulunmaktadır. Toplam yüzölçümü 70.000 m² olan adanın kıyı uzunluğu 3 kilometreyi bulmaktadır. Adanın en yüksek noktası deniz seviyesinden 1912 m yüksekte olup, adanın batı uçlarında yüksekliği 8 metreye ulaşan dik kayalıklar bulunmaktadır.

Ahtamar Adına Yönelik Söylence:

Ahtamar Adası'nın adına yönelik olarak yaygın biçimde aşağıdaki söylence anlatılmaktadır:

Çok eskiden Van'da bir önemli bir keşiş yaşarmış. Bu din adamının dünyalar güzeli olarak nitelenen alımlı bir kızı varmış. Kız, gerçekten o kadar güzel ve o kadar alımlı imiş ki,

kendisini bir gören derhal aşık olurmuş. Dillere destan güzelliğiyle tanınan bu kızın adı "Tamara" imiş.

Bölgenin bütün yakışıklı ve kendine güvenen delikanlıları güzeller güzeli Tamara kızın peşinde koşarlarken, Tamara, gönlünü yiğit olduğu kadar yakışıklı bir Türk gencine kaptırmış. Birbirine gönül veren iki sevgili, gözlerden ırak biçimde gizli gizli buluşmaya başlamışlar. Bu buluşmalar, zamanla onların sevgilerini daha köklü hale getirmiş. Yerin kulağı vardır derler ya, iki gencin bu büyük aşkı dillere düşmüş ve Van çevresinde olayı duymayan kalmamış.

Sonunda bu ilişkiyi duyan kız babası keşiş, güzel kızını olmayasıya diye düşündüğü bu sevdadan vazgeçirmek için elinden geleni yapmış ama bir türlü başaramamış. Her yolu denemiş ama kızını Van'dan ve Türk sevgilisinden uzak-

Yavuz Ali SAKARYA,
Tour Guide

About the Island:

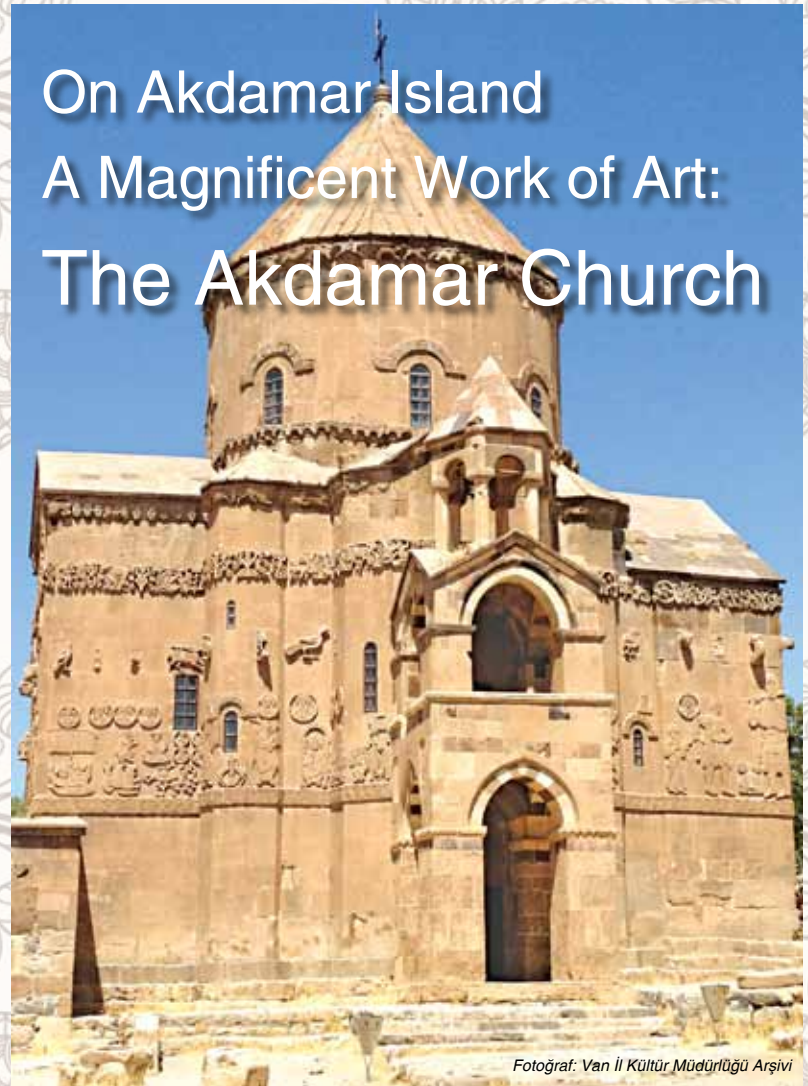
Akhtamar Island, spelt in a variety of texts in various ways, such as: Akdamar, Aghtamar, Ahtamar, is the biggest island on Lake Van, located between the provinces Van and Bitlis in eastern Turkey and is the largest natural lake in the country.

On Akhtamar Island, within the boundaries of Gevas town in Van province, there is a church called by the same name Akhtamar and dating from the Armenian period. The total area of the island is 70,000 m², and the coastal length is about 3 km. The highest point of the island is 1912 m above sea level, and there are steep cliffs at the western end of the island reaching a height of 8 m.

The Legend of the Name Akhtamar:

The following legend is widely told as the reason why the name Akhtamar was given to the Island:

A long time ago, there lived an important monk in Van. This clergyman had an attractive daughter known to be a beauty of the world. The girl was really so beautiful and attractive that whoever saw her would immediately fall in love with her. The name of this girl, famous for her legendary beauty was Tamar. While all the handsome and self-confident young men of the region ran after Tamar, this beautiful girl, who fell in love with a brave and handsome young Turkish man. The two lovers began to meet secretly. These meetings, over time, deepened their love. Walls have ears, as the saying goes, and this gre-

Fotoğraf: Van İl Kültür Müdürlüğü Arşivi

at love of the two young ones was talked about, and around Van everybody heard about it.

The monk, the girl's father, finally heard about these lovers' relationship, and did his best to discourage his daughter from this love, which he considered futile, but somehow he failed. He tried every way, but he could not get his daughter away from Van, away from her Turkish lover. In order to prevent this relationship, he put his plan into action without wasting any time and he built a church on Akhtamar Island, the largest island on Lake Van, and decided to spend the rest of his life, with his only daughter, on the island.

Even the monk father's inter-

vention like a black cat and his attempt to disrupt the relationship at every opportunity were insufficient to separate these two young ones, who really loved each other a lot.

The love of Tamar and the young Turk was so great, so inseparably connected were they that none of the obstacles raised to stifle their love worked.

The monk confining his daughter to this deserted island was futile. The two lovers arranged to meet in secret. Every night after everyone had gone to sleep, the young man began to swim from the mainland to the island, and Tamar showed him the way with a lantern so that her lover

Van Akdamar Kilisesi / Van Akdamar Church, Fotoğraf: Van İl Kültür Müdürlüğü Arşivi

laştırmayı becerememiş. Bu birlikteliği önlemek üzere, Van Gölü üzerindeki en büyük ada konumunda olan Akdamar Adası'nda bir kilise yaptırmış, geriye kalan ömrünü de biricik kızıyla birlikte bu adada geçirmeye karar vermiş. Düşüncesini de zaman yitirmeden eyleme sokmuş.

Keşiş babanın kara kedi gibi araya girmesi ve her fırsatta işi bozmaya çalışması bile, birbirini gerçekten çok seven iki genci birbirinden ayırmaya yetmemiş. Tamara ile Türk gencinin aşkları öylesine büyük, öylesine kopmaz bağlarla bağlı imiş ki, çıkartılan engellerin hiçbiri bir işe yaramamış.

Keşişin kızı Tamara'yı ıssız adaya hapsetmesi de bir fayda sağlamamış. İki sevdalı genç, aralarında anlaşıp gizli gizli buluşmaya karar vermişler. Genç delikanlı, her gece kıyıdan yüzerek adaya çıkmaya, bu arada Tamara da el ayak kesildikten sonra sevgilisinin adayı kolaylıkla bulabilmesi için fenerle ona yol gös-

termeye başlamış.

Bir süre dediklerini yapmışlar ve gizli gizli buluşmuşlar. Delikanlı, büyük sevgisi uğruna yaz dememiş, kış dememiş, fırtınaya, dalgaya aldırma- dan, hemen her gece fener ışığını izleyerek adaya kadar yüzmüş ve sabahın ilk ışıklarına kadar Tamara ile birlikte olmuş, ortalık aydınlanmadan da geri dönmüş.

Aradan bir zaman geçmiş, keşiş baba, kızının Türk genciyle kendisine fark ettirmeden buluştuğunu öğrenmiş. Bunu yanlarına koymamaya karar vermiş. Ne yapabileceğini düşünmüş ve kızının sevgilisine yol göstermek üzere göl kıyısına bıraktığı fenerin yerini değiştirmiş. Feneri, her zamanki emniyetli yerine değil, keskin ve sivri kayalıkların, yarların bulunduğu bir yere bırakmış.

Güzel Tamara da, sevdiği delikanlı da olan bitenden, keşişin kendilerine kurduğu tuzaktan haberdar olmamışlar tabii ki.

Genç delikanlı, sevgilisi Tamara ile buluşma heyecanı içinde her zamanki gibi yine kıyıdan göle girmiş ve adadaki ışığa doğru yüzmeye başlamış. Bu gece her zamankinden biraz farklıymış. Gecenin karanlığında gölün dalgalı sularında sıkıntılı bir yolculuk başlamış. Karanlığa ve dalgalara aldırmadan delikanlı ışığa doğru yüzmeye devam etmiş. Yol her zamankinden daha uzun sürmüştü, gencin dalgalarla boğuşmaktan kollarında derman tükenmişti. Bir umut ışığa doğru yaklaştıkça sanki ışık kendisinden uzaklaşmış. Fener aniden sönmüş, dalgalar daha bir şiddetlenmişti. Çok kuvvetli dalgalardan biri, neredeyse gücü tükenen genç delikanlıyı kayalıkların üzerine fırlatıp atmış.

Yorgun bitkin durumda olan genç yara bere içinde kalmış, gölün karanlık sularına gömülürken de bir yandan "Ah Tamara, Ah Tamara!" diye feryat etmiş. Sarp kayalıklarda yankılanan ses, adada kendisini hasretle bekleyen sevgilisi Tamara'ya kadar ulaşmış.

could find the island easily.

For a while, they did as they thought and they met in secret. The young man, for the sake of his great love, swam to the island following the lantern light almost every night, no matter the season or weather, and stayed with Tamar till just before dawn, and then returned before dawn.

After some time, the monk learned his daughter was meeting with the young Turk unbeknown to him. He decided to extract revenge for this. He thought of what he could do, and so he changed the position of the lantern his daughter had left by the lake shore as a guide for her lover. He left the lantern not to its usual safe place, but moved it to a place where there were sharp rocks and cliffs.

Of course, both the beautiful Tamar, and the young man she loved were unaware of what was going on, of the trap the monk had set for them.

The young man, with the excitement of meeting his lover, entered the lake from the shore as usual, and began to swim towards the light on the island. This night was a little bit different from usual. A troubled journey started in the darkness, in the wavy waters of the lake.

The young man continued to swim towards the light, regardless of the dark and the waves. The path lasted longer than usual, and the young man was exhausted from having to cope with the waves. The more he hoped he was approaching the light the farther away it seemed to be. Suddenly the lantern went out, and the waves increased. A very strong wave threw the exhausted young man onto the rocks.

Exhausted and badly bruised he cried out, "Akh Tamar, Akh Tamar! (Oh, Tamar, Oh Tamar!)" as he drowned in the dark waters of the lake. The sound, echoing on the steep cliffs, reached his lover who was waiting for him with longing. Seeing her beloved had died, Tamar without hesitation let herself into the terrible waves, and disappeared among the wild waves. The two lovers, prevented from being together by her father when they were alive, chose death to be together and have been together ever since. They choose the navy blue waters of Lake Van as the eternal place for themselves.

The place of this sad, or complete ending, associated with the cry, "Akh Tamar" gave the name to the Island, becoming, "Akhtamar," or "Akdamar."

Historical Background:

In various historical sources concerning the Eastern Anatolia region, the first surviving name given to Akhtamar Island was related to the Armenian Rstuni dynasty reigning in the Gevas region, when it was referred to as the Rstunic Island.

After Vard Rstuni was killed on the island in 705 and the Rstuni Principality ended, the island and its region came under the control of the Artsruni dynasty already ruling in Bas-kale (Agbak).

In 908, Gagik I Artsruni, with the support of some Armenian and Muslim lords, declared himself the King of Vaspurakan in Gevas and, subsequently, he moved the capital of the country he reigned over to Akhtamar Island.

King Gagik I also had cons-

tructed quite sheltered town, containing a palace, a marketplace and a port, in addition to the church standing today on Akhtamar Island.

In different sources it is recorded that civilian settlement on Akhtamar Island continued to flourish until the beginning of the 16th century, but then underwent a severe destruction during the 1535 Ottoman-Safavid Iranian war.

After the 16th century civilian settlement on the island ended, and only an Armenian monastery which was dedicated to the Holy Cross continued to function.

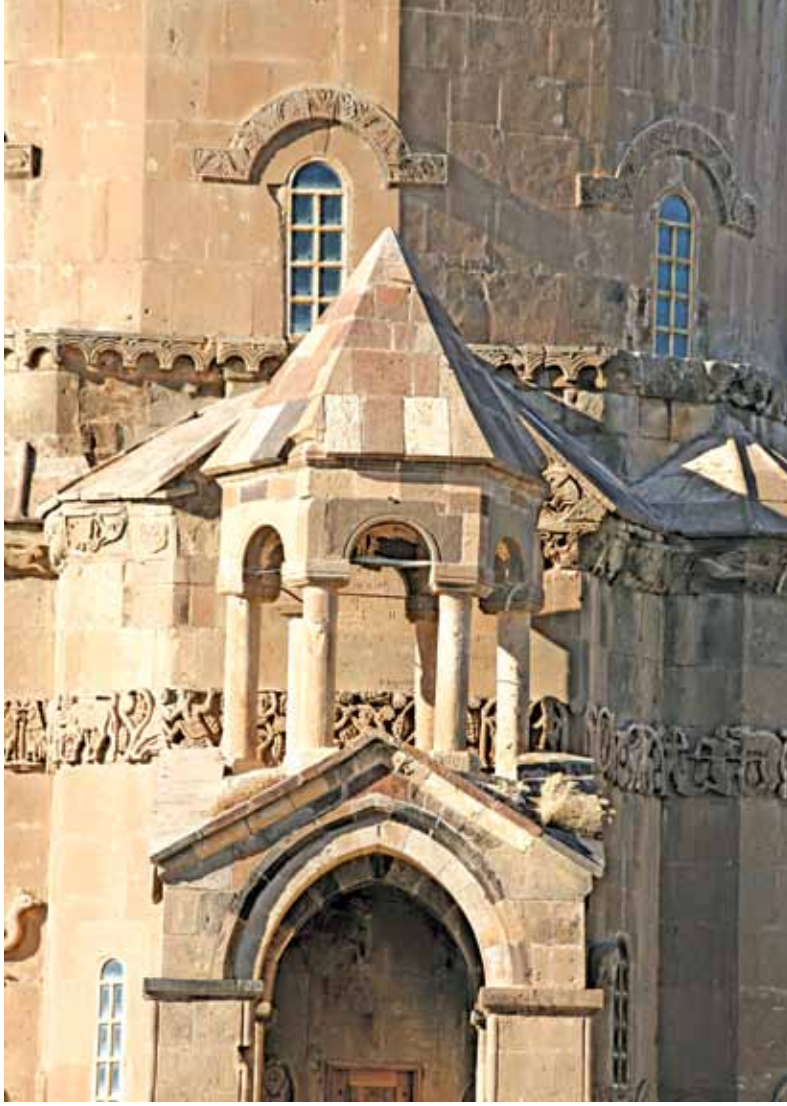
This monastery continued to function and contained about 300 monks in the late 19th century, but was entirely abandoned following the events of 1895 and 1915.

The Spiritual Leadership of the Armenian Church:

"The Authority of the Gatoghigos," the spiritual leadership of the Armenian Church, remained and served on Akhtamar Island from the middle of the 10th century until 1101. This authority moved to Cilicia in the 12th century. Even after this transference had taken place, Akhtamar Church somehow continued to maintain its importance, and continued its argument for spiritual leadership into the 19th century.

Properties of the Akdamar Church:

The Church of the Holy Cross Church on Akhtamar Island, the largest island in Lake Van, was constructed at the order of King Gaik I and was built by Manuel, the architect, between 915 and 921, to house a piece of the True Cross said to have

Sevgilisinin öldüğünü gören Tamara da gözünü bile kırpmadan kendisini korkunç dalgaların kucağına bırakmış ve azgın dalgalar arasında kaybolmuş. Yaşarken bir araya gelmeleri keşiş babaları tarafından engellenen iki sevdalı genç, beraber ölümü seçerek sonsuza kadar birlikte olmuş ve Van Gölü'nün laciverte çalan sularını kendilerine ebedi mekân olarak seçmişler.

Sonu işte böyle acıklı biçimde biten bu öykünün geçtiği yer, "Ah Tamara" feryatları ile ilişkilendirilerek, "Ahtamar" ya da "Akdamar" olmuştur.

Adanın Tarihsel Geçmişi:

Doğu Anadolu Bölgesi'ni ele

alan çeşitli kaynaklarda Ahtamar adasının ilk adı, Gevaş bölgesinde hüküm süren Ermeni Rştuni sülalesi ile ilişkilendirilerek Rştunik Adası olarak dillendirilmektedir.

705 yılında Vard Rştuni'nin adada öldürülmesinin ve Rştuni beyliğine son verilmesinin ardından ada ve adanın bulunduğu bölge, daha önce Başkale'de (Ağbak) hüküm süren Ardruni sülalesinin yönetim ve denetimine girmiştir.

908 senesinde, I. Gagik Ardruni, bazı Ermeni ve Müslüman beyleriyle anlaşarak Gevaş'ta kendini Vaspuragan Kralı olarak ilan etmiş ve daha sonraki dönemde yönettiği ülkenin başkentini Ahtamar

Adası'na taşıma kararı almış ve bu kararını da uygulamaya koymuştur.

Kral I. Gagik, Ahtamar Adası'nda günümüzde bulunan kiliseden başka oldukça korunaklı bir kasaba, bir saray, bir çarşı ve bir liman yapımını da gerçekleştirmiştir.

Değişik kaynaklarda Ahtamar Adası üzerinde yer alan sivil yerleşimin 16. yüzyıl başlarına kadar canlı biçimde devam ettiği ve 1535 Osmanlı-İran Savaşı sırasında ağır bir yıkıma uğradığı anlatılmaktadır.

16. yüzyıldan sonra ada üzerindeki sivil yerleşim sona ermiş, sadece Kutsal Haç'a adanmış bir Ermeni manastırı işlevselliğini devam ettirmiştir.

19. yy sonlarında yaklaşık 300 kadar keşişin içinde barındığı manastırın, 1895 ve 1915 olaylarından sonra tamamıyla terk edildiği söylenebilir.

Ermeni Kilisesi'nin Ruhani Başkanlığı:

Ermeni Kilisesi'nin ruhani başkanlığı olan "Gatoğigosluk Makamı", 10. yy ortalarından 1101 yılına kadar Ahtamar Adası'nda kalmış ve görev yapmıştır. Makam, 12. yüzyılda Kilikya'ya taşınmıştır. Taşınma işleminin ardından da Ahtamar Kilisesi, bir biçimde önemini korumuş ve 19. yüzyıla dek ruhani başkanlık savını sürdürmüştür.

Akdamar Kilisesi'nin Özellikleri:

Van Gölü'nün içindeki en büyük ada olan Ahdamar Adası'nda yer alan Surp Haç (Kutsal Haç) Kilisesi, Kudüs'ten İran'a kaçırıldıktan sonra 7. yüzyılda Van yöresine getirildiği söylenen Hakiki Haç'ın bir parçasını barındırmak maksadıyla Kral

Dostlarla Bir Mola

CAFE MOLA

*Bon Appetit
Guten Appetit
Afiyet Olsun*

Adres ve iletişim:

Yazır Köyü Çevreyolu Üzeri, OPET Yanı, Korkuteli / ANTALYA

Mehmet ŞİMŞEK: 0533 515 72 93 - Korcan FİRİK: 0541 850 93 84

I. Gagik'in emriyle 915-921 yıllarında Mimar Manuel tarafından inşa edilmiştir. Akdamar Kilisesi'nin yörede hüküm süren Vaspurakan hanedanı zamanında inşa edildiği bilinmektedir.

Adanın güneydoğusuna ko-

nuşlanmış bulunan Ahtamar Kilisesi, mimari açıdan incelendiğinde, Ortaçağ Ermeni sanatının en güzel örneklerinden biri olarak gösterilmektedir.

Kilisenin yapımında kıvılcık andezit taşı kullanılmış olup, kilisenin dış cephesi, alçak kabart-

ma biçiminde işlenmiş, zengin bitki ve hayvan motifleriyle ve Kutsal Kitap'tan alınma dini sahnelerle bezenmiştir. Kilisenin, bu ince taş işçiliğiyle de Ermeni dini mimarisinin benzersiz örneklerinden birini oluşturduğu rahatlıkla ifade edilebilir.

brought to the region of Van in the 7th century, having been smuggled from Jerusalem to Iran. It is known that the Akdamar Church was built during the time of the Vaspurakan dynasty ruling in the region.

In architectural terms it is known that the Akhtamar Church, located on the southeast of the island, is one of the finest of all examples of medieval Armenian art.

Red andesite stone was used in the construction of the church, and the exterior facade of the church was carved in bas-relief, and is decorated with rich plant and animal motifs and with monumental Biblical scenes. With this superb stone carving, it can easily be said that the church on Akhtamar is a unique example of Armenian religious architecture.

The church has a domed, four-leaf clover cross-shaped plan, and is built from red cut tufa stone. The outer facade of the church was carved in bas-relief, and is decorated with rich plant and animal motifs and with monumental Biblical scenes.

The chapel to the northeast of the Holy Cross Church was added to the main building between 1296 and 1336, the monastic house to the west was called the "jamadun" in 1793,

and the bell tower in the South was constructed in the late 18th or early 19th century. It was not possible to obtain definite information concerning the date of the construction of the chapel to the North of the church.

The destruction of the Akhtamar Church in Van, together with the destruction of many Armenian monuments in Eastern Anatolia, was decided by the order of government of the day in 1951, and this demolition work was launched in the region on June the 25th, 1951. The complete mass destruction of cultural heritage was prevented by Yasar Kemal, one of the young journalists at the time, who by chance became aware of this destruction, and who took action at the right time and place, and raised public opinion against this mass destruction.

The Akhtamar Church, which then lay abandoned, neglected, without interest and maintenance for many years, was rehabilitated through the initiative and leadership of the Ministry of Culture and Tourism in the period from 2005 to 2007. It was restored as public indicator of a positive attitude towards the removal of the previously strained relations with the Armenians living in Turkey and with the neighbouring country of Armenia, and a total of about 3 million liras were spent on this restoration work. The church, the restoration of which was completed in

accordance its original appearance, was opened by our Minister of Culture and Tourism and the Vice Minister of Culture of Armenia, on March the 29th, 2007, and was opened to serve as a museum.

The restoration work on the church was carried out by the Armenian architect, Zakariya Mildanoglu.

The Akhtamar Church, which is a monument-museum today, constitutes with its 1100 years of history one of the major places for sightseeing today in Van Province.

The historian Anne R. Redgate, in her book "The Armenians," records that the Armenian King Gagik I brought architects and craftsmen from all the surrounding civilizations to build this church and she says that it is for this reason that the Akdamar Church carries elements of Byzantine, Sassanid, Abbasid and Turkish architecture.

After the Kingdom of Vaspurakan disappeared in 1021, the buildings on the island were converted into a monastery in 1113, and the church was used as the center of the Armenian Patriarchate in the region until 1895.

After the Akdamar Church had become a monastery, it began to be known as the "Holy Cross Church."

Kilise merkezi kubbeli, dört yapraklı yonca biçimli haç planında olup kırmızı kesme tuf taşlarıyla inşa edilmiştir. Kilisenin dış cephesi, alçak rölyef şeklinde işlenmiş zengin bitki ve hayvan motifleriyle ve Kutsal Kitap'tan alınma sahnelerle bezenmiştir.

Kutsal Haç Kilisesi'nin kuzeydoğusunda yer alan şapel, 1296-1336 tarihlerinde, batısında bulunan ve "Jamadun" denilen cemaat evi, 1793 tarihinde, güneyinde yer alan çan kulesi 18. yy sonlarında ya da 19. yüzyıl başlarında ana bina ya eklenmiştir. Kilisenin kuzeyinde bulunan şapelin ise, ne zaman yapıldığına dair kesin bir bilgiye ulaşmak mümkün olmamıştır.

Doğu Anadolu'da bulunan çok sayıda Ermeni anıtları ile beraber Van'da bulunan Ahtamar Kilisesi'nin de 1951 senesinde dönemin hükümetinin emriyle yıkılması kararlaştırılmış ve 25 Haziran 1951 tarihinde

başlatılan bölgedeki yıkım çalışmaları, yine o dönemin genç gazetecilerinden biri olan ve tamamen tesadüf eseri olarak yıkımdan haberdar olan günümüzün ünlü yazarı Yaşar Kemal'in yerinde ve zamanında olaya el koyması ve yıkıma karşı kamuoyu oluşturması nedeniyle toplu yıkımdan kurtulmuştur.

Daha sonraki süreçte uzun yıllar boyunca ilgiden ve bakımdan yoksun biçimde kendi kaderine terk edilen kilise, 2005-2007 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın girişimi ve öncülüğünde yeniden ele alınmış, Türkiye'de yaşayan Ermeniler ve kapı komşumuz Ermenistan ile gergin olan ilişkilerin giderilmesine yönelik olumlu bir tavır göstergesi olarak restore edilmiş ve toplamda 3 milyon liraya yakın para harcanmıştır. Aslına uygun biçimde restorasyonu tamamlanan kilise, 29 Mart 2007 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanımız ve Ermenistan Kültür Bakan Yardımcısının katılımıyla açılmış ve bir müze olarak turizmin hizmetine sunulmuştur.

Kilisenin restorasyon çalışmaları Ermeni mimar Zakariya Mildanoğlu tarafından gerçekleştirilmiştir. Bugün anıt-müze konumunda olan Ahtamar Kilisesi, 1100 yıllık geçmişiyle Van'ın önemli gezi güzergahlarından birini oluşturmaktadır.

Tarihçi Anne R. Redgate, "The Armenians" (Ermeniler) adlı kitabında, Ermeni Kralı I. Gagik'in bu kiliseyi yaptırmak için bütün civar medeniyetlerin saraylarından mimar ve ustalar getirdiğini ifade etmektedir. Sırf bu nedenden ötürü Akdamar Kilisesi'nin Bizans, Sasani, Abbasi ve Türk mimari izleri taşıdığını da söylemektedir.

1021 yılında Vaspurakan Krallığı ortadan kalkınca, 1113 senesinde adada bulunan yapılar bir manastıra çevrilmiş ve 1895 yılına kadar kilise bölgedeki Ermeni Patrikliği merkezi olarak kullanılmıştır.

Akdamar Kilisesi manastır olduktan sonra "Kutsal Haç Kilisesi" adıyla anılmaya başlamıştır.

The Akhtamar Church carries the richest architectural decorations in the region. There are various subjects carved at different heights and in bands and carved on the walls as reliefs on the exterior facades of the church.

The subjects for these relief carvings were taken from the Bible (New Testament) and the Torah (Old Testament) and are recorded in the first belt-like band at the bottom. The people, princes, kings and saints in Armenian history are depicted within these depictions of religious subjects.

As well as religious subjects, worldly matters including depictions of court life, hunting scenes, human and animal figures are also recorded in carved relief. It is also possible to see the influence of the Abbasid art of the 9th and 10th centuries, which later greatly influenced Central Anatolian Turkish Art, in these reliefs.

In contrast to the relief decorations on the exterior facades of the church, the interior walls, instead of using relief carving were adorned with frescoes of religious subjects which have almost vanished today. It is said that these wall frescoes have had a great significance being the most comprehensive and the earliest fresco examples within the region.

The Akhtamar Church has been the target of destructive treasure hunters and the target of shooting enthusiasts, due to the lack of interest during the course of the last century, and has been subjected to great losses. While many of the reliefs carved on the exterior of the building and the frescoes inside have been badly affected by the adverse weather conditions, neglect

and damage.

Important Notes on Akhtamar Island:

The Akhtamar Island is the largest island on Lake Van, and there is a church on it with the same name that can be seen even with the naked eye from far away.

The Akhtamar Church is one of the unique art works of East-Christian architecture and sculpture, carrying many religious reliefs surrounding the exterior facade of the building in bands.

It is said that these reliefs, many of which are flat, become vague, receding into the wall in misty weather or in the shade, but then re-emerge revived in the bright sunlight with contrast of light and shade, and which provides a vitality to the church.

While examining the Akhtamar Church, it is best seen and thought about as an integrated whole, rather than separating

the architecture from the carved reliefwork and these from the frescoes. It is through this combination of architecture and decoration that the Akhtamar Church is converted from a stone building into a living and sparkling wonder throughout the course of the day.

Although the Akhtamar Church is one of a type of building of which there are earlier examples in Eastern Anatolia, its great importance is that it is the best preserved example surviving today.

Unfortunately, it cannot be said that such an important architectural building receives the attention that it deserves within the region. We hope that it attracts more visitors and makes a positive contribution to the development of the region now that the restoration has been completed.

The church was built by King Gagik I between 915 and 922 to serve the palace on the island at that time. The Monk Manuel is known to have been

Foto: Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

Ahtamar Kilisesi, yörenin en zengin mimari süslemelerine sahiptir. Kilisenin dış cephelelerinde, farklı yüksekliklerde ve kuşaklar halinde dolanan ve duvarlar üzerinde kabartma olarak işlenmiş değişik konular mevcuttur.

Altıtan itibaren birinci kuşakta İncil (Yeni Ahit) ve Tevrat'tan (Eski Ahit) alınan konular anlatılmaktadır. Dini konular arasında Ermeni tarihiyle ilgili kişiler, prensler, krallar ve azizler görülmektedir.

Dini konuların yanı sıra, dünyevi konular, saray hayatı, av sahneleri, insan ve hayvan figürleri de ele alınıp işlenmişlerdir. Bu kabartmalarda Orta Asya Türk sanatının yoğun etkilerini taşıyan 9. ve 10. yüzyıl Abbasi Sanatı'nın etkilerini de yer yer görmek mümkündür.

Kilisenin dış cephelerindeki kabartma süslemelere karşılık,

iç mekandaki duvarlar, kabartma tekniğini kullanmak yerine, günümüzde hemen hemen kaybolmaya yüz tutan dini konulu fresklerle bezenmiştir. Bu duvar resimlerinin yöredeki en kapsamlı ve en erken tarihli fresk örnekleri olarak ayrı bir önem taşıdıkları söylenmektedir.

Ahtamar Kilisesi, son yüzyılda ilgisizlik yüzünden define arayıcılarının ve atış meraklılarının hedef tahtası haline getirilmiş ve büyük zarara uğratılmıştır.

Yapının dış yüzeyinde bulunan çoğu kabartmalar ve bina içindeki freskler de zaman içerisinde, uygunsuz hava koşullarından ve bakımsızlıktan etkilenerek hasar görmüştür.

Ahtamar Adası'na İlişkin Önemli Notlar:

Ahtamar Adası, Van Gölü'nün

en büyük adası olup üzerinde aynı adı taşıyan, çıplak gözle bile uzaklardan görülebilecek konumda bir kilise bulunmaktadır.

Ahtamar Kilisesi, yapının dış cephesini şeritler halinde saran çok sayıda dini içerikli kabartma ile Doğu-Hristiyan mimari sanatının eşsiz örneklerinden birini oluşturmaktadır.

Çoğu yassı olan bu kabartmaların, puslu havalarda ya da gölgede duvarın içinde belli belirsiz hale geldikleri, parlak gün ışığında ışık gölge oyunları ile adeta canlandıkları ve kiliseye bir biçimde hayatîyet (canlılık) kazandırdıkları söylenmektedir.

Ahtamar Kilisesi incelenirken, mimariyi ayrı, süslemeleri ayrı ele almak yerine, mimari ile dış donanımı ayrılmaz bir bütün olarak ele almak daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Ahtamar Kilisesi'ni gün boyunca yaşayan ve ışıltılı yanan bir yapı haline getiren de bu mimari ve donanım bütünlüğüdür.

Ahtamar Kilisesi, Doğu Anadolu'da daha önce başka örnekleri görülmemiş bir yapı tipini temsil etmekle birlikte, iyi korunmuş tek örnek olması açısından da büyük önem arz etmektedir.

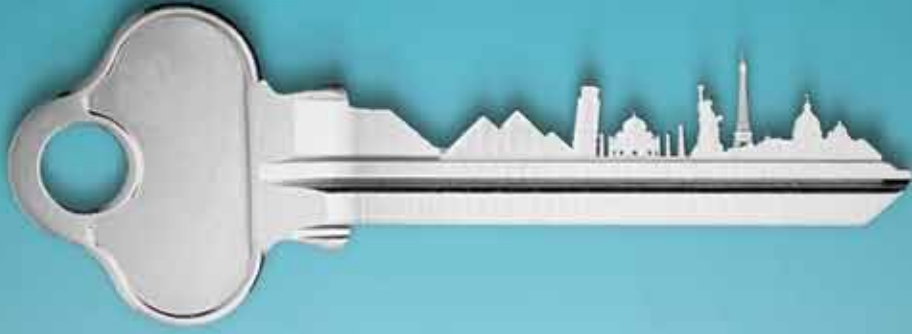
Ne yazık ki, böylesine önemli bir mimari yapının, bölgede hak ettiği ilgiyi gördüğü söylenemez. Umarız restorasyon sonrası, daha çok ziyaretçi akınına uğrar ve bölgenin kalkınmasına olumlu katkı koyar.

Kilise, 915-922 yılları arasında Kral I. Gagik tarafından, o zamanlar adada bulunan saray için yaptırılmıştır. Akdamar Kilisesi'nin mimarı olarak Keşiş Manuel gösterilmektedir. Kral I. Gagik'in de bizzat planlara müdahale ettiği söylenmekte-

GAYRİMENKULDE ULUSLARARASI DENEYİM

Her türlü yurt içi ve dışı emlak alım-satım işlemlerinizde en büyük yardımcınız.
Müşteriye özel çalışmalar; projelendirmeler, finansal analizler, yatırım raporları...
Hem de kendi dillerinde.

Farkın ve Güvenin Adresi

estate-ant
Property Investment & Construction Company

Tel: 242 322 5250 | Faks: 242 322 2440 | E-mail: info@estate-ant.com

www.estate-ant.com

dir. Kilise, pek çok bakımdan ilgi çekici yapıların başında gelmektedir.

Yapımda kullanılan andezit taşları, mevsimlere ve günün saatine göre sarı, kırmızı veya gri renklerde bir görünüm sunmaktadır.

Ahtamar Kilisesi, haç planlı bir kilisedir.

Kutsal Haç Kilisesi diye anılan kilisenin bir başka önemli özelliği de, dış cephesinde çok zengin bitki ve hayvan motifleriyle İncil (Yeni Ahit) ve Tevrat'tan (Eski Ahit) alınma dini sahneler içeren çok sayıda kabartmaya sahip olması, içinde ise yine dini konulu freskolar barındırmasıdır.

Kilise, dış cephesini kuşaklar halinde çevreleyen, plastik sanat öğeleriyle süslü frizlerden (kabartmalardan) dolayı anıtsal bir etki uyandırmaktadır.

Bu kabartma dış süslemeler, Ahtamar Kilisesi'ni, Kapadokya'da bulunan mağara kiliselerinden ayrı bir yapı türü haline getirmiştir.

Doğu'nun kiliseleri genelde iç mekana yönelikken, Ahtamar Kilisesi ise zengin dış süslemeleriyle, kabartmalarıyla daha çok dışarıya ve dört bir yana doğru açılmaktadır. Kilisenin en büyük ayırıcı özelliği de budur.

Kilise Duvarlarındaki Heykel ve Resimler:

• Kuzey Cephesi

Bu yönde başta İncil yazarı Aziz Markos olmak üzere aşağıya inildikçe sırasıyla Adem ile Havva'nın yasak meyveyi

yemeleri üzerine cezalandırılma ve cennetten kovulma sahneleri ile Samson'un düşmanını öldürme sahnesi, çeşitli rozetler içinde veya ayakta havariler, azizler resim programı ile ana konular yer almaktadır.

Aynı cephede siren, deve, tavşana hücum eden kartal ve iki adet tavus kuşu ile Yuda kentinin hükümdarı Lezekiel ve Esaias canlandırılmışlardır.

• Doğu Cephesi

Bu cephede haç kolu duvarının üst kısmında İncil yazarı Vaftizci Yahya (Ioannes Prodromos) ve hemen altındaki kabartma grubunun ortasındaki madalyonun içinde bağdaş kurmuş oturur vaziyetteki Abbasi halifesi Muktedir olduğu tahmin edilen bir figür bulunmaktadır.

Altındaki iki nişin etrafı aziz, havari ve peygamber figürleri ile bezenmiş olup, sağ elleri yukarı kalkık figürler bir şeyi işaret etmektedirler. Ortadaki dar uzun pencereyi kuşatan kabartmaların altındaki hayvan figürleri günlük hayattan çeşitli kesitler ifade etmektedirler. Bu cephenin batısındaki figürlerde "Ateşte üç İbrani genci" ve "Aslan ininde Daniel" efsaneleri canlandırılmış bulunmaktadır.

• Güney Cephesi

Bu cephedeki haç kolunun üst kısmında İncil Yazarı Lukas yer almaktadır. Tepedeki madalyonun içinde Peygamber Samuel'in büstü bulunmaktadır.

Bu cephede Tevrat (Eski Ahit) ve İncil'den (Yeni Ahit) sahneler bir arada görülmektedir. Sonradan ilave edilen çan kulesi, orta mekanda yer alan figürleri büyük ölçüde örtmüş olup iki yan duvarda konu olarak Hazreti Yunus, Davut ve Goliath efsaneleri canlandırılmış

miş durumdadır.

Hazreti Davut'un sapanıyla kılıçlı, kalkanlı ve zırhlı Goliath'ı nasıl yendiğine dair efsaneler yer almaktadır. Bu cephenin batısında ise tahtta oturan ve kucağında Hazreti İsa'yı taşıyan Meryem Ana figürü bulunmaktadır.

Daha batıdaki pencere altında sırası ile Hazreti İbrahim'in oğlunu kurban etme sahnesi, Hazreti Adem'in yasak meyveyi yemesi ve Hazreti Yunus'un denize atılıp balina tarafından yutulması ile kurtulması efsaneleri canlandırılmış bulunmaktadır.

• Batı Cephesi

Ana giriş olan bu cephede sonradan ilave edilen ön mekân ne yazık ki çoğu figürleri örtmüştür. Bu cephedeki haç kolunun üstünde İncil yazarı Aziz Matheus yer almaktadır.

Bu yöndeki ana konu, Vaspu-rakan Kralı I. Gagik'in kilisenin maketini Hazreti İsa'ya sunması efsanesi canlandırılmış olup, bu yönde yer alan diğer motifler ise Hazreti İsa, melekler ve kerubinler ile birlikte yer almaktadır.

Akdamar Kilisesi, Ayin Töreni / Akdamar Church, Ritual Ceremony, Foto: Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

the architect of the Akdamar Church and it is said that King Gagik I personally intervened in the plans for the church. The church in many respects is therefore of great interest, while the andesite stone employed in its construction changes its colour from yellow, to red and to gray, the colour depending upon the season, the sunlight and the time of day.

The Akhtamar Church is a cross-planned church.

An important feature of the church, known as the Holy Cross Church, is that it carries a very rich variety of plant and animal carvings and many carved reliefs depicting religious scenes taken from the Bible (New Testament) and from the Torah (Old Testament) on the exterior facade and frescoes of religious subjects on the interior walls.

The church obtains its monumentality through the carved relief friezes on the exterior facade in bands, contrasting with the smooth plain surfaces.

These external relief decorations make the Akhtamar Church as a building type quite different from the contemporary cave churches in Cappadocia. Whereas the churches of the East are in general oriented towards the interior, the Akhtamar Church rather opens up to the outside and in all four directions through its rich exterior decoration and figural relief carvings. This is the most important distinctive feature of the church.

Sculptures and Pictures on the Church Walls

- **Northern Facade**

On this face, firstly there is St. Mark, author of a Gospel of Bible, and then, descending down, the scenes of the punishment and expulsion from heaven of Adam and Eve for eating the forbidden fruit and the scene of Samson killing his enemy. There are the apostles with their various emblems standing. The pictorial program of saints and these main subjects are carried in the carving of the north facade.

On the same façade, the siren, the camel, the eagle attacking the rabbit and two peacocks, as well as Ezekiel, the ruler of the city of Judah, and Esaias (Isaiah) are depicted.

- **Eastern Facade**

On this facade, there are depictions of John the Baptist (Iohannes Prodromos), an author of the Bible, on the upper part of the cross arm wall; and a figure which is thought to depict the Abbasid Caliph, Al Muk-tadir (908-932), sitting cross-legged in the medallion at the center of the relief group just below St. John the Baptist.

The surrounds of the two niches beneath are rich with depictions of the figures of Saints, Apostles and Prophets, and the figures with their right hands upright pointing towards that something.

The animal figures below the reliefs surrounding the long narrow window in the middle record various selections from daily life. The account of the "Three Hebrew Young Men in Fire" and "Daniel in Lion's Den" are depicted in the figures carved on the west part of this facade.

- **Southern Facade**

St. Lucas (Luke) the Evangelist and author of his Gospel is

depicted on the upper part of the cross arm on this facade. There is the bust of Samuel the Prophet inside the medallion at the top. Scenes from both the Torah (Old Testament) and the Bible (New Testament) are seen together on this facade.

The bell tower which was added later has largely covered over the figures in the middle area, and the account of the Prophet Jonah and of David and Goliath are recorded as the subjects on the two side walls.

How the Prophet David beat the sworded, shielded and armored Goliath with his sling-shot are depicted here. On the west of this facade, there is the figure of the Virgin Mary sitting on a throne, with the infant Jesus in her lap.

Below the window on the further west, there is the scene of Abraham sacrificing his son, a depiction of Adam eating the forbidden fruit and the throwing of Prophet Jonah into the sea, then being swallowed by a whale and then his rescue which are depicted in sequence.

- **Western Facade**

Unfortunately, the subsequently addition to the facade has covered over many figures on this, the main entrance facade of the church. St. Matheus (St. Matthew), the author of his Gospel in the Bible, is depicted over the cross arm on this facade.

The main subject of this facade is the record in relief carving of the Vaspurakan King Gagik I submitting the model of this church for the approval of Jesus Christ, and there are other carvings on this face, including those of Jesus Christ, the angels and the cherubs.

Güllük Dağı Ulusal Parkı ve Termessos

Gymnasium Sarnıcı / Cistern

Arif ALDEMİR, Rehber

1970 yılında ulusal park ilan edilmiş olup 6702 hektarlık bir alanı kaplamaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki 9, Antalya'daki 4 milli parktan biri olan Güllük Dağı Milli Parkı, Antalya'nın Korkuteli ilçesi sınırları içerisinde, Toros Dağları üzerinde yer alır.

Ulusal Park, bünyesinde barındırdığı arkeolojik kalıntılar, doğal bitki örtüsü, hayvan varlığı, dinlenme - eğlenme

olanakları ve manzaranın güzelliği açısından önem taşımaktadır.

Ulusal parkın adını aldığı Güllük Dağı'nın sarp kayalıkları, kanyonu oluşturan duvarların 600 metreye ulaştığı Mecine Kanyonu, jeomorfolojik özellikleri açısından görülmeye değerdir.

Ulusal Parkın Florası (Bitki Örtüsü):

Akdeniz iklimine sahip olması nedeniyle, bölgede yoğun bir bitki örtüsü yer almaktadır.

Yüzyıllarca insanoğlunun avcılık ve orman konusundaki duyarsızlığı bölgenin bitki örtüsünde bazı değişikliklere neden olmuştur. İnsanoğlunun buradaki orman tabakasına verdiği tahribat büyüktür. Ne var ki, Atbaşı Tepe ve Top Tepe denilen yerlerin kuzeyinde bulunan ya-

maçlar ve ulusal park alanının tam merkezini oluşturan iki dağın arasındaki dar ve oldukça dik vadideki bitki tahribatı çok yoğun olmamıştır.

Güllük Dağı'nın Aşağı Yenice Vadisi'ne doğru inen doğu eteklerinde kızılçam ormanları bulunmaktadır. Günümüzde Termessos'a giden yolun hemen yakınında yer alan kızılçam ormanı aniden bir değişime uğrayarak, **kızılçam ağaçları** yerlerini **defne ağacı**, **tespih ağacı** ve **kocayemiş ağacına** bırakırlar. Bunlar Akdeniz'e özgü tipik maki topluluklarıdır. Antik kentin üzerinde yer aldığı bölge de ormanlarla ve orman ağaçları ile doludur. Yazının son bölümünde antik kent yolunda ve içinde bulunan bitki türleri, rehber, orman yüksek mühendisi Süleyman Dingil'in bilgilendirmesiyle devam edecektir.

The Gulluk Mountain National Park and Termessos

Arif ALDEMİR, Tour Guide

It was declared a national park in 1970 and it covers an area of 6702 hectares.

The Gulluk Mountain National Park, which is one of the 9 national parks in the Mediterranean Region, and of 4 in Antalya, is located in the Taurus Mountains, within the limits of the town of Korkuteli in Antalya.

The National Park is important for its archaeological sites and, with its natural vegetation, wildlife and recreation facilities it embodies the beauty of the scenery.

The sharp cliff-like sides of Gulluk Mountain from which the national park was named, and the Mecine Canyon, the walls of which reach 600 m, are worth seeing in terms of their geomorphological features and as wonders of nature.

Flora of the National Park:

Due to its Mediterranean climate, the region has dense vegetation.

The insensitivity of human beings in hunting and forestry for centuries has resulted in some changes to the vegetation of the region. The damage that mankind has inflicted upon forest layer here is great.

However, there has been little intensive destruction of the vegetation on the slopes to the north of Atbasi Hill and Top Hill, and in the narrow and quite steep valley between the two mountains forming the center of the national park area.

There are red pine forests on

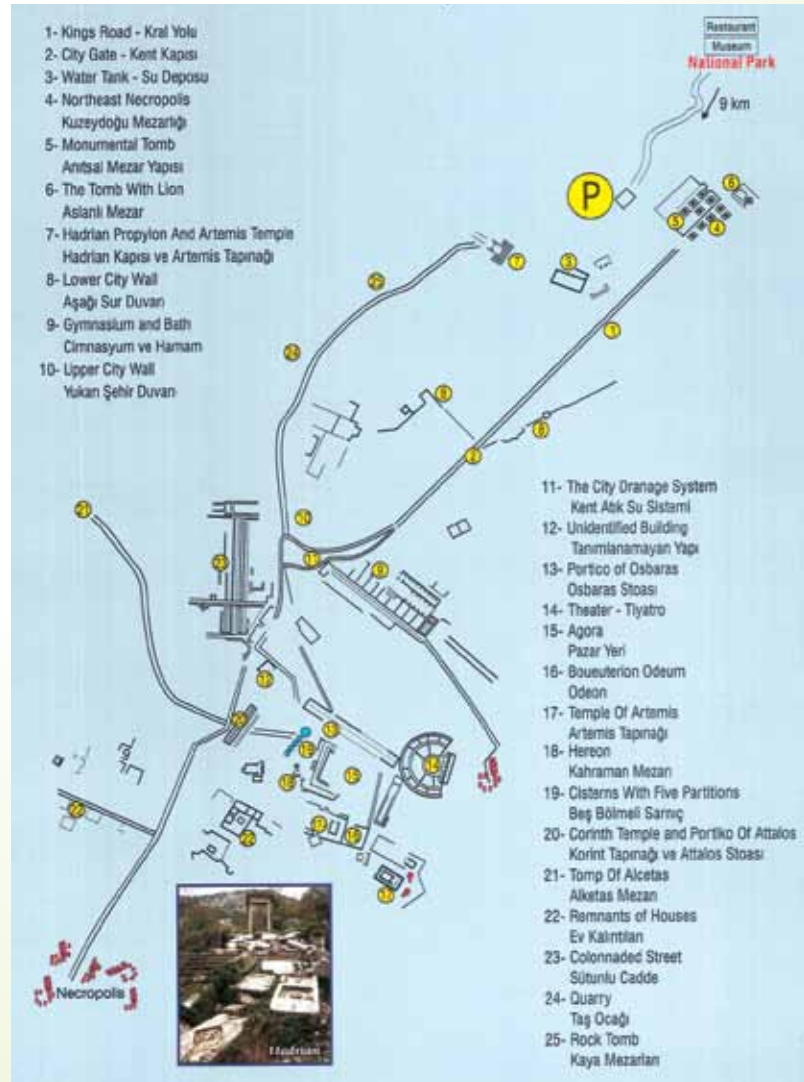
the eastern skirts of Gulluk Mountain sloping down to the Lower Yenice Valley. Today, the red pine forest located in the immediate vicinity of the road to Termessos suddenly undergoes a change, and the **red pine trees** give way to **laurel trees, storax trees and arbutus trees**. These are maquis groups which are typical of the Mediterranean. Also, the area of the park where the ancient city of Termessos is located is full of forest and forest trees.

It is possible to find rich examples of the tree species endem-

ic to the region, in the forests located in the Duzlercami area to the west of Gulluk Mountain National Park. There are picnic areas within the forested area of Duzlercami. In addition, the deep valley, formed by a river bed located in the place called Guver Abyss, was formed over a timespan of more than 1 million years, and its depth is more than 115 m. from the surface in some places. A small seasonal stream flows along the bottom of this valley.

Fauna of the National Park:

Rare endangered species of

Gymnasium

Güllük Dağı Ulusal Parkı'nın batısında yer alan Düzlerçamı mevkinde yer alan ormanlarda bu bölgeye özgü ağaç türlerinin zengin örneklerini görmek mümkündür. Düzlerçamı ormanlık alanı içerisinde piknik alanları bulunmaktadır. Ayrıca Güver Uçurumu denilen yerde bulunan bir nehir yatağının oluşturduğu derin vadi 1 milyon yıldan fazla bir zaman içinde oluşmuş olup derinliği yer yer 115 metreyi geçmektedir ve vadinin tabanından küçük bir akarsu akmaktadır.

Ulusal Parkın Faunası (Hayvan Varlığı):

Park bünyesindeki ormanlık alanlarda **dağ keçisi**, **alage-**

yık ve **şah kartal** gibi nadir görülen ve nesilleri tükenme tehlikesi altında olan hayvan türlerine rastlanmaktadır.

Yöre ormanlarında yaban hayatı zengindir. Hayvan varlığının korunabilmesi için, Düzlerçamı korusu içinde yaban hayatı koruma ve üretme alanı tesis edilmiş olup, nesilleri tükenme tehlikesi içinde olan **geyik** türleri koruma altına alınmıştır.

Güllük Dağı Milli Parkı, doğa yürüyüşleri ve günübirlik piknik olanakları açısından idealdir.

Park içinde yer alan kır gazino-

su da konuklara gerekli hizmeti vermektedir. Ayrıca yine Ulusal Park içinde, oldukça donanımlı bir yönetim merkezi bulunmakta ve park hakkında akla gelebilecek soruları cevaplandırmaktadır. Ulusal Park alanı bir doğa okulu olarak, doğaya ilişkin derslerin uygulamalı olarak verildiği bir alandır. Bu çalışmalar, Tübitak, Ulusal Parklar ve Yaban Hayatını Koruma Genel Müdürlüğü'nün işbirliği ile yılın belli dönemlerinde gerçekleştirilmektedir.

Ulusal parkı ziyaret için en uygun zaman Nisan ve Aralık ayları arasındır.

Büyük İskender'in Anadolu'da Alamadığı Yegane Şehir: TERMESSOS

Termessos'un sözcük anlamı: Dağbeli. Terme - Assos = Dağbeli kenti. Belli ki adını konumundan almıştır.

Konumu: Termessos, Pisidya, Pamphylia, Lykia sınırlarının odak noktasındadır. Antik Solyamos (günümüz Güllük) Dağı'nın zirvesinde bir kartal yuvası gibi vadilerin arasında kendine özgü yapı tekniğiyle inşa edilmiş bir antik kentimizdir.

Tarihçesi: Kesin kuruluş tarihçesi bilinmese de MÖ I. bin yıl ortalarında Solyoslular diye anıldıklarını biliyoruz. Helen yazarlarından Arrianos'a göre Termessos halkı Pisidyalı barbarlardır. Oysa tarihleri boyunca kimseye gereksiz yere saldırmamış; saldıranları da püskürtmüş, sportmen, savaşçı, yiğit insanlardı.

Solyoslular tarihleri boyunca kimseye gereksiz yere saldırmayan, kendi-

animals such as the: **mountain goat**, **fallow deer** and **imperial eagle** can be found within the forested areas of the park.

The wildlife is rich within the forests of the region and a wildlife conservation and generation area has been established within the Duzlercami woodland, for the protection of endangered animals, and where the **deer** species which is in danger of extinction are being protected and bred.

Gulluk Mountain National Park is an ideal for hiking and for picnics.

The country cafe located inside the park provides the necessary services to the visitor. In addition, there is a very well-equipped administrative center inside the National Park, where all kinds of questions concerning the park can be answered.

The National Park area, as a nature school, is a place where applied courses related to nature are given and these studies are carried out in cooperation with TUBITAK and the General Directorate of National Parks and Wild Life Conservation, at certain times of the year.

In the last section, the names of the plant species inhabiting the ancient city and along its road is given from the information supplied by Suleyman Dingil, the tour guide and certified forest engineer.

The best time to visit this national park is between April and December.

The Only City in Anatolia that Alexander the Great Could Not Capture: TERMESSOS

The meaning of the word Termessos: Col. Terme - Assos = Col city. Obviously, it took its name from its location.

Location: Termessos is the point where the ancient borders of Pisidia, Pamphylia, and Lycia meet. It is an ancient city which was built near the summit of the ancient Solymi (modern Gulluk) Mountain, between valleys, like an eagle's nest, in a unique construction technique.

History: Although the detailed record of its foundation is unknown, we know that its inhabitants were referred to as the Solymi in the middle of the 1st millennium B.C. According to Arrianos, a Roman historian who wrote in Greek, the people of Termessos were Pisidian barbarians. However, they were sportsmen, warriors, and brave people who had never attacked anyone unnecessarily in their history, and they repelled their attackers.

The Solymi were sportsmen, warriors, and brave people who had never attacked anyone unnecessarily in their history, and they repelled the attackers.

Even Alexander the Great faced resistance at only in a few of the Anatolian cities, in his great expedition starting from Macedonia in 334 B.C., and extending not only through Anatolia but to India through Asia. The cities that resisted

were punished ruthlessly by Alexander, having surrendered in the end. It was only the people of Termessos who did not surrender, resisted, and did not allow Alexander to enter their city. Although it is possible that Alexander thought that in strategic terms its capture and the losses it would entail was not worthwhile, and so his forces marched away and the city came subsequently under Hellenistic rule.

The remains of city walls on the left and right, seen before entering Termessos, about 500 m after the Termessos sign when travelling along the Korkuteli road from Antalya, and the exterior and interior city walls seen after entering the ruins of the city, were built for defensive purposes, dating from after Alexander the Great's siege of Termessos.

The people of Termessos were also adversely affected by the chaos emerging after the death of Alexander the Great. Alexander's generals fought among themselves for the control of Anatolia. The most prominent of them was the one-eyed and cruel Antigonos and the good-hearted Alcetas. When Alcetas was defeated in the war between them, he fled from his hometown of Aardia (Gelibolu) to the region of Pisidia, where he took refuge in Termessos, as he was on good terms with the people of the city. Antigonos followed him. He laid siege to the city, and told the people of Termessos that he would not lift siege unless they surrendered Alcetas to him. Nobody, especially the young people, supported the idea of giving Alcetas to Antigonos. But over time, the elders of Termessos began to complain about the troubles and costs caused by the siege, and decided to surrender Alcetas to Antigonos.

lerine saldıranları püskürten, sportmen, savaşçı ve yiğit insanlardı.

Büyük İskender bile MÖ 334'te Makedonya'dan yola çıkıp, yalnız Anadolu değil tüm Asya'ya, Hindistan'a kadar uzanan o büyük seferinde, Anadolu kentlerinin yalnız birkaçında direnişle karşılaşmıştır. Direnenler, İskender tarafından acımasızca cezalandırılmışlar; sonuçta da teslim olmuşlardır. Teslim olmayan, direnen ve İskender'in kentlerine girmesine izin vermeyen yalnızca Termessos halkı olmuştur.

Termessos'a girmeden, Korkuteli yolu boyunca ilerlerken Termessos levhasından yaklaşık 500 metre sonra, sağlı sollu şehir surları kalıntıları ve ören yerine girdikten sonra görülen dış ve iç şehir surları Büyük İskender'in Termessos'u kuşatmasından sonra savunma amaçlı inşa edilmişlerdir.

Büyük İskender'in ölümünden sonra ortaya çıkan kargaşadan Termessos halkı da olum-

suz etkilenmiştir. İskender'in generalleri Anadolu'ya hakim olmak için kendi aralarında savaştılar. Bunların en önde gelenleri, tek gözlü zalim Antigonos ve iyi kalpli Alketas idi. İkisinin arasındaki savaşta Alketas yenilgiye uğrayınca memleketi Aardia'dan (Gelibolu) Pisidya yöresine kaçtı. Kent halkı ile arası çok iyi olduğu için Termessos'a sığındı. Antigonos onu izledi. Şehri kuşatıp, Alketas geri verilmedikçe kuşatmayı kaldırmayacağı haberini ilettiler Termessos halkına. Hiç kimse Alketas'ın Antigonos'a geri verilmesinden yana değildi, özellikle de gençler. Ancak zamanla yaşlılar kuşatmanın verdiği sıkıntılardan yakınmaya başladılar ve Alketas'ı -gençlerin haberi olmadan- teslim etmeye karar verdiler.

Kimi kaynaklar Alketas'ın Antigonos'a verildiğini ve zalimce öldürüldüğünü, kimi kaynaklar ise geri verileceği kararını öğrendikten sonra Alketas'ın canına kıydığını yazar. Alketas'ın ölüm haberini alan gençler öfkeden çılgına döndüler. Şehri ateşe verdiler.

Daha sonra onun ölüsünü inşa ettikleri görkemli bir anıt mezarı koydular. Kimi kaynaklara göre agora bölgesindeki Heron, Alketas'ın gömüldüğü anıt mezardır.

Termessosluların, bu kargaşanın dışında Helenistik dönemde (334-30) Lykia Kentler Birliği ve özellikle Korkuteli Yazır yakınlarında bulunan İsinde kenti ile zaman zaman savaştıkları biliniyor. Ancak Roma İmparatorluğu döneminde hem Romalılarla hem Lykialılarla çok iyi ilişkileri olmuştur. Roma dönemi boyunca özel önem taşıyan olaylara karışmadıkları anlaşılıyor.

Diğer Anadolu kentleri bağımlılık paraları bastıkları halde Termessos kendi bağımsız parasını dört ayrı kez basmıştır. Paranın bir yüzünde Pagan tanrılarından biri diğerinde de Termessos'a özgü bir simge bulunuyor. Pagan tanrılarının tümü Termessos halkı için de kutsaldı. Doğaldır, çünkü onların tümü özde Anadolu tanrıları değil midir?

Termessos'u ziyaret etmek isti-

Derviş Evi

“Kapadokya”

DERVİŞ EVİ

Göreme Kavşağı, Ortahisar Kasabası
Ürgüp 50650 NEVŞEHİR

Tel : 0384 343 20 80

Faks : 0384 343 20 90

GSM : 0532 486 32 54

www.dervisevi.com

e-posta: dervishhouse@hotmail.com

Derviş Evi

“Denizli”

DERVİŞ EVİ

Fatih Mh. Atatürk Cd. Oteller 6/108 Sk.
Karahayit 20290 DENİZLİ

Tel : 0258 271 40 50

Faks : 0258 271 40 49

GSM : 0530 371 85 99

www.dervisevi.com

e-posta: dervishhouse@hotmail.com

Hadrian Propylonu / Hadrianus Propylon

yorsanız Antalya-Korkuteli yolunun yaklaşık 20. kilometresinde Termessos levhasını görünce sola sapınız. Girişten sonra araçla yaklaşık 9 km'lik dik sayılabilecek ama iyi durumda bir yoldan araba park yerine gelirsiniz. Park yerinden kent merkezine kadar patika yoldan yaklaşık 20 dakikalık bir yürüyüşten sonra kalıntılar başlar.

Yürüyüş sırasında, arada soluklanmak için durmayı ve çevrenizdeki eşsiz manzaranın tadını çıkarmayı unutmayınız.

Önünüze çıkan iç ve dış surlardan önce sola işaret eden bir okla karşılaşacaksınız. Bu ok Gymnaseion'u işaret etmektedir. Birkaç adım sonra Gymnaseion'un önündesiniz. Gymnaseion, çocukla delikanlı arası yaştaki gençlerin eğitildikleri okuldur. Okulun bitişiğinde, doğu yakasındaki kalıntılar Roma hamamı kalıntılarıdır. Daha sonra aynı yoldan geri dönüp, ana patikadan yukarıya doğru yürümeye devam ediniz.

Birkaç adım sonra "**Kentin Kanalizasyonu**" levhası ile aynı anda sizi sağ patikaya yönlendiren bir ok (-->) göreceksiniz. O patikayı izlerseniz, uzun bir yürüyüşten sonra yekpare kayalara oyulmuş 5 mezara ulaşılır. Bunlardan birisi, İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki "At Üzerinde Savaşan İskender" lahdine çok benzediğinden, onu "İskender Lahdi" sananlar olabilir. Oysa o lahit, İskender'in komutanlarından Alketas'ın lahididir.

Kanalizasyon levhasından yukarıya tırmanmaya devam ederseniz, levhalar sizi yönlendirecektir. Bugün vadinin içinde kalmış Sütunlu Cadde'yi sağınızda, hemen solunuzda da tanımlanamayan büyük bir yapı göreceksiniz. İngiliz Arkeolog George Bean'e göre bu "**Kent Yöneticisi**" valinin konağı olmalıdır. Konağı sağınıza alıp, rampadan yukarıya doğru yol alırsanız, agorayı çevreleyen stoaların (çatı ile örtülü sundurma) kalıntılarını görürsünüz. Bu stolardan bir tanesi Bergama Kralı II. Attalos'un MÖ 138'de kente armağanıdır. Kentin en önemli yapıları, burada tıpkı bir avlunun içerisinde yer almışçası-

na çok yakın ve yan yanadırlar.

Agorayı, odeonu, tapınakları, tiyatroyu, Heroon'u (kahramanın anıt mezarı), kentin kurucusu Besas'ın konağını ve sarnıçları ziyaret edebilirsiniz.

Sonra geldiğiniz yoldan geri dönüp, ana patikadan daha yukarıya çıkabilirsiniz. Bu yürüyüş sizi yukarı nekropole (mezarlık) götürecektir. Burada farklı boyut ve yapıda yüzlerce mezar göreceksiniz. Kimisi lahit, kimisi ev tipi aile mezarlarıdır. Hepsinin üzerinde etkileyici kabartmaları vardır. Park yerine geri döndüğünüz zaman "Hadrianus & Artemis Tapınağı" levhasını göreceksiniz. Bu yapı aslında Hadrianus'un MS 130'da Termessos'u ziyareti nedeniyle Termessos halkının O'nun onuruna yaptırdığı bir propylon (anıtsal kapı)'dur; Antalya'daki "Üç Kapılar" gibi... Park yerinin kuzeydoğusunda ise aşağı (kuzey) nekropolü göreceksiniz.

*Gymnasium Karşısındaki Yapı /
The Structure Opposite the Gymnasium*

without informing the youth who were opposed to this action.

In some sources, it is written that Alcetas was given back to Antigonos and was then cruelly murdered, while in others that Alcetas committed suicide after learning about the decision taken to surrender him. The young people became furious when they heard of Alcetas' death and they set fire to the city. Then they put his dead body in a magnificent mausoleum they built. According to some sources, the Heroon in the area by the agora is the mausoleum where Alcetas was buried.

It is known that the people of Termessos fought from time to time with the Lycian Union, and especially with the city of Isinda near Korkuteli, Yazir, during the chaos in the early Hellenistic period (334-30). However, they had very good relations with the Romans and

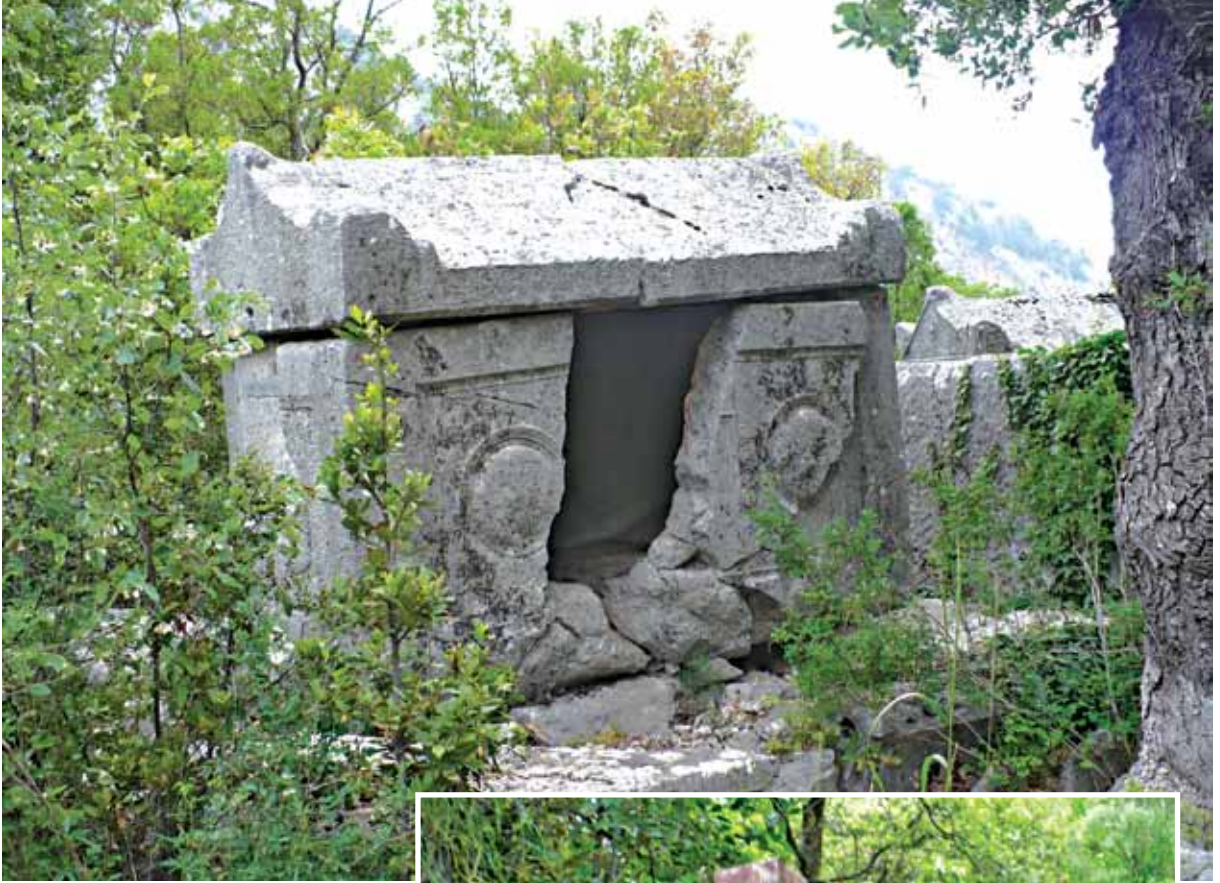

with the Lycians, during the period of Roman Empire. It is understood that they did not become involved in events of any particular importance during the period of Roman rule.

Although the other Anatolian cities minted dependence coins, Termessos minted its own independent coins at four different times. There is one with the Pagan Gods on one side of the coin, and an icon unique to Termessos on the other, as all of the Pagan Gods were also sacred for the people

of Termessos. Naturally this was the case, because all of them, are they not, essentially Anatolian Gods?

If you want to visit Termessos, turn left when you see the Termessos sign near the 20th km of the Antalya-Korkuteli road. After the entrance, you reach the parking lot via a road about 9 km long which can be considered steep but it is in good condition. The ruins of the ancient begin after a walk of about 20 minutes on a pathway from the parking lot to the city center.

Kuzey ve güney nekropollerden ayrı olarak yüksek tepelerde görülen Lykia ev tipi kaya mezarları, tiyatronun caveaları (oturma yerleri) ve yaklaşık 3 metre genişliğindeki vomitorium (üst kemer biçimli giriş-çıkış galerisi) ile Termessos Tiyatrosu Lykia tiyatrolarına tıpatıp benzemektedir. Dikkatle incelendiğinde taş yontuculuğu ve yapı tekniği yönünden benzerlikler görmek olasıdır. Her iki kültürün Anadolu'ya, yerli kökenli oluşu, özgürlüklerine düşkünlüğü ve hiçbir dönemde asimile edilememiş olmaları gibi temel özellikleri, bu iki parlak kültürün akrabalıklarını akla getirmiyor mu?

Önemli Kalıntılarla İlgili Ayrıntılı Bilgi:

Tiyatro: MÖ II. yy sonları ile MÖ I. yy başlarında inşa edilmiş Grek tarzı bir tiyatrodur. Sahne binası ve vomitorium sonradan eklenmiştir. George Bean'e göre MS II. yüzyılda

vomitoriumun güneydoğu üst tarafından alt skeneye kadar 81 adet oturak eklenmiştir. Böylelikle hem tiyatro koltuk sayısı artmış hem de tiyatro Greko-Roman tarzına dönüşmüştür. Tiyatronun izleyici kapasitesi 4.200 kişidir.

Odeon: MÖ I. yüzyıl sonlarında inşa edilen bir müzik dinleti yeridir. Küçük bir tiyatro görünümündedir. Odeona üst girişin hemen sağında kare biçiminde küçük bir yapı göze çarpar. Bu yapının prova odası olduğu sanılmaktadır. Ode-

ondan Heroona giden, tabanı taş döşemeli stoa; her iki yandaki dükkan kalıntıları ve yerli kayadan yontulmuş sütun ve sütun başlıkları ile bir stoanın nasıl olduğunu gösteren en iyi konumdaki kalıntılardır.

Heroon: Yerli bir yiğit adına inşa edilmiş anıt mezardır.

Sarnıçlar: Hemen Heroon'un yanında sarnıçlar bulunmaktadır. Derinlikleri yaklaşık 10 metre, enleri farklı boyutlarda olan sarnıçların, dikkatle bakıldığında sıvalarının bugün bile

Remember to stop occasionally to catch your breath and to enjoy the unique view around you, during the walk.

You will see an arrow pointing to the left, before the inner and outer walls that come in front of you. This arrow indicates the Gymnaseion and after a few steps, you find yourself in front of the Gymnaseion. Gymnaseion was the school where the young boys between childhood and teenagers were educated. The ruins adjacent to and on the eastern side of the school are the ruins of the Roman Baths. Then return the way you came, and continue walking up the main path. A few steps later, you will see **"The Sewer of the City"** sign and an arrow (-->) directing you, at the same time, to the righthand path. If you follow that path, you will reach

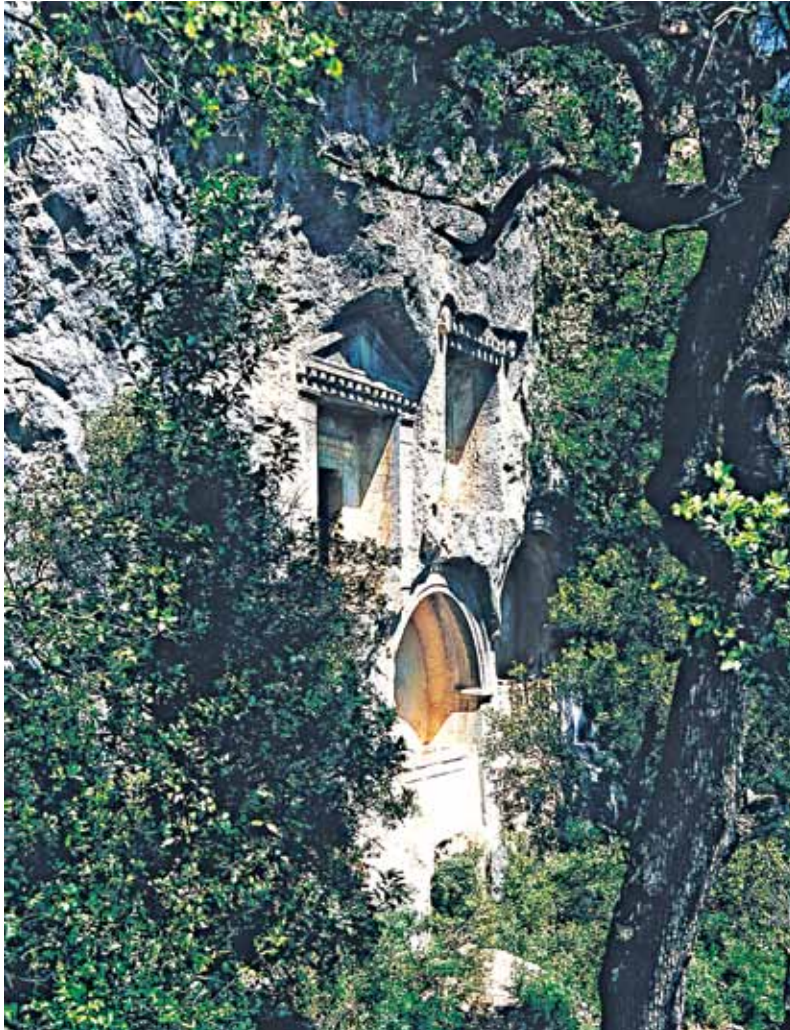
after a long walk 5 monolithic rock-hewn tombs. As one of them very much resembles the relief on the sarcophagus of "Alexander Fighting on a Horseback" in the Istanbul Archeological Museum, there may be some who think that it is the "Sarcophagus of Alexander." However, this sarcophagus belongs to Alcetas, one of Alexander's commanders.

If you continue to climb up from the sewer sign, the signs will direct you. You will see on your right the Colonnaded

Street, which remains in the valley today, and an unidentified large building just on your left. According to the British archaeologist George Bean, this must have been the mansion of the governor, the **"Manager of the City."** If you leave the mansion on your right and walk up the ramp, you will see the ruins of the stoas (porch covered with a roof) surrounding the agora. One of these stoas was the gift in 138 B.C. of Attalos II, the King of Pergamum, to the city. The most important buildings of the city are very close

Alketas Mezarı / Alketas Tomb

Kaya Mezarları / Rock Tombs

nasıl iyi konumda olduğu görülebilir. Sıralanışları bir büyük, bir küçük şeklinde yapılmıştır. Hepsi birbirine içten bağlantılıdır.

Şimdi de kısaca Termessos'ta karşılaşılabileceğiniz bitkileri meslektaşımız Süleyman Dingil'in "**Bitkilerle Anadolu**" kitabından sizlere aktaralım. Tarih ve florasıyla bir şehri incelemenin doyumsuz tadına hep birlikte varalım.

1. Ak Asma
(*La. Clematis cirrhosa*)
2. Akçaağaç
(*La. Acer*)
3. Alevotu
(*La. Phlomis lychnitis*)
4. Ardiç -Boylu Ardiç-
(*La. Juniperus excelca*)
5. Defne
(*La. Laurus nobilis*)
6. Dikenli Mersin
(*La. Ruscus aculeatus*)
7. Geyikdiken
(*La. Crataegus*)
8. Gıcır -Dikenli Orman
Sarmaşığı-
(*La. Smilax aspera*)

Dede Efendi Restaurant

*Kapadokya'yı tatmak,
hakikaten de Dede Efendi'den geçiyor.*

1985'den günümüze kadar sürekli gelişme gösteren Dede Efendi Restaurant, aynı yerde Dede Efendi Kaya Restaurant'ı da açarak turizme hizmet etmeyi prensip haline getirmiş, Kapadokya'nın otantik manzarası ile Kapadokya'nın kendine has yemeklerinin kesiştiği bir nokta haline gelmiştir.

Kapadokya DEDE EFENDİ Restaurant

Asar Kaya Mevkii Göreme Kavşağı Ürgüp - Nevşehir Yolu Üzeri
Ortahisar - Ürgüp / NEVŞEHİR

Tel : 0384 343 24 24 Faks: 0384 343 22 22

Kapadokya Dede Efendi KAYA Restaurant

Kızılçukur Karşısı Ortahisar Girişi Prof Dr. Zeliha Erksay Bulvarı
Ortahisar - Ürgüp / NEVŞEHİR

Tel: 0384 343 37 77 Faks: 0384 343 37 70

www.dedeefendirestaurant.com

9. Güz Çiğdemi
(*La. Colchium baytopiorum*)
10. İdrarotu
(*La. Osyris alba*)
11. Katırtırnağı
(*La. Spartium junceum*)
12. Kayacık
(*La. Ostrya carpinifolia*)
13. Keçi Boynuzu
(*La. Ceratonia siliqua*)
14. Kokarçalı
(*La. Anagyris foetida*)
15. Kuşburnu
(*La. Rosa arvensis*)
16. Menengiç
(*La. Pistacia terebinthus*)
17. Orkide Ağacı
(*La. Bauhinia Variegata*)
18. Orman Sarmaşığı
(*La. Hedera helix*)
19. Patlangaç
(*La. Colutea arborescens*)
20. Sakızağacı
(*La. Pistacia lentiscus*)
21. Sandal
(*La. Arbutus andrachne*)
22. Sarı Orman Papatyası
(*La. Doronicum orientale*)
23. Tesbih -Karagünlük-
(*La. Styrax officinalis*)
24. Yabankaranfili
(*La. Lychnis coronaria*)

Lahit / Sarcophagus

together and side by side here, as if they are located around a courtyard.

You can visit the agora, odeon, temples, theater, Heroon (mausoleum of the hero), the mansion of Besas, the founder of the city, and the cisterns.

Then you can go back the way you came, and climb up the main path. This walk will take you up to the necropolis (cemetery). Here you will find hundreds of graves of different size and types of burial structure. Some are sarcophagi, and some are house-type family tombs. There are impressive reliefs on all of them. When you return to the parking lot, you will see the sign indicating the direction of "The Temple of Hadrian & Artemis". In fact, this structure is a propylon (a monumental gate), built in honor of Emperor Hadrian by the people of Termessos because of his visit to Termessos in 130 A.D.; like the "Hadrian's Gate-The Gate of Three Doors" in Antalya... And you will see the lower (northern) necropolis to the northeast of the parking lot.

The Termessos Theater is identical to other Lycian theaters the caveas (seats) of the theater and the vomitorium (top arch-shaped entrance-exit gallery) with a width of about 3 meters with the characteristic Lycian house-type rock tombs seen in the high surrounding hills apart from the northern and southern necropoles. When examined carefully, it is possible to see similarities in terms of stone sculpture and construction techniques. Do not the basic features such as both of these cultures Pisidian and Lycian, being Anatolian,

of domestic origin, their devotion to freedom, and being unable to be assimilated, bring to mind the kinship of these two brilliant cultures?

Detailed Information about the Important Ruins:

Theater: It is a Greek-style theater built in the end of 2nd c. B.C. and in the beginning of 1st c. B.C. The stage building and the vomitorium were added later. According to George Bean, 81 seats were added from the southeast top of the vomitorium until the lower skene, in the 2nd c. A.D. Thus, both the number of seats in the theatre was increased and the theater was transformed into Greco-Roman style of theatre. The audience capacity of the theater was 4,200 people.

Odeon: It is a music concert place built in the end of 1st c. B.C. It has the appearance of a small theater. A square-shaped little structure draws the attention, just to the right of the upper entrance to the odeon. This structure is thought to have been the room for rehearsals. The stone-paved stoa going to the Heroon from the Odeon, together with the remains of shops and the local rock-carved columns and column capitals on either side, is the best ruin showing what a stoa looked like.

Heroon: It is a mausoleum which was constructed to commemorate a local hero.

Cisterns: There are cisterns by the Heroon. The cisterns have a depth of about 10 meters and widths of different sizes, and when one carefully looks, it can be seen in what good conditioned the plaster lining these rock-cut cisterns is in, even today. Their arrangement is one great and

one small, respectively and all are linked together internally.

Now, let's briefly tell you the names of the plants you may find in Termessos from the information provided by our colleague Suleyman Dingil's book "**Anatolia with Plants.**" Let's enjoy together the endless pleasure of examining a city together with its history and flora.

1. White Bryony
(*La. Clematis cirrhosa*)
2. Maple (*La. Acer*)
3. Fireweed
(*La. Phlomis lychnitis*)
4. Juniper -Crimean Juniper-
(*La. Juniperus excelca*)
5. Laurel (*La. Laurus nobilis*)
6. Knee Holly
(*La. Ruscus aculeatus*)
7. Hawthorn (*La. Crataegus*)
8. Rough Bindweed
(*La. Smilax aspera*)
9. Autumn Crocus
(*La. Colchicum baytopiorum*)
10. Osyris (*La. Osyris alba*)
11. Spanish Broom
(*La. Spartium junceum*)
12. Hop Hornbeam
(*La. Ostrya carpinifolia*)
13. Carob Tree
(*La. Ceratonia siliqua*)
14. Anagyris
(*La. Anagyris foetida*)
15. Rosehip
(*La. Rosa arvensis*)
16. Turpentine Tree
(*La. Pistacia terebinthus*)
17. Orchid Tree
(*La. Bauhinia Variegata*)
18. Common Ivy
(*La. Hedera helix*)
19. Bladder Senna
(*La. Colutea arborescens*)
20. Mastic Tree
(*La. Pistacia lentiscus*)
21. Greek Strawberry Tree
(*La. Arbutus andrachne*)
22. Leopard's Bane
(*La. Doronicum orientale*)
23. Staphylea -Storax Tree-
(*La. Styrax officinalis*)
24. Rose Campion
(*La. Lychnis coronaria*)

Ardıç
Juniper
Juniperus excelca

Keçi Boynuzu
Carob Tree
Ceratonia siliqua

Tesbih Ağacı
Staphylea
Styrax officinalis

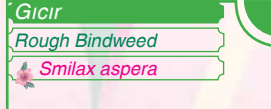
Sandal
Greek Strawberry Tree
Arbutus andrachne

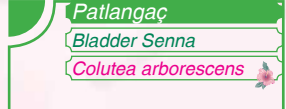
Menengiç
Turpentine Tree
Pistacia terebinthus

Sakız Ağacı
Mastic Tree
Pistacia lentiscus

Gıcır
Rough Bindweed
Smilax aspera

Patlangaç
Bladder Senna
Colutea arborescens

Alev Otu
Fireweed
Phlomis lychnitis

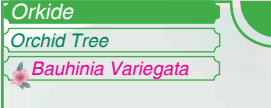
Ak Asma
White Bryony
Clematis cirrhosa

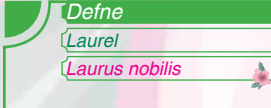
Güz Çiğdemi
Autumn Crocus
Colchicum baytopiorum

Sarı Orman Papatyası
Leopard's Bane
Doronicum orientale

Orkide
Orchid Tree
Bauhinia Variegata

Defne
Laurel
Laurus nobilis

Aramızdan ayrılışının
74. yılında hiç eksilmeyen
sevgi, özlem ve şükranla
ATA' mızı anıyoruz...

ÖZUMUT

OFSET & MATBAA
Hüseyin YAYAN

Kalite Ayrıntılarda Gizlidir.

Çözümü

Özumut'ta!

“Yılların deneyimi ile profesyonel hizmet...”

Son 20 yıldır yaptığı çalışmalarla müşterilerinin takdirini kazanan ve herbiri konusunda sektörün en iyileri personeliyle büyümesini hızla arttıran Öz Umut, matbaa sektöründe hizmet vermekte ve bunların dışında da her biri kendi konularında Türkiye'nin en iyileri olan yaklaşık 300'ü bulan kurum ve kuruluşlara matbaa hizmeti vermektedir...

ARO ÜYELERİNE % 30 İNDİRİM !....

Tel : 0 242 312 35 38 Fax : 0 242 312 55 90 Gsm : 0 532 431 92 90

Sinan Mah. 1258 Sok. Uğur Apt. 11/ 2

Ant. 2000 Plaza Arkası-İlhami Tankut İlköğretim Okulu Yanı A N T A L Y A

E-mail:husyay@hotmail.com

“Dünyanın En Eski Şehirlerinden Biri” Siyah Gül’ün Hüznü: **HALFETİ**

İsmet ÖZTÜRK, Rehber

Birecik Barajı, Gaziantep ile Şanlıurfa sınırları üzerinde olmasına karşın idari yapı olarak Şanlıurfa iline bağlıdır. Baraj, elektrik üretme ve sulama amaçlı olarak 1985-2000 yılları arasında inşa edilmiştir. Zeugma antik kentinin bir kıs-

mı baraj gölü altında kalmıştır. Barajın en üst seviyeye ulaştığı Ekim 2000’de kazılar hızlanarak kurtarma çalışmaları yapıldı. Ancak, dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biri olan Halfeti de bundan nasibini alarak sulara gömülmekten kurtulamadı...

Beton ağırlık ve kaya gövde dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 9.400.000 m³, akarsu yatağından yüksekliği 63,00 m, normal su kotunda göl hacmi 1220,20 hm³, normal su kotunda göl alanı 56,25 km²’dir. Baraj 92.700 hektarlık alana sulama hizmeti verirken 672 MW güç ile de yıllık 2.518 GWh’lik elektrik enerjisi üretmektedir.

Özel sektör tarafından YİD (Yap-İşlet-Devret) modeli ile yapıp işletilmekte olan en

büyük baraj ve elektrik üretim tesisi olup, 2015 yılında kamu kuruluşu EÜAŞ’ye (Elektrik Üretim A.Ş.) devredilecektir. Ayrıca bu elektrik üretim sant-rali Türkiye’nin ortalama % 1,2’lik elektrik ihtiyacını da karşılamaktadır.

Siyah güllere, insanlara ne oldu?

Dünyada sadece bir yerde açan o, sadece Halfeti’ye has güle ne oldu? Siyah gül, sadece burada siyah açıyor, sadece Halfeti toprağında siyah. Başka bir memlekette, başka bir iklimde, başka bir toprakta rengi değişiyor ve siyah açma özelliğini kaybediyor.

Mart 2011 / 2011, March

“One of the Oldest Cities in the World”

The Sorrow of the Black Rose: HALFETI

Ismet OZTURK, Tour Guide

Although the Birecik Dam is on the border between Gaziantep and Sanliurfa Provinces, the dam forms a part of Sanliurfa Province in administrative terms. The dam was built between 1985 and 2000, for hydro-electric power generation and to provide water for irrigation. Some of the remains of the ancient city of Zeugma have remained above the level of the water in the dam reservoir. In October 2000, when the waters in the dam reached their highest level, excavations at Zeugma were accelerated and rescue work was done. However, Halfeti, one of the oldest settlements in the world, also lying beneath the new waterline, could not avoid being buried beneath the dam's waters...

The volume of the dam, which is of the concrete gravity and body filler type, is 9,400,000 m³, the river bed elevation is 63.00 m., the lake volume at normal water level is 1220.20 hm³, and the lake area at normal water level, covers an area of 56.25 km². The dam provides irrigation water to an area of 92,700 hectares, and produces an electrical energy of 2,518 GWh per year with a power of 672 MW.

It is the largest dam and power plant built and operated with the BOT (Build-Operate-Transfer) model by the private sector, and will be transferred to the public institution EUAS (Electricity Generation Co.) in 2015. In addition, this power plant on average, meets 1.2% of the electricity needs of Turkey.

What happened to the black roses and to the people?

What happened to that rose which opens in only one place in the entire world, and which was unique to Halfeti? The black rose opens its black petals only here, only in the soil of Halfeti. In another country, another climate, another soil, its colour changes and it loses its black colour when it opens.

Another feature of the black rose is that it blossoms in both spring and autumn...

Another famous Halfeti flower is the **Mesopotamian Hyacinth**. The Mesopotamian Hyacinth, which is reported to grow only in Halfeti, nowhere else in the entire world, and which was discovered 116 years ago, has been reborn through the research made by the faculty members of Harran University, Faculty of Arts and Sciences. As a result of this research carried out over the course of four years by Asst. Assoc. Dr. Akan, this flower, which is referred to in the scientific literature as “**Scilla Mesopotamica speta**”, was found again near Halfeti town. In this study, it was determined that the plant was first gathered from Halfeti in 1888 by Paul Sintenis, the German pharmacist and plant collector, and it was introduced to the world of science in 1977

Savaşan Köyü Camii Sular Altında / The Mosque of the Village of Savashan is Underwater

Siyah gülün diğer bir özelliği de, ilkbaharda ve sonbaharda açması...

Halfeti'nin diğer bir ünlü çiçeği ise **Mezopotamya Sümbülü**'dür. Dünyada yalnızca Halfeti'de yetiştiği bildirilen ve 116 yıl önce keşfedilen Mezopotamya Sümbülü'ne, Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğretim üyelerince yapılan bir araştırmayla yeniden ulaşılmış. Yrd. Doç. Dr. Akan tarafından dört yıl boyunca sürdürülen araştırma sonucunda, literatürde "**Scilla Mesopotamica speta**" olarak adlandırılan çiçeğe, Halfeti ilçesi yakınında rastlanmıştır.

Yapılan araştırmada, bitkinin, Alman eczacı ve bitki toplayıcısı Paul Sintenis tarafından ilk kez 1888 yılında Halfeti'den toplandığı, çiçeğin, 1977 yılında "Speta" isimli yabancı bir araştırmacı tarafından bilim dünyasına tanıtıldığı belirlendi. Mezopotamya sümbülü, bugün yalnızca Halfeti'de lokal bir yayılım alanına sahip durumda. Anadolu tarihinde önemli bir yeri olan bu bitki türünün mutlaka korunması

gerekiyordu. Fakat ne yazık ki, o da 2000 yılında, Zeugma'yla beraber, Birecik Barajı'nın suları altında kaldı.

Sular altında kalan sadece bunlar değildi elbette. Fırat'ın sularına siyah güllerle beraber tarih, kültür, doğa, yöre insanlarının umutları ve yaşamları da gömüldü.

Diğer yandan Halfeti, insanı, özellikle görenleri kendisine hayran bırakan doğası ile bilinir. Muzdan greyfurta, hurmadan fıstığa binbir çeşit meyvenin yetiştiği bu doğa harikasında, kendinizi bambaşka bir alemdeymiş gibi hissederdiniz. Halfeti'nin sokaklarına girdiğinizde, portakal ağaçları ve rengarenk çiçekler arasında kültürel dokuyu çok güzel bir şekilde yansıtan eski taş evlerin sokaklarında gezindiğinizde, buna Fırat'ın o eşsiz güzelliği de eklenince, doğanın ve tarihin bulunduğu bu me-

kandan asla ayrılmak istemezsiniz. 2-3 katlı Halfeti Evleri'nin çoğunluğu, hayat buldukları yamaçlarda öyle bir sıraya konmuştu ki, biri diğerinin görüş ve manzarasını engellemezdi. Herkes, evinden Fırat Havzası'nı ve Fırat'ı doyasıya seyredebiliyordu.

Büyük avlular içinde, yan pencerelerin sokağa baktığı evlerin bahçelerini, çiçekler, nar ve portakal ağaçları süslüyordu. Havuzlu evlerin tepe pencereleri ile eyvanlarını ise Halfeti'nin siyah gülleri renklendiriyordu. Taş evlerin aralarında başkaldıran nar, incir ağaçları, asma lar ve buldukları karada açan gelincikler ise taş dokuya daha bir güzellik katıyordu.

Halfeti sadece cenneti andıran doğasıyla da meşhur değildi elbet. Halfeti'ye değer katan diğer önemli bir olgu ise binlerce yıllık tarihiydi...

Halfeti'nin 3000 yıllık tarihi geçmişi vardır ve bu süre bo-

by a foreign researcher named "Speta". The Mesopotamian Hyacinth is only found in the area of Halfeti today. This plant species, with an important place in Anatolian history, had to be protected. But unfortunately, it was engulfed and drowned in the rising waters of the Birecik Dam, together with Zeugma, in 2000.

Of course, not only these were lost beneath the rising waters - history, culture, nature, and the hopes and lives of the local people were lost in rising waters of this dam on the Euphrates, together with the black roses.

On the other hand, Halfeti is known for its natural habitat, which fascinates especially all those who see it in the flesh. You feel yourself as if you are in a completely different realm within this wonder of nature where thousands of varieties of fruit grow, from bananas to grapefruits, dates and peanuts. When you enter the streets of Halfeti, wander the streets of old stone houses which perfectly reflect the cultural texture amidst the orange trees and colourful flowers, and when the unique beauty of the Euphrates River is added to these, you would never wish to leave this place where nature and history mingle so richly. The majority of two and three storey Halfeti Houses line the slopes, where they found life, built in such a way that no house obstructed another's view. Everyone could see the Euphrates Basin and the Euphrates River from their own home as much as they desired. In the large courtyards, flowers, pomegranate and orange trees adorned the

gardens of the houses, the side windows of which viewed the street. The black roses of Halfeti coloured the skylights and iwans of the houses with pools. Pomegranate and fig trees and vines spread among the stone houses, and poppies opening in any soil they found, gave a special beauty to the stone texture.

Of course, Halfeti was not only famous for its idyllic nature. Another important fact giving additional value to Halfeti was its thousands of years of history...

Halfeti has a history of at least 3000 years and, during this period, it has come under the rule of many states and empires, from the Hurrians to the Medes, from the Medes to the Assyrians, from the Assyrians to the Persians, and then to the Romans, Sasanians, Umayyads, Abbasids, Mamlukes and Ottomans.

Our knowledge of the history of Halfeti three millennia ago is limited, because it was sunk beneath the water before the necessary excavation work was done and so much evidence and information concerning its history was lost. It was determined that serious archaeological research was conducted by an American team in the Euphrates Basin, on a land extending from the ancient city of Carchemish to Halfeti. In this survey and research, three small settlements were found in the Halfeti part of the Euphrates Valley. In these settlements, ceramic pieces belonging to the Early Bronze Age IV and from the Medieval period were found at Kale Meydani, evidence from the Early Bronze Age IV in Karacali, and evidence from the

Early Roman period in Oren Bahce. Building remains dating from the Roman period were found in the excavations carried out in Sultantepe.

Halfeti came under the rule of the Hurrian-Mitannis in 2000 B.C., and then the Aramaics, Achaemenids and Seleucids in 1000 B.C. It bore the name Shitamrat when it was captured by the Assyrian King Shalmaneser III in 855 B.C. The Greeks changed its name and called it Urima. It remained within the borders of the Babylonian state in 612 B.C. Then the Medes and Persians dominated the region, and Birecik came under the rule of the Kingdom of Macedonia together with the Urfa region, after Alexander the Great in 332 B.C. ended Persian rule in Anatolia.

After the death of Alexander the Great, the Seleucids dominated the region, followed by the Kingdom of Osroene. In 74 A.D., Halfeti and its region were incorporated into the Roman Province of Syria of the Roman Empire, re-established during this period, and it was referred to as "Echamia." After the split in the Roman Empire in 395, it remained within the borders of East Rome (Byzantium), and frequently changed hands in the warfare between the East Romans and the Sasanids. It was known by the name Romaion Koyla during the East Roman (Byzantine) period. The region was dominated by the Umayyads in 661, and by the Abbasids after 750. After the Battle of Manzikert in 1071, the Seljuks extended their rule to here in 1087. Then, it changed hands from time to time between the Ayyubids and the Seljuks. Halfeti, invaded by the Mongols, and surrounded by the Mamluke army under the command

Halfeti İskelesi / The Halfeti Pier

yunca Hurriyer'den Medler'e, Medler'den Asurlular'a, Asurlular'dan Persler'e, bunlardan da Roma, Sasani, Emevi, Abbasi, Memluk ve Osmanlılar'a kadar birçok devletin ya da imparatorluğun egemenliğine girmiştir.

Halfeti'nin milattan önceki tarihine ilişkin bilgilerimiz sınırlıdır, çünkü gerekli kazı çalışmaları yapılmadan ve geçmişine ait birçok bilgiye ulaşmadan sular altında kalmıştır. Ciddi anlamda, bir Amerikan ekibi tarafından Fırat Havzası'nda, Kargamış'tan Halfeti'ye kadar uzanan alanda arkeolojik bir yüzey araştırması yapıldığı belirlenmiştir. Yürütülen bu yüzey araştırmasında, Fırat Vadisi'nin Halfeti kesiminde üç küçük yerleşim saptanmıştır. Bu yerleşimlerden Kale Meydanı'nda Eski Tunç Çağı IV ve Ortaçağ, Karaçalı'da Eski Tunç Çağı IV, Ören Bahçe'de Genç Roma dönemlerine ait seramik parçalar bulunmuştur. Sultantepe'de yürütülen kazı çalışmalarında ise, Roma Dönemi'ne ait yapı kalıntılarına rastlanmıştır.

MÖ 2000'de Hurri-Mitannilerin, MÖ 1000'de ise Aramilerin, Akamenidlerin ve Selevkosların egemenliği altına girmiştir. MÖ 855 yılında Asur kralı III. Salmanassar tarafından zapt edildiği zaman **Şitamrat** adını taşıyordu. Yunanlılar bunu değiştirerek Urima adını vermişlerdir. MÖ 612'de Babillerin sınırları içerisinde kalmıştır. Daha sonra Medler ve Persler yöreye egemen olmuş, Büyük İskender'in MÖ 332'de Anadolu'daki Pers hakimiyetine son vermesinden sonra Urfa yöresi ile birlikte Birecik de Makedonya Krallığı'nın egemenliği altına girmiştir.

Büyük İskender'in ölümünden sonra Selevkoslar yöreye hâkim olmuş, bunu Osrhoene Krallığı izlemiştir. MS 74'te ise, Halfeti ve çevresi Roma İmparatorluğu'nun Suriye Eyaleti'ne bağlanarak bu dönemde yeniden kurulmuş ve **"Ekamia"** adıyla anılmıştır. Roma'nın 395'te ikiye ayrılmasından sonra Doğu Roma (Bizans) sınırları içerisinde kalmış, Bizanslılar ile Sasaneler arasında sık sık el değiştirmiştir.

tir. Bizanslılar döneminde **Romaion Koyla** adı ile anılmıştır. Yöre 661 yılında Emevilerin, 750'de Abbasilerin hakimiyeti altına girmiştir. 1071'deki Malazgirt Savaşı'ndan sonra 1087'de Selçuklular buraya kadar uzanmıştır. Daha sonra Eyyubiler ve Selçuklular arasında zaman zaman el değiştirmiştir. Moğol istilasına uğrayan, 1280 yılında Beysari komutasındaki Memluk ordusu tarafından kuşatılan Halfeti, ele geçirilememiştir. 1290 yılında ise Mısır Memluk ordusu Halfeti'yi ele geçirmiş ve **Kal'at-ül Müslimin** adını vermiştir. Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi (1517) sırasında ise Osmanlı topraklarına katılmıştır. 19. yy sonlarında ise Halep Vilayeti, Urfa Sancağı'na bağlı Rumkale Kazası'nın merkeziydi. Merkez olarak 1924 yılına kadar Gaziantep'e bağlı kalmış, bu tarihte Halfeti olarak adlandırılmıştır. 1926'da Birecik ilçesine bağlı bir nahiye, 1954 yılında ise Urfa iline bağlı bir ilçe merkezi olmuştur.

2000 yılına kadar, Rum Kale, Merkez Ulu Cami, Fırat'a pa-

ipekyolu tesisleri

*Günümüzün modern çizgileri ile birlikte,
tarihin nazik dokusunu da içinde barındıran İpekyolu,
Konya'da misafirlerinizi ağırlayabileceğiniz nezih bir ortam.*

Rum Kalesi / The Greek Castle

raile Fırat manzaralı yapılar, önemli mimari özellikleri barındıran çok sayıdaki tarihi Halfeti evi, Hamitbey Konağı, Muhittin Kanneçi Evi, Hamamlı Ev, Latifzade Hamamı, Değirmenderesi, Nuhut Kilisesi, Karamahmet ve Hamurkesen Harabeleri Halfeti'nin gezilecek önemli yerleriydi. Fakat şimdi bunlar yok. İki caminin de sular altında kaldığı Halfeti'nin geçmişinin büyük bölümü artık baraj gölünün suları altında.

Bunlar arasında oldukça önemli olan 1844 tarihi Ulu Camii, 1867 tarihli Hamamlı Ev, 1796 tarihli Latifzade Hamamı ve iki mezarlık da bulunuyor. Sadece Bizans Dönemi'nde yapılan kilise, ilçeye 14 km mesafedeki Saylakkaya köyündeki tarihi sarnıçlar, 1910'da havara taşından (beyaz taş) yapılan Hamid Bey Konağı, küçük pencereleriyle Kız Mağarası ve Kanneçi Konağı, suyun geride bıraktığı mekanlar olarak duruyor. Yörede genelde beyaz taş ve kara taş kullanılır. Kara olanı zemin malzemesi olarak kullanılır.

Havara taşı tebeşir gibi yumuşak beyaz olup kolay kesilir ve işlenir. Hava ile temas ettiğinde yıllar geçtikçe oksitlenir rengi değişir ve sarımsı bir renk alır.

2000 yılında Halfeti'nin büyük bir kısmı Birecik Barajı'nın suları altında kalınca daha yüksek yerde bulunan Karamezre - Kara Otlak Köyü'nde yeni bir yerleşim alanı imar edilir. Bu yeni yerleşim alanı sular altında kalan Halfeti'ye göre oldukça çorak bir yerdir ve tamamen kayalık ve taşlık bir alandır. Tek katlı ve tek tip olarak inşa edilen Fırat'tan uzak, kuru, çirkin görümlü ve tıpkı bir toplama kampını andıran basit evler bitirilerek halka dağıtılır. Burada yaşayan insanlar sanki yabancı bir memlekete gitmişler gibi bu yeni yerleşim yerine alışmakta oldukça zorluk çekerler.

Zira sokakları, bağları, bahçeleri, umutları suyun altında kalmıştır. İlçe Eski Halfeti ve Yeni

Halfeti diye ikiye bölünmüştü. Birecik Barajı ile sular altında kalan eski Halfeti'den, yeni yerleşim merkezine taşınan insanlar psikolojik bakımdan huzursuz oldular. Yeşillikler içindeki ata yadigarı ve Fırat'ın bereket sağtığı yerleri terk eden insanlarda bir mutsuzluk başladı; bir de, eski Halfeti'de kalanlarla yeni Halfeti'ye taşınanlar arasında birbirine muhtaç akrabalar bulunduğu ve bunun da ayrı bir sorun oluşturduğu anlatılıyor...

Şimdi Yeni Halfeti'ye zorunlu bir yerleşim oldu, çünkü Halfeti'de kalabilecek, bu kadar insanı istihdam edebilecek yeterli yerleşim kalmadı. Bunun için 8 km ilerdeki Kara Otlak mevkiinde bulunan Yeni Halfeti Belediyesi'nin sınırları içerisinde kalan alan yerleşim yeri yapıldı. Evler 100 m², 400 m² de bahçesi var. Tabii ki aşağıdaki yaşamla buradaki yaşam tamamıyla farklı. Yeni yerleşim alanı her şeyiyle kıraç bir araziye kurulmuş oldu. Şu an yeşil alan yok. Vatandaşlar huzursuz oldular. Bir geçiş dönemi yaşandı. Eski Halfeti on-

of Beysari in 1280, could not be made captive. But in 1290, the Egyptian Mamluke army captured Halfeti, and gave it the name Kal'at-ul Muslimin.

The town was brought under Ottoman rule by Sultan Selim I during the Egyptian campaign of 1517. It was the center of the Rumkale District of the province of Aleppo, in the Urfa Sandjak at the end of the 19th century. As a center, it was connected to Gaziantep until 1924, and was named Halfeti at this date. In 1926, it became a sub-district of the town of Birecik, and in 1954, it became a district center within the Province of Urfa.

Until 2000, Rumkale, the central Grand Mosque, buildings parallel to the Euphrates and overlooking the Euphrates, a large number of historic Halfeti houses with significant architectural features including: the Hamitbey Mansion, the Muhittin Kanneci House, the Hammam Home, Latifzade Bath, Değirmenderesi, the Nuhrut Church, the Karamahmet and Hamurkesen ruins were the historic places to visit in Halfeti. But these historical structures are no longer there. A large part of the history of Halfeti, where both the mosques were drowned, is now beneath the waters of the reservoir. These include the Great Mosque of 1844, the Hammam House from 1867, the Latifzade Bath dated 1796, and two cemeteries, all of which are very important. Only the church built during the Byzantine period, the historic cisterns in the village of Saylakkaya a distance of 14 km from the district centre, the Hamitbey Mansion built from havara stone (a white stone) in 1910, the Kanneci Mansion and the Girl Cave with its small windows remain today, the places left standing above the

waters. White stone and black stone are usually used in the region. The black employed as the foundation material.

The havara stone is soft and white, like a chalk stone, and is easily cut and fashioned. When exposed to the air, it oxidizes, changes colour and, over the years reaches a yellowish colour.

When a large part of Halfeti was flooded by the waters of the Birecik Dam in 2000, a new residential area was developed in Karamezre - Kara Otlak Village, situated at a higher elevation. This new residential area was quite barren, a completely rocky and stony field compared to the flooded Halfeti. The simple houses which were built, single-storey and all of one type, which were far from the Euphrates, bare, barren and ugly looking and which resembled a concentration camp, were finished and distributed to the Halfeti public.

The people living here had difficulty in adjusting to this new residential area, as though they had now moved to some foreign country, because their well known streets, vineyards, gardens, and hopes all now lay beneath the waters of the dam. The town was divided into the Old Halfeti and the New Halfeti. The people, who had moved from the Old Halfeti, which was flooded by the waters of the Birecik Dam, to the new residential area, in consequence became psychologically disturbed. A misery began amongst the people who were forced to abandon their rich green heritage where the Euphrates spread fertility; and it is also said that

there are destitute relatives, amongst those who stayed in the Old Halfeti, and moved to the New Halfeti, and that this causes another problem...

Now, there is obligatory resettlement to New Halfeti, because there is insufficient settlement in Halfeti to accommodate and employ so many people. For this reason, the area at the Kara Otlak located 8 km from Old Halfeti, within the boundaries of the Municipality of New Halfeti has been made into a residential area. The houses are 100 m² with a garden of 400 m². Of course, the life here is different from the life that was lived down below. The new residential area was set up upon completely uncultivated land.

There is currently no green space. The residents are uneasy. There was a transition period. The Old Halfeti used to make them very happy. It was a completely green place. The SAP is said to provide water for barren lands. In fact, it would be more accurate to say that it swallows up the existing settlements. 381,000 deca of the district are already arable. 191,000 deca of this area are covered with only pistachios, vineyards and a small number of olive trees. The remaining sections are planted with grain. Due to the dam, 49,604 hectares of land in Halfeti and its region, the major part of which was under cultivation, great agricultural land, quite fertile and providing serious income, was flooded. With these agricultural lands drowned by the waters of the dam, the productive activities of the local people have been terminated, as the local people had a way of life based upon agriculture. Naturally, as the dam ended the productive agricultural activities, a consuming society

Rum Kalesi, Yakın Plan / The Greek Castle, Closer View

ları fazlasıyla mutlu ediyordu. Yani tamamıyla yeşil bir yerd. Sözde GAP, çorak arazileri suya kavuşturmayı planlıyor. Aslında var olan yerleşimleri de yutup yok ediyor dense daha isabetli olur.

Oysa ki, ilçenin 381.000 dekarlık bölümü zaten ekilebilir niteliktedir. Bu alanın 191.000 dekarı sadece Antep fıstığı, bağ ve az miktarda olmak üzere zeytin ağaçları ile kaplıdır. Kalan kısımlarda hububat ekimi yapılır. Baraj münasebetiyle Halfeti ve çevresinde, büyük bölümünde tarım yapılan 49.604 hektar arazi; yani oldukça verimli olan ve ciddi bir gelir sağlayan büyük bir tarım arazisi sular altında kaldı.

Tarım arazilerinin baraj sularına gömülmesiyle, yöre insanının üretim faaliyetleri de tamamen bitiyor. Zira, yöre halkı tarıma dayalı yaşam biçimine sahip. Doğal olarak, baraj üretim faaliyetlerini bitirince, ilçede tüketen bir toplum ortaya çıkıyor. Yıllarca tarımda çalışan halk ne yapacağını bilmez hale geliyor. Bunun sonucu

olarak da parasız kalan halk büyük şehirlere göç etmek zorunda kalıyor. Baraj kaynaklı yapılan göçlerden 30.000 insan doğrudan etkilendi. Dokuz köy tamamen haritadan silindi. GAP'ın en önemli barajlarından olan Birecik Barajı 2000 yılında su tutmaya başladı. 2500 yıllık Antik Zeugma kentinin beşte biri sular altında kaldı. 70 bin hektarlık Barak Ovası, Birecik ve Nizip'e vereceği içme suyuyla ülkemizdeki en önemli büyük projelerden biridir.

Rumkale:

Birecik Ovası'nın kuzeyinde, Fırat Nehri'nin kıyı kesiminin doğusunda, Şanlıurfa yoluna bakan bir teppe üzerindedir. Birecik'i kuzeyden ve kuzeydoğusundan sınırlar. 20. yüzyıl başlarında kuzeyden Hısn-ı Mansur, doğudan Urfa ve Suruç kazaları, güneyden Birecik, batıdan Pazarcık ve Ayıntab (Antep) kazaları ile çevrili olduğu belirtilir. Kazanın merkezi Halfeti kasabasıdır. Kazanın batı yanı taşlık, doğusu ise düz ve mamurdur.

Ormanlarla dolu Karadağ ve Marzeman Dağı yer alır. Bu ormanlardan elde edilen keeste odunu ve kömür Ayıntab, Birecik ve Urfa'ya ihraç olunur. Kazanın ortasından ve kuzeyden güneye doğru, Marzeman ve Karasu'nun karıştığı Fırat Nehri akar. Özellikle bahar aylarında nehir kenarında darı, kavun ve karpuz yetiştirilir.

Yerleşimi nedeniyle Rumkale, Asur Kralı III. Salmanassar tarafından 855'te alınan Şitamrat şehri olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık Nöldeke yerleşimi Fırat kıyısında bugünkü Belkis Köyü'nün yukarısındaki Urum (Hörm) olarak kabul edilmiş, sonraki araştırmacılar Urima'nın Rumkale olduğunu öne sürmüşlerdir.

Urima piskoposluğundan Ermeni Kogh Vasil, Franklardan almış olduğu Harsn Msur (Hısn Mansur), Sareş (Turuş) ve Uremn (muhtemelen Urima) havalisini Antakyalı Tancrede'ye geri verdi. Sür-yani vakayinamecilerine göre, Kogh Vasil ve sonra dul zevcesi adına yönetimin başına

emerges in the district. The people who had worked in agriculture for years are today lost, they do not know what to do. As a result, the moneyless are forced to migrate to the big cities. 30,000 people have been directly affected, having been reduced to migration, a consequence of the construction of this dam. Nine villages have been completely wiped off the map. The Birecik Dam, which is one of the most important dams of the SAP began to collect water in 2000. One-fifth of the 2500 year old ancient city of Zeugma was drowned.

The Barak Plain of 70 thousand hectares is one of the most important great projects in our country, with the drinking water it will supply to Birecik and Nizip.

Rumkale:

Rumkale is in the northern part of the Birecik Plain, to the east of the shores of Euphrates River, on a hill overlooking the Sanliurfa road. It has boundaries with Birecik to the north and north-east. It is indicated that it was surrounded by Hisn Mansur in the north, Urfa and Suruc sub-districts to the east, Birecik to the south, and the Pazarcik and Ayintab (Antep) sub-districts to the west, in the beginning of the 20th century. The center of this sub-district is Halfeti town. The west side of the sub-district is stony, the east side, flat and developed. There are the Karadag and Marzeman Mountains which are full of forests. Wood and charcoal obtained from these forests are exported to Ayintab, Birecik and Urfa. The Euphrates River flows through the sub-district and from north to south, into which the Marzeman and Karasu flow. Millet, melon and watermelon are grown along the river, espe-

cially in the spring.

Due to its settlement, Rumkale is understood to have been the city called Shitamrat that was captured by the Assyrian King Salmanassar III, in 855. However, the Noldeke settlement was considered as Urum (Horu) above the present village of Belkis on the shore of the Euphrates River, and later researchers have argued that it was Urima that was Rumkale.

The Armenian Kogh Urima Vasil of the Urima diocese gave Harsn Msur (Hisn Mansur), Sares (Turus) and Uremn (probably Urima), the places that he had captured from the Franks, back to Tancred of Antioch. According to the Syrian chroniclers, the cities of Kaysu Raban, Behesne and Kal'a Rhomayta were in the hands of Kogh Vasil and Kurtig who ruled on behalf of Kogh Vasil's widow.

Kala'a Rhomayta, the Syriac name of Rumkale, most probably accords with the Uremn of Kogh Vasil.

Between February 23rd, 554/1105 and February 22nd, 1106, Aza Catholicos Gregory, also known as Vahram and the son of Gregory (Magistrate), the son of Vakkas of the Pahlavuni dynasty died. Later, on February 21st, 562/1113, the Catholicos Barseg gave authority to Gregory. Gregory III, also known as Pahlavuni, bought Rumkale, belonging to Gregory II, from Josceln's widow and son, and established the authority of the Catholicos here. Gregory III headed this authority from 1113 to 1166. The authority of the Catholicos remained in this location until Rumkale was captured by the Mamluke Sultan Malik al-Ashraf in 1292.

In May 1170 and March 1172, with the presence of different Christian sects, meetings were held in Rumkale and Kaysu between Gregory's successor the Catholicos Nerses, Manuel Kommenos' envoy Theodoros, and Michael the Kaysu Patriarch's envoy, the priest, Theodoros Bar Vahbun.

After the death of Nerses in 1173, although the youngest of his nephews was declared Catholicos in Rumkale, his greater nephew obtained an edict from Nur al-Din and then declared himself the Catholicos on September the third, 1173. Gregory Manug IV (Dirasu) was appointed as the Patriarch. Leo, Prince of Cilicia, dismissed Gregory IV and imprisoned him in Kopitar (Gudibara) castle where he died while attempting to escape from the castle. The Armenians appointed Sah-anin Gregory as the new Patriarch, with the name Gregory Abvad IV.

There were many Jacobites in Rumkale in the 13th century and the Jacobite Patriarch Ignace II built a magnificent church in Rumkale, as well as other works. Later, he assigned the castle to the patriarchal authority. Ignace II died in Rumkale in 1252, and although the new Jacobite Patriarch Ignace III had to defend the Monastery of Barshavma against Simon of Rumkale, they later made peace. After Ignace III died, Jacob of Rumkale appointed his nephew Philoxenos as the new Patriarch. After Philoxenos the Patriarch died in Barshavma in 1292, the Jacobite Patriarchate collapsed.

During the course of these events in Rumkale, the settlement was also attacked by the Mamlukes. The Egyptian

Savaşan Köyü / The Village of Savaşan

geçen Kürtig'in elinde Kayşum Raban, Behesne ve Kal'a Rhomayta şehirleri bulunmaktaydı.

Rumkale'nin Süryanice ismi olan Kala'a Rhomayta, büyük bir olasılıkla Kogh Vasil'in Uremn'ine karşılık gelmektedir.

23 Şubat 1105-22 Şubat 1106 yılında Pahlavuni sülalesinden Vakkas'ın oğlu Grigoris'in (Magistros) oğlu olan ve Vahram da denilen Aza Katolikos Grigoris öldü. Sonrasında 21 Şubat 1113'te Katolikos Barseg makamını Grigoris'e verdi. Pahlavuni olarak adlandırılan III. Grigoris, II. Grigoris'in Rumkale'yi Josceln'in dul karısından ve oğlundan satın almış, katolikosluk makamını buraya yerleştirmiştir. III. Grigoris 1113'ten 1166'ya kadar bu makamın başında bulunmuştur. Katolikosluk makamı Rumkale'nin Memluklu Sultanı Melik El-Eşref tarafından alındığı 1292'ye kadar burada kalmıştır.

Mayıs 1170 ve Mart 1172'de mezheplerin birleştirilmesi nedeniyle, Grigoris'in halefi şair Nerses, imparator Manuel Komnenos'un elçisi Theorinos ve Kayşum baş patriği Mikael'in elçisi rahip Theodoros Bar Vahbun arasında Rumkale'de ve Kayşumda toplantılar yapıldı.

1173'te Nerses'in ölümünden sonra, yeğenlerinden en küçüğü Rumkale'de katolikos ilan edildi ise de, büyük yeğeni Nureddin'den bir ferman alıp kendisini 3 Eylül 1173'te katolikos ilan etti. IV. Grigoris Manug (Dirasu) patrik atandı. Kilikya prensi Leon, V. Grigoris'i yerinden alıp Kopitar (Gudibara) kalesine hapsetti; o da buradan kaçmak isterken öldü. Ermeniler, yerine Sahan Gregoras'ı IV. Grigoris Abvad adı ile patrikliğe getirdiler.

13. yüzyılda Rumkale'de birçok Yakubi bulunmaktaydı. Yakubi patriği II. Ignace, diğer eserlerinin yanı sıra Rumkale'de muhteşem bir kilise yaptırmıştır. Sonraları kaleyi patriklik makamı olarak seçmiştir. II.

Ignace 1252'de Rumkale'de ölmüş, yerine Yakubi patriği III. Ignace Barşavma Manastırı'nı Rumkale'li Şemona karşı savunmak zorunda kalmasına rağmen daha sonra barışmışlardır. III. Ignace öldükten sonra Rumkale'li Yakub 1283'te yeğeni Philoxenos'u patrik atadı. Patriğin Barşavma'da 1292'de ölmesiyle, Yakubi Patrikliği çöktü.

Rumkale'de bu olaylar yaşanırken, aynı zamanda yerleşim Memluklu saldırılarına maruz kalmıştır. Memluklu hükümdarı Kalavun zamanında Baysarı'nın kumandasındaki Mısır ordusu, Suriye güçleriyle birleşerek 19 Mayıs 1279'da Rumkale üzerine yürümüş ve Parmazan nehri üzerinde ordugah kurmuştur.

Katolikos'a elçi olarak biri Arap, diğeri Ermeni iki kişiyi gönderdiler ve Katolikos'tan kaleyi teslim etmesini, rahipleri ile birlikte Kudüs'e veya Kilikya'ya çekilmesini istediler. Katolikos bu teklifi kabul etmeyince, Memluklular yerleşimin Ermeni kesimini yağma ettiler.

O Ağacın Altı

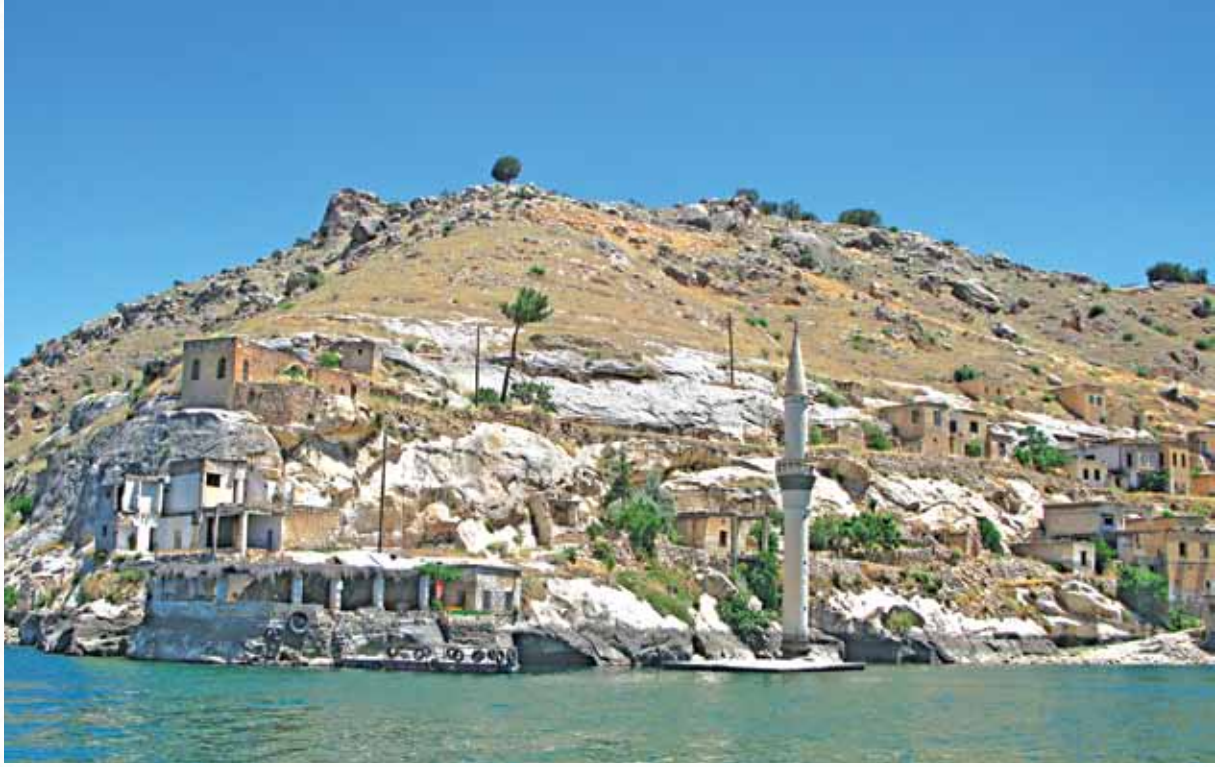
Dinlenme Tesisleri

*Cafe - Restaurant
Hediyelik Eşya
Yöresel Şaraplar*

O Ağacın Altı Tesisleri,
Göreme - Uçhisar Arası,
Göreme / NEVŞEHİR

Yaşar ÖZDEMİR
0532 232 27 74

Ardından yerleşime giren Memluklar kaleyi ateşe verdiler. Bunun sonucunda tüm nüfus İç Kale'ye çekilince, Memluklular Rumkale'yi terk etti. Memluklular daha sonra El-Eşref Halil zamanında (1292) Rumkale'ye karşı yeni bir sefer yaptılar. Bunun sonucunda 29 Haziran 1292'de oldukça tahrip gören kale düştü. Sonrasında Rumkale, sultanın emri üzerine Suriye naibi Sancar Şuca tarafından tamir ettirildi ve Kal'at El-Müslimin adını aldı. Rumkale, Memluklular zamanında yeniden uç kalesi olarak kullanılmışsa da eski parlak dönemini bir daha yaşamamıştır. Mercidabık Savaşı (1516)'ndan sonra Rumkale Osmanlı egemenliğine girdi ve Halep Eyaleti'ne bağlandı. 1737'de ise eyalet olmuş, kale, derebeyleri ve yerel yöneticiler tarafından idare edilmiştir.

17. yüzyılın ortalarında Rumkale'yi ziyaret eden Evliya Çelebi, bir tepe üzerinde de gayet sağlam ve müstahkem bir kale olduğunu, 1516 tarihinde Mısır hakimi Melik Gavri'den Sultan Selim tara-

findan alınarak imar edilmeye çalışıldığını ancak 17. yüzyılda o kadar mamur olmadığını, dışarıda camisi, hanı, hamamı ve küçük çarşısı bulunduğunu (Merzeban), suyunun kale dibinde Fırat'a karıştığını belirtir.

1838 yılında Rumkale'yi ziyaret etmiş olan Mareşal Von Moltke eski Roma Surlarının kalıntılarını dolaştığını, derin ve sarp vadi içinde akmakta olan Fırat Nehri'nin gümüş bir şerit gibi ayaklar altında uzandığını, bir zamanlar İskender, Kurus (Pers Kralı), Ksenefon (İÖ 427'de doğmuş Yunan fizyofu), Julius Sezar'ın ay ışığında bu nehri atların sırtlarında geçtiğini yazar. Eskiden Fırat Nehri üzerinde bir köprü bulunduğunu, Romalıların burada, hemen hemen hiç yolu bulunmayan bir bölgede koloni kurmalarının sebebinin bu olabileceğini belirtir.

Rumkale'de kayanın nerede bittiği ve insan eserinin nerede başladığını kestirmenin güç olduğu, kaya duvarının üzerinde beyazımsı taştan 60 metre yüksekliğinde mazgal-

lar, burçlar ve kulelerle donatılmış surlar bulunduğu, altı kule kapısının var olduğu söylenir. Çok yakın zamanlarda Ermeni papazların merkezlerinden biri olmuş kalede muhteşem bir manastır kurdukları, kısmen Roma kartalları kazınmış büyük sütunların yerlerde yattığı, görkemli surların hala ayakta durduğu, 80 m derinliğinde bir hendekle kayanın düzlükten ayrıldığı, evlerinin kısmen veya tümüyle kayadan oyulduğu anlatılır.

Kazanın başlıca ürünleri arpa, buğday, darı, nohut, fıstık, üzüm, incir, nar, ceviz, zeytin, zeytinyağı, yayık ve nefis sade yağıdır. Efamiye adıyla tanınmış bu kazanın eskiden mamur ve önemli bir yer olduğu anlaşılır. Kazanın her yerinde önemli harabeler görülür.

Rumkale, eski zamanlarda Kale-i Zerrin (Altın Kale) adıyla ünlüydü.

Halfeti (Şanlıurfa) ile Gaziantep arasında sınır oluşturan Fırat Irmağı kıyısında yükse-

army, commanded by Baysari during the time of the Mamluke ruler Sultan Qalawun, combined with Syrian levied forces and marched on Rumkale on May the 19th, 1279, and encamped on the Parmazan River. Two people, one Arab, the other Armenian, were sent to the Catholicos as envoys, and it was demanded of the Catholicos that he hand over the castle, and withdraw to either Jerusalem or to Cilicia with his priests.

When the Catholicos rejected this demand, the Mamlukes looted the Armenian part of the settlement. Then, the Mamlukes entered into the settlement and set fire to the castle. When the entire population withdrew to the inner Castle as a result, the Mamlukes departed from Rumkale.

Later, the Mamlukes made a new expedition to Rumkale in the time of Sultan Al-Ashraf Khalil (1292) and, as a result of this, the badly damaged castle then fell into Mamluke hands on June the 29th, 1292. Later, Rumkale was repaired by the Syrian regent Sultan Sanjar and was renamed Kal'at al-Muslimin (changing the name from, Castle of the Romans to, Castle of the Muslims).

Although Rumkale was used again as the frontier castle by the Mamlukes during the period of the Mongol-Mamluke wars, it never relived its former brilliance. Rumkale came under Ottoman rule after the Mercidabik War (1516), and was connected to the Province of Aleppo. It became a state in 1737, and the castle was managed by feudal lords and local authorities.

Evliya Celebi, who visited Rumkale in the mid-17th century, indicates that there was a

quite sturdy and fortified castle also on a hill, which was taken from Sultan Malik Gavri, the ruler of Egypt, by Sultan Selim in 922/1516, and development was attempted, but the town was not so prosperous in the 17th century, there was a mosque, inn, bath and a small bazaar on the outside (Merzeban), and its water flowed into the Euphrates at the foot of the castle.

Marshal von Moltke, who visited Rumkale in 1838, writes that he wandered among the ruins of the old Roman walls, that the Euphrates River, flowing in a deep and steep valley, spread out like a silver ribbon beneath the feet, and that Alexander the Great, Kuruş (King of Persia), Xenophon (the Greek philosopher born in 427 B.C.), and Caesar Julian (Roman Emperor) passed over this river on the back of their horses in the moonlight.

He indicates that there used to be a bridge over the Euphrates River in the past, and this was probably the reason why the Romans established a colony at this place, securing this crossing point of the Euphrates. It is said that it was hard to guess where the rock ended and where human works began, there used to be walls over the rock furnished with battlements, bastions and towers made of whitish stone, 60 m long, and there were six tower gates.

It is related that the Armenian priests built a magnificent monastery relatively recently within the castle which was one of their centers; and that the large columns, upon which Roman eagles were partly carved, lay on the floor, and that the splendid walls were still standing, and that the rock upon which the castle stood

was separated from the plain by a 80 m deep ditch, and that the houses were in part, or fully carved into the rock.

The main products of the sub-district are barley, wheat, millet, chickpeas, peanuts, grapes, figs, pomegranates, walnuts, olives, olive oil, buttermilk and the delicious clarified butter. This sub-district known as Efamiye is understood to have been in the past a prosperous and important place. Important ruins are seen all over the sub-district.

Rumkale was famous with its name, Kale-i Zerrin (the Golden Castle) in ancient times.

If the riverbank is followed towards the South from Rumkale, on the bank of the Euphrates River between Halfeti (Sanliurfa) and Gaziantep, one can see that there are many castles extending down to Carabulus within the borders of Syria. When the path towards the North is followed from this same point, fortifications are also found, the principal ones being at Amasya, Tokat and Sivas and extending to Samsun. Rumkale is the most important link in this chain of castles. It was built on the western bank of the Euphrates upon hard calcareous rock.

The east, north and west walls are surrounded by high rocks and the castle is now in ruins. The area it covers is about 3500 m². The castle built of large dressed stones has only one gate opening towards the south-east. There are the ruins of the mansion of the Lord of the castle, the Saint Nerses Church dating from the second half of the 12th century, many ruins, cisterns and also a well within the castle.

len Rumkale'den güneye doğru ırmak sahili izlenirse Suriye sınırları içindeki Carabulus'a kadar birçok kalenin yer aldığı görülür. Aynı noktadan kuzeye doğru yol alındığında, Samsun'a kadar başlıcalarını Amasya, Tokat ve Sivas kalelerinin oluşturduğu tahkimat yapılarıyla karşılaşılır. Rumkale bu kaleler zincirinin en önemli halkasıdır. Fırat'ın batı yamaçlarında ve sert kalkerli kayalar üzerine inşa edilmiştir. Doğu, kuzey ve batısındaki duvarlar yüksek kayalarla çevrilidir. Kale günümüzde harap bir durumdadır. Kapladığı alan yaklaşık 3500 m²'dir. Büyük ve kesme taşlarla inşa edilen kalenin güneydoğuya açılan tek kapısı vardır. Kalede, kale beyinin konağının kalıntıları, 12. yüzyılın 2. yarısına ait Aziz Nerses Kilisesi, çok sayıda kalıntı, su sarnıçları ve bir kuyu yer almaktadır.

Rumkale'deki eserler: Kale, Aziz Nerses Kilisesi, Barşavma Manastırı:

Tarihi ve kültürel birçok değeri içinde barındıran, Birecik Barajı'nın yapımından sonra büründüğü özgün kimliğiyle Halfeti ilçesi önemli bir turizm potansiyeline kavuşmuştur.

Halfeti'de, yaşamın tüm renklerini görmek mümkündür. Kentin simgesi

haline gelen siyah gül yerli yabancı tüm konukların ilgisini çekmekte, önemli bir turizm potansiyeli içermektedir.

Sık sık gittiğim Halfeti'nin son 12 yılında baraj yapımının yerel halka kabus dolu yıllar yaşattığına tanık oldum. İnsanlar, evlerinden, köylerinden, bağlarından, bahçelerinden oldular. Siyah gülün hüznü yıllarca üstlerine çöktü, yaşamlarına girdi. Bu güzel insanların hayatları karardı, bir süre dertleri, sorunları çoktu. İnsanların geçim kaynakları suya gömüldü, ekolojik denge altüst oldu...

Başka illere göç edenler oldu. Fıstık tarlaları ellerinden gitti, verimli bağ bahçeleri sular altında kaldı. Yaşam alanları daraldı. Tam 12 sene oldu suyla tanışalı. Barajları var, su sıkıntısı, elektrik sıkıntısı çekerler. Devlet taksitle de olsa paralarını ödedi ama para mutlu etmedi onları. Daha yeni yeni toparlanıyorlar. Yaraları sarıp suyla tanışmanın, suyla daha yakın olmanın onlara yeni bir hayat ve getireceği şeyleri öğreniyorlar. Balıkçılığı, motor turlarını, su sporlarını öğrendiler.

Savaşan Köyü'nde doğup büyüyen, çocukluğumun geçtiği yerler diye bana o yılları anlatan, şimdi teknesiyle turlar yapan Uğur Doğan'dan (Kaptan)

söz edeceğim. Uğur Kaptan Halfetili, tüm Halfetililer gibi kalender, misafirperver. Suyla hayatının nasıl değiştiğini anlattı bana. **"Artık suya o kadar alıştım, aşına oldum ki, bazı geceler kafama takılıyor, uyuyamıyorum. Kalkıyorum gecenin bir vakti, çalıştırıyorum motoru, demliyorum çayı, tekneyle delicesine turlar atıyorum tek başıma"** diyor... Halfeti'den Savaşan Köyü'ne doğru ilerlerken buraları anlatıyor, gözleri dalıp gidiyor. Uzaktan sulara gömülmüş Savaşan Köyü Camii görünüyor. Yanaşıyoruz; amcasının odun ateşinde demlediği mis gibi çayı yudumlayıp gelecekle ilgili planlarını, hayallerini, daha büyük bir tekne alma niyetini anlatıyor.

"Siyah Gül'ün Hüznü" yavaş yavaş terk ediyor Halfeti'yi.

Geleceğe, daha güzel şeylere dair dileklerle ayrılıyor siyah gül diyarından.

Halfeti'de turizmi, pansiyonculuğu, otelciliği geliştirmek için kaymakamlığın, belediye başkanlığının çok ciddi projeleri var. Bunun üzerinde çalışmalar yapıyorlar. İlk etapta Savaşan Köyü'nün eski evlerini pansiyonculuğa kazandırmak için bir proje çalışmaları var. Çalışmalar devam ediyor.

Rumkale works: Castle, Saint Nerses Church, Monastery of Barsavma

The Halfeti town, which contains many historical and cultural values, has gained a significant tourism potential with the unique identity it obtained following the construction of the Birecik Dam.

In Halfeti, it is possible to see all the colours of life. The black rose, which has become a symbol of the city, attracts the attention of all guests both local and foreign, and has a significant tourism potential.

I have seen for myself the nightmares that the construction of dam gave to the local people over the course of the last 12 years in Halfeti, a place which I frequented. The people were deprived of their houses, villages, vineyards, and gardens. The sorrow of the black rose fell upon them and entered into their lives. The lives of these nice people were darkened, blighted, they had many troubles and problems. The livelihood of people became submerged beneath the water, and the ecological balance was upset...

Some migrated to other provinces. They lost their peanut fields, and their fertile vineyard gardens were drowned. Living areas shrank. It has been 12 years since the first meeting with water. They have their dam, but they now have a water shortage and an electricity shortage. The State paid them compensation for their losses in installments, but the money did not please them. They have only recently begun to collect themselves together.

They are learning the new life and the things that will be brought to them by wrapping up their wounds and meeting the water, being closer to the water. They have now learnt about fishing, motor tours, and water sports.

I talked to Ugur Dogan (the Captain) who was born and raised in the village of Savasan, who told me of those years in the places of his childhood, and who is now giving tours with his boat. Ugur Captain is of Halfeti, he is easygoing and welcoming, like all the people of Halfeti. He told me how his life had changed through the waters of the dam. **"Now, I'm so much used to, so familiar with the water that, some nights it's stuck inside my head, and I can't sleep. I get up at night, run the boat, brew tea, and make odd tours with the boat by myself,"** he says... While moving towards the village of Savasan from Halfeti, he describes

these lost places as his eyes stare into space. The Savasan Village Mosque is seen from a distance, the area is drowned. We approach; he sips the fragrant tea that his uncle has brewed over the wood-fire, and he tells of his future plans, dreams, and his intention to get a bigger boat.

The Sorrow of the Black Rose is slowly leaving Halfeti.

We leave the land of black roses, with wishes for the future and for more beautiful things.

The District Governorship and the Municipality have very serious projects to develop the tourism potential of the area, to establish the pensions and hotels of Halfeti and they are working on them. As the first stage, they have a project to convert the old houses of the village of Savasan into pensions and these works are in progress today.

Nisan 2012 / 2012, April

Sarpa Balığı, Sarpan, Çitari

Atilla Şükrü NİLGÜN, Rehber & Balık Adam

Erol Nilgün Sarpa Balığı ile / Erol Nilgun with a Sarpa

Boops Salpa Sparoieda ailesindedir.

Almanca adı Goldstrieme'dir. İngilizce, İspanyolca, İtalyanca ve Fransızca'da Sarpa salpa, Hırvatça ve Katalanca'da Salpa, Hollandaca'da (Flemenkçe) Geestreppe bokvis, Rusça'da capna; diğer dillerde de ağırlıklı "salpa" olarak adlandırılmıştır.

Denizlerimizin güzel, boydan boya sarı çizgilerle bezeli balığıdır. Bu çizgilerin sayısı 10 ila 12 arasında değişir. Gözleri vücutlarına oranla büyüktür. 68 ila 78 adet pulu bulunur.

Sarpa balığı yaz aylarında sığırlarda, kıyılara yakın mercanların ve eriştelerin arasında çokça bulunur. Daha çok Ege Denizi'nde

bulunmakla beraber Akdeniz ve Marmara'da da yaşarlar. Karadeniz'de nadiren görülürler.

Sarpa balıkları ekmek ve küçük karidesçiklerle yakalanırlar. Gelibolu Yarımadası'nda kayaların üzerinde biten bir çeşit yosun ile de avlanırlar. Yosun ile iğne gizlenir ve balık avlanmaya çalışılır. Ulvalactuca, deniz salatası ya da otu denen bu yosunun bilimsel adıdır. Ayrıca Neptün çimi denen ayrı bir deniz otunu da çok severler. Sarpa balığı, Kıbrıs tipi çok iğneli yüzer oltalarla da tutulur.

Dalışlarımda sarpaları her zaman büyük kümeler halinde denizde baş aşağı durur bir şekilde beslenirken görürüm. Bu bana inek sürülerinin büyük çayırlarda otlamalarını anımsatır. Çok tedirgin-

dirler; en ufak bir harekette topluca uzaklaşma çabasına girerler.

Sarpalar dalarak avlanılacaksa merada kayaların olması önemlidir, çünkü yaklaşmak ve sarpaya iyice sokulmak gerekir. Bazen bu şekilde 1 metreye kadar yaklaşılabilir ve bir zıpkın atışında iki ya da üç tane birden avlanılabilir. Sarpaların eti çok yumuşaktır. Açılan ufak bir delik sarpanın kendi etrafında dönmesi ile büyür. Şişman etli bir sarpa, iç organları boşalınca cılız bir hal alır. İç organları ve süzdükleri kilimsi maddeden dolayı halk dilinde boklu sarpa da denir.

Eti pek makbul değildir. Su altında görünüşü çok güzeldir. Denizin içinde bazen 1 ila 2 m yüksekliğinde ve 40 m uzunluğunda sü-

Sarpa, Salpa, Citar

Atila Sukru NILGUN, Tour Guide & Diver

This fish belongs to the Boops Salpa Sparoieda family.

Its name is Sarpa salpa in English, Goldstrieme in German, Spanish, Italian and French, Salpa in Croatian and Catalan, Geestreppe bokvis in Dutch, Capna in Russian, and mostly known as "salpa" in other languages.

They are beautiful fish of our seas, decorated with yellow longitudinal lines, with the number of lines varying between ten and twelve. They have eyes which are bigger than their bodies and they have between 68 and 78 scales.

The Sarpa salpa are mostly found in shallow waters, amongst the corals and seaweeds close to the shore, during the summer months and, although they are mainly found in the Aegean, they also live in the Mediterranean and the Sea of Marmara. They are rarely found in the Black Sea.

Sarpa salpa are usually fished with bread and small shrimps but they are also caught through using a type of moss that grows on the rocks of the Gallipoli Peninsula. The hook is baited, with the moss, and the fish is lured through this moss they find delicious. Ulva-lactuca is the scientific name of this moss, also called sea salad or sea grass. The Sarpa salpa also like another sea grass called Neptune grass. Sarpa salpa are also fished for through the Cyprus-type multi-hooked long lines.

I always see the sarpa salpa in great shoals, feeding upside down, when I dive and, seeing this reminds me of the herds of cows grazing over large meadows. They are very nervous fish and they try to move away as a group at the slightest movement.

If the diver wants to hunt the sarpa salpa, it is important for there to be rocks in the area, so you can approach them unseen, getting very close to the shoal of sarpa salpa. Sometimes you can get as close as 1 m this way, and catch two or three sarpa salpa with a single shot from a harpoon.

The meat of the sarpa salpa is very soft and the harpoon hole that is opened gets enlarged through the rotation of sarpa salpa around itself. A fat meaty sarpa salpa becomes thin when its internal organs are emptied. Because of its internal organs and the clayish substance it filters, it is also known colloquially as the shitty sarpa salpa. Its meat is not very palatable but to see them in their underwater habitat shows them to be very beautiful. They sometimes form schools 1-2 m. high and 40 m. long in the sea. It may be hard to believe, but it is still possible to see rivers of sarpa salpa, passing through the water in front of you for minutes on end, in our waters.

They retreat into deeper waters during the winter months. There are sarpa salpa weighing between 1 and 1.5 kg. They can be 40-45 cm long. They have little economic value but, as they are white fish, they somehow find customers in the market.

The passing of a shoal of more than 100 fish each 45 cm long is a complete visual treat.

They have an oval body structure. Their characteristic feature is that the irises of their eyes are completely surrounded by a yellow band. If they feed on "Caulerpa taxifolia" which is called killer algae, they may take in the toxins of the killer algae and those who

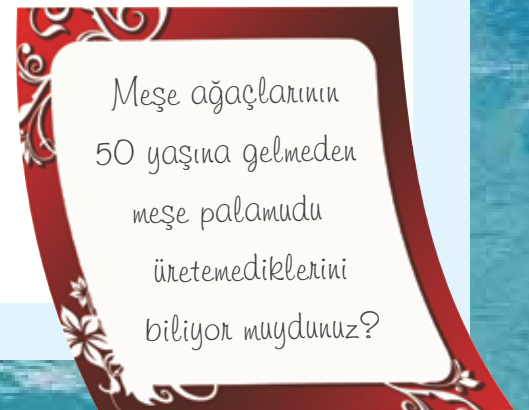
eat the herbivorous sarpa salpa which has fed on this killer algae, may experience hallucinations and nightmares.

When they reach a length of 20 cm, they have reached the age of sexual reproduction. The young individuals are males. Later, they become females when they reach the age of fertility; yet if there is a shortage in the number of Alfa male fish, the required number of females change their sex and become males again, and perform their duty for the continuation of the reproduction of the species; "an interesting balance of power full of secrets." I interpret it as a power given by God to maintain life in nature.

If I come to a range in my diving, I do not hunt the sarpa salpa as the first fish, if there are different species of fish around. The sarpa salpa moves wildly after taking the bait and turns the place into a battle field, scaring away all the other species of fish.

Hunting the sarpa salpa underwater is fun, eating them is alright but nothing special, but watching shoals of them under water is a complete pleasure.

We should always avoid going to extremes hunting the fish, and, as we live in a country surrounded by the sea on three sides, we should know our underwater neighbours the fish and make them known!

rüler oluştururlar. İnanması zor ama hala sularımızda önünüzde dakikalarca geçen sarpalardan oluşan balık ırmaklarını görmek mümkündür.

Kış aylarında derin sulara çekilirler. 1 veya 1,5 kg'lık sarpalar mevcuttur. 45-50 cm olabilirler. Ekonomik değeri pek yoktur. Beyaz balık oldukları için tezgahta bir şekilde müşterilerini bulurlar.

100 parça 45 cm'lik balığın geçiş yapması tam bir görsel ziyafettir.

Oval bir vücut yapıları vardır. Karakteristik olan, gözlerindeki irisin çepeçevre sarı bir bantla bezeli olmasıdır. Katil yosun denen "caulerpa taxifolia" yosunundan da beslenirler ise katil yosunun toksinlerini kendilerine alma durumları olabilir. Bu şekilde beslenmiş otçul sarpayı yiyenler halüsinasyon ve karabasanlar görebilirler.

20 cm'ye ulaştıklarında cinsel açıdan üreme çağına gelmişlerdir. Bireyler gençken erkektirler. Daha sonra üreme çağına dişi

olurlar; yine de eğer Alfa erkek balıklarda eksilme olursa gereken sayıda dişi tekrar erkek olup, üremenin devamı için üzerlerine düşen görevi yerine getirirler; "enteresan ve sır dolu bir güç dengesi." Tabiatla hayata tutunmak için Tanrı'nın verdiği bir kudret diye yorumluyorum.

Dalışlarımda eğer ki bir meraya gelirim, etrafımda değişik tür balık varken sarpayı ilk balık olarak avlamam. Sarpa, av verirken

delicesine hareket edip ortalığı savaş alanına çevirir ve tüm değişik türleri kaçıtır.

Sarpanın avlanması zevkli, yemesi orta karar, su altında sürülerini izlemesi tam bir keyiftir.

Balıkçılıkta her zaman aşırıya kaçmaktan uzak duralım. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizde yaşıyorsak, balıklarımızı da tanıyalım, tanıtalım!

SAMUT

YATIRIM A.Ş.

“Kalite ve Lükste Sınır Tanımıyoruz”

“SAMUT, AKILLI EV YAPAR”

1994'ten beri faaliyet gösteren SAMUT Yatırım A.Ş. günümüze kadar birçok önemli projeye imza atmıştır. Antalya'nın çeşitli semtlerinde tamamı lüks dairelerden oluşan konutlara her geçen gün yenilerini eklemekte, hayatımıza kazandırılan çağdaş ve akıllı binalarla modern kent anlayışını ve standartları yükseltmede öncülük etmektedir.

Atatürk Bulvarı Pınarbaşı Mahallesi No: 64 / 1 ANTALYA
Tel: 0242 229 02 96 - Faks: 0242 229 02 41 - GSM: 0532 446 95 06 - 0544 446 95 06
e-mail : info@konyaaltiyatirim.com
www.konyaaltiyatirim.com - www.samutyatirim.com - www.comfortpalaceantalya.com

Aspendos - 3. Bölüm

T. M. P. DUGGAN

Yine, ortadaki figürün sağ altındaki büstün orta kısmında da Rum Selçuklu benzerlikleri vardır. Bu ya saç, ya da başörtüsüdür, bu büstün hasarlı durumu göz önüne alındığında, hangisinin temsil edildiğini söylemek mümkün değildir.

Üçü Belkis-Dionysos'un sağındaki saçak silmesinin üstünde bugün yerinde, ikisi sağda yerinde, üçüncüsünün bir parçasıyla birlikte, bu Roma alınlığının daha önceden tahrif edilmiş saçak silmesinin üstünde oyulmuş olan bu 13. yy büstleri çeşitli boyutlardadır ve mevcut durumlarında, çağdaş el yazması süslemelerinde tasvir edilen saltanat figürlerinin yüzleri gibi, başlıklar ve aksesuarlar yoluyla bireyselleştirilen türler olan, yüzün temel biçimlerini tasvir ederler.

Muhtemelen bir depremde yukarıdan düşen bir taş blo-

ğunun neden olduğu, sağdaki ikinci başın altındaki saçak silmesinin gördüğü hasar, soldaki üçüncü başı dengeleyen üçüncü başın neredeyse tamamen kaybına neden olmuştur. Bu büstün bir zamanlar var olduğunu gösterecek, bir saç buklesi ya da bir başlığın kumaşının kıvrımından oluşan bir gösterge dışında hiçbir şey kalmamıştır. En soldaki baş en aceleyle oyulmuş olandır ve ağzın yerini gösteren hiçbir gösterge yoktur ve bu da onun siva uygulamasıyla tamamlandığını akla getirir. Saçak silmesinin sol tarafındakiler, sağda yerinde olanlara göre daha alçak kabartma içine oyulmuşlardır.

Bu büstlerin de sıvayla kaplanmış ve boyanmış olduklarını ileri sürmek makul görünmektedir, ancak bu alınlıktaki kadın figürünün aksine, bu sarayın tüm iç duvarının üstündeki ko-

ruyucu çatı bir kez çöktüğünde ya da yıkıldığında, bu başlar kötü hava şartlarından korunaksız olmuştur ve bu büstleri kaplayan boyalı siva kötü havadan aşınarak, neredeyse tamamen kaybolmuştur. Ancak, bu saçak silmesinde, sağda, yerindeki büstler, muhtemelen, kaş çıkıntılarıyla kötü hava şartlarından korunan gözlerdeki alçı üzerindeki boya işlerinin bir kısmını korumaktadır.

Bu büstlerin hepsi, alınlıktaki figürün başıyla yaklaşık aynı düzeydedir. Saçak silmesinin her iki yanındaki en tepedeki başlar, alınlıktaki başla neredeyse aynı düzeydedir ve yedi baştan oluşan bu grubu tamamlar.

Bu satırların yazarına göre, bu yerindeki oyma taştan kabartma büstlerin, orijinalinde çok daha büyük olan Rum Selçuklu saray kabartma heykellerinin günümüze kadar kalan kalıntıları olmaları çok muhtemeldir, çünkü bu büstlerin, alınlıktaki Selçuklu siva kabartma figürünün boyuna yaklaşık boya sahip gövdelere eklenmiş olmaları muhtemel görünmektedir.

Muhtemelen alınlıktaki kadın figurine eşlik eden figürler olan bu figürlerin gövdeleri, sıvadan yapılmıştı ve alınlığın ortasındaki figüre olduğu gibi, Rey, İran ve başka yerlerdeki saraylardan iyi bilinen Büyük Selçuklu 12. yy gerçek boyutlu siva figürlere boyut bakımından benzerdi. Her iki yandaki büstlerin en dıştakilerinin al-

Aspendos - Part 3

There are also Rum Seljuk parallels for the centre parting of the lower bust to the right of the central figure, either hair or a headscarf, given this bust's damaged condition it is impossible to tell which was represented.

These 13th century busts that are carved on the previously defaced cornice of this Roman pediment, three in situ on the cornice to the left of Belkis-Dionysus and two remain in situ on the right, together with a fragment of a third are of various sizes and in their present condition depict the basic forms of the face, types individualized through headdress and accessories, like the faces of court figures depicted in contemporary manuscript illuminations.

The damage to the cornice below the second head on the right, probably caused by a block of masonry falling from above in an earthquake, has resulted in the near total loss of the third head balancing the third head on the left hand side, nothing remains except for a fragmentary indication of a lock of hair or a roll of cloth of a headdress to indicate this bust had existed at all. The leftmost head is the most summarily carved and lacks any indication of the location of the mouth, suggesting its completion with applied stucco and those on the left side of the cornice are carved in lower relief than those in situ on the right.

It seems reasonable to suggest these busts were also coated in stucco and painted but, unlike the female figure in the tympanum of this pediment, these heads were unprotected from the elements once the protect-

ing roof over this entire interior wall of the palace fell in or was demolished, and the painted stucco covering of these busts has been almost entirely lost through weathering. However, the in situ busts on the right on this cornice perhaps retain some of the paintwork on plaster in the eyes, protected from the elements by the protruding eyebrows.

These busts are all on approximately the same level as the head of the figure in the tympanum, with the uppermost head on either side of the cornice nearly level with the head in the tympanum, completing this group of seven heads.

It seems to the author most probable that these in situ carved stone relief busts are the surviving remains of originally far larger works of Rum Seljuk palace relief sculpture, as it seems probable these busts were attached to bodies approximating in height to that of the Seljuk stucco relief figure in the pediment.

The bodies of these figures, presumably attendant figures to the female figure in the pediment, would have been made from stucco, and would therefore have been similar in size to the well-known Great Seljuk 12th c. life-sized stucco figures from palaces at Rayy, Iran, and elsewhere (See Part 1 of this article), as also to the figure in the centre of the tympanum. One can suggest that the outermost of the bodies of these relief figures on either side were attached to the face

of the tympanum, given the area of stone pecking below the outermost busts on either side, while the other bodies of the stucco attendant figures concealed the Roman relief work and would have concealed the East Roman beam holes to left and right of the central figure in the pediment. This stuccowork has been entirely lost due to the loss of the protecting ceiling above, leaving only the stone carved busts, disembodied isolated relief carvings on the re-carved cornice. Stucco work may also have concealed from view the defaced and the in situ volutes on either side of the central figure, given the in situ stucco remains around the head of the central figure, serving the same purpose as the Seljuk false buttresses erected on the exterior façade which concealed the in-filled Roman doorways either side of the Seljuk palace main entrance. Exactly what was depicted on the areas adjacent to the central figure in the 13th c. is unknown, although the absence of pecking indicates the missing carved stone volutes were not replaced by stuccowork volutes.

In addition to the pecking on the face of the tympanum below both outermost busts, there remains visible evidence of the pecking of the stone surface of the cornice directly below and to the side of these busts, beneath the two furthest left busts and the two in situ on the right, similar to, although less close and deep than the pecking of the stonework of the exterior animal reliefs of this palace. Presumably less deep because these relief figures were not exposed to weathering, being originally located on a protected interior palace wall and because

tındaki taş gagalama bölgesi göz önüne alındığında, her iki yandaki bu kabartma figürlerin gövdelerinin en dıştakilerinin, alınlığın yüzüne ekli oldukları ileri sürülebilir. Öte yandan, diğer sıva refakatçi gövdeleri Roma kabartma işini gizliyordu ve alınlığın ortasındaki figürün sağ ve solundaki Doğu Roma ışın deliklerini gizlemiş olacaktı. Bu sıva işi, yukarıdaki koruyucu tavanın kaybı nedeniyle tamamen kaybolmuş ve geride yalnızca taştan oyulmuş büstleri, yeniden oyulmuş saçak silmesindeki bedensiz yalnız kabartma oymalarını bırakmıştır. Ortadaki figürün başının çevresindeki hâlâ yerinde duran ve Selçuklu Sarayı'nın ana girişinin her iki yanındaki doldurulmuş Roma kapılarını gizleyen dış cephe üzerine dikilmiş Selçuklu takma payandaları ile aynı amaca hizmet eden sıva kalıntıları göz önüne alındığında, sıva işi ortadaki figürün her iki yanındaki tahrip edilmiş ve hâlâ yerinde olan

kıvrımların görülmesini engellemiş olabilir. 13. yüzyılda ortadaki figure bitişik alanlarda tam olarak neyin tasvir edildiği bilinmemektedir, ancak gagalamanın yokluğu, kayıp oyulmuş taştan kıvrımların yerine sıva işi kıvrımların konulmadığını göstermektedir.

En dıştaki her iki büstün altındaki alınlığın yüzündeki gagalamaya ek olarak, bu sarayın dış hayvan kabartmalarının taş işçiliğinin gagalamasından daha az yakın ve derin olsa da, buna benzer olan, bu büstlerin tam altında ve yanında, en uzak soldaki iki büstün ve sağda yerinde duran ikisinin altında, saçak silmesinin taş yüzeyinin gagalamasının görünür kanıtları bulunmaktadır. Muhtemelen daha az derindir, çünkü bu kabartma figürler, orijinal olarak korunaklı bir iç saray duvarına yerleşmiş olduğu için, kötü havadan aşınmaya maruz kalmamıştır ve bu sıva eserin ağırlığı, taş eserin

yakın ve nispeten derin gagalamasına dayanmaktan çok, ahşap zeminde durarak, aksi takdirde desteklenmeyecek olan sıva kabartma eseri, bir dış duvarın maruz kalan yüzeyinden korumuştur.

Bu Rum Selçuklu Sıva Kabartma Heykel Kompozisyonunun Konusu

Çatının sağladığı koruma kaybolup, kötü hava şartlarının bu 13. yy sıva kabartma eserin çoğunun 19. yy'dan önce tahrip olmasına izin vererek, yalnızca yeniden oyulmuş Roma saçak silmesi üzerindeki büstleri ve neyse ki Texier tarafından kaydedilen alınlığın ortasındaki korunmuş sıva kabartmayı geride bıraktığı için, bu alınlıktaki bu sıva kabartma eserin konusu hakkında ne yazık ki kesin bir kanıt yoktur. Ancak, bu sarayın bir iç duvarı üstündeki tamamen yeniden işlenmiş "alınlık" kabartmanın konusu, muhtemelen,

the weight of this stucco work rested on the wooden floor, rather than relying upon close and relatively deep pecking of the stone work to firmly secure otherwise unsupported stucco relief work to the exposed surface of an exterior wall.

The subject of this Rum Seljuk stucco relief sculptural composition

There is unfortunately no certain proof as to the subject matter of this stucco relief-work in this pediment, due to the loss of protection afforded by the roof allowing the elements to destroy most of this 13th c. stucco relief work before the 19th c., leaving just the busts on the re-carved Roman cornice and the protected stucco relief in the centre of the tympanum which was fortunately recorded by Texier.

However, the subject matter of the entire reworked "pediment" relief on an internal wall of this palace presumably related to the central figure in the pediment which, from Texier's drawing, depicted in stucco relief a naked or a diaphanously covered standing female figure, without any of the possible traces of remaining paintwork being recorded by Texier, it is impossible to tell which.

This figure in the pediment was known as Belkis, as the villagers stated to Texier, the name that had already given to the adjacent village at the time of Texier's visit and which seems also to have been the recorded name of the Seljuk settlement at Aspendos,

and Belkis inevitably figures in the relationship cited in contemporary literature between Rum Seljuk rulers

and the Prophet Süleyman, who provided the model that was adopted by Rum Seljuk rulers amongst other Islamic rulers, of the wise and powerful ruler, ruling on behalf of the Almighty.

However, there seems to be no recorded incident in the life of Belkis-wife of the Prophet Süleyman, the Queen of Sheba, which this depiction could be understood to represent, while it seems reasonably certain that the wife of the Prophet Süleyman would not have been depicted in the 13th c. in this revealing manner. In the later manuscript illumination tradition Belkis is usually depicted as an enthroned, crowned and fully dressed Queen, consort to the enthroned Prophet Süleyman, while in some illustrated religious texts she is depicted baring her covered legs in front of the Prophet Süleyman, illustrations to the verse from the Holy Koran, Sura An-Naml (The Ant), 27, Ayet 44. Neither tradition of manuscript illumination includes any depiction of a naked or diaphanously dressed Belkis, she is depicted fully clothed and, at the most, baring her legs.

Therefore, although the palace complex-settlement was most probably called Belkis in the 13th c., the subject of this relief seems to be not directly connected to Belkis, to the Queen of Sheba.

It seems far more probable that the subject of this stucco relief was Shirin bathing in a pool in the forest, attendants-guards represented by the bust-figures, a scene taken from

the near contemporary work, "Khüsrev and Shirin", completed in ca.1186, the second of Hakim Jamal al-Din Abu Muhammad Ilyas b.Yusuf b. Zaki b. Mu'ayyad Nizam ud-Din of Ganja's (1140-1 to ca. 1208-9) five great works comprising his Khamsa. The works of Nizami who lived in the Caucasus, in adjacent Azerbaijan, were well known to the educated of the Rum Seljuk Sultanate and Ibn Bibi El-Hüseyn b. Muhammed b. Ali El-Ca'feri Er-Rugadi, employed extensive quotes from Nizami's "Khüsrev and Shirin" in his El Evamiru'l-Ale'ye Fi'l-Umuri'l-Ala'ye . It is possible that the young prince Giyathsed-Din Keyhüsrev became influenced by Nizami's work when he was placed in nominal charge of Erzincan, a city that had close connections to Nizami's Azerbaijan, following the incorporation in 1227-8 of this territory into the Rum Seljuk Sultanate by his father.

Further, the ants in Nizami's "Khüsrev and Shirin", recalling the ants spoken to by the Prophet Süleyman, describe "Khüsrev as like Süleyman, and Shirin as like Belkis",

and so the villagers who told Texier that the stucco relief in the pediment depicted Belkis were probably unwittingly repeating to Texier what the great Nizami had written more than 600 years earlier, that Shirin was recognized as a second Belkis, as Khüsrev was recognized as a second Süleyman.

It seems most probable that Sultan Giyathsed-Din Keyhüsrev II was recognized at court

Texier'in çiziminden anlaşıldığına göre, sıva bir kabartmada ayakta duran çıplak ya da yarı giyinik bir kadın figürünü tasvir eden, alınlıktaki ortadaki figürle ilgiliydi. Texier'in kaydettiği, geride kalan boya eserin olması izleri olmadan, hangisinin hangisi olduğunu söylemek imkânsızdır.

Köylülerin Texier'e belirttiği gibi, alınlıktaki bu figür Belkis olarak biliniyordu. Texier'in ziyareti zamanında bu isim komşu köye çoktan verilmişti ve bu isim, ayrıca, Aspendos'taki Selçuklu yerleşiminin kayıtlı ismi gibi de görünmektedir.

Belkis, Rum Selçuklu hükümdarları ile Allah'ın adına yöneten, akıllı ve güçlü hükümdar, diğer İslâm hükümdarları arasında Rum Selçuklu hükümdarlarının

model olarak benimsediği Hz. Süleyman arasında-ki, çağdaş literatürde de sözü edilen ilişkinin kaçınılmaz figürüdür.

Ancak, Hz. Süleyman'ın karısı, Saba Melikesi Belkis'in yaşamında, bu tasvirin temsil edebileceği, kayıtlı hiçbir olay yok gibi görünmektedir, ama Hz. Süleyman'ın karısının 13. yy'da böyle açık bir şekilde tasvir edilmeyeceği, makul bir şekilde kesin görünmektedir. Daha sonraki el yazması süsleme geleneğinde, Belkis genellikle tahta oturmuş, taçlı ve tamamen giyinik, Hz. Süleyman'ın eşi bir Kraliçe olarak tasvir edilmiştir. Kuran-ı Kerim, An-Neml Suresi (Karınca), 27, 44. Ayet'teki resimlerde olduğu gibi, bazı resimli dinsel metinlerde de, Hz. Süleyman'ın önünde, örtülü bacıklarını gösterirken tasvir

edilmiştir. El yazması süslemenin her iki geleneğinde de, çıplak ya da yarı giyinik bir Belkis tasvir edilmez, en fazla bacıklarını göstermektedir.

Bu nedenle, saray kompleksi-yerleşimin isminin 13. yy'da büyük olasılıkla Belkis olmasına rağmen, bu kabartmanın konusu doğrudan Saba Melikesi Belkis'a bağlı görünmemektedir.

Bu sıva kabartmanın konusunun, ormanda bir havuzda banyo yapan Şirin olması çok daha muhtemel görünmektedir. Refakatçiler-muhafızlar bust-figürlerle temsil edilmişlerdir. Bu sahne, Ganja'lı Hakim Cemal el-Din Ebu Muhammed İlyas b. Yusuf b. Zeki b. Mu'ayyad Nizam ud-Din (1140-1'den ca. 1208-9'a kadar)'in Hamsa'sını oluşturan beş büyük eseri

MERKEZ

Şarampol Cd. Tahılpaşarı Mh. No:86
Muratpaşa Camii Karşısı ANTALYA
0242 244 36 26 - 0242 248 21 45

SERİK ŞUBE

Hürriyet Cd. Yeni Mh. Mehmet İftar Apt.
Kat: 2 (TEB Bankası Üstü) SERİK
0242 722 8 555

AÇILIYORUZ

ANTALYA ŞUBE

Tahılpaşarı Mh. 467 Sk.
No: 4 ANTALYA
0242 244 33 77 - 244 63 72

www.CenapDuzgun.com.tr

LYS - SBS

Cenap Düzgün

D e r s h a n e l e r i

Tel : 244 36 26

KPSS

ANTALYA

nin ca.1186'da tamamlanan ikincisi, yakın çağdaş eseri "Hüsrev ile Şirin"den alınmıştır. Azerbaycan'a komşu Kafkasya'da yaşayan Nizami'nin eserleri, Rum Selçuklu Sultanlığı'nın eğitimli bireyleri tarafından çok iyi biliniyordu ve İbn Bibi El-Hüseyn b. Muhammed b. Ali El - Ca'feri Er - Rugadi, El Evamiru'l-Ale'ye Fi'l - Umuri'l-Ala'ye isimli eserinde, Nizami'nin "Hüsrev ile Şirin"inden çok sayıda alıntı yapmıştı. Genç prens Gıyaseddin Keyhüsrev'in, Erzincan'ın 1227-8'de babası tarafından Rum Selçuklu Sultanlığı'na dâhil edilmesinden sonra, Nizami'nin Azerbaycan'ına yakın bağları olan bir şehir olan Erzincan'ın sembolik yönetimine getirildiği zaman, Nizami'nin eserlerinden etkilenmiş olması muhtemeldir.

Ayrıca, Hz. Süleyman'ın ko-

nuştığı karıncaları anımsatan, Nizami'nin "Hüsrev ile Şirin"indeki karıncalar, "Hüsrev'i Süleyman, Şirin'i de Belkıs" olarak tanımlamaktadır.

Bu nedenle, Texier'e, alınlıktaki sıva kabartmanın Belkıs'ı tasvir ettiğini söyleyen köylüler, muhtemelen farkında olmadan, büyük Nizami'nin 600 yıldan önce yazdığı şeyi, yani Şirin'in ikinci bir Belkıs ve Hüsrev'in ikinci bir Süleyman olarak tanındığını tekrarlıyorlardı.

Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in saltanatı, Süleyman'ın Mirasçısı, ikinci bir Süleyman olarak tanınmış olması ve Kafkasyalı kraliçesinin, Şirin'inin, Saba Melikesi Belkıs olarak bilinmiş olması çok muhtemel görünmektedir. 1240'ta, yeni evli çift, Sultan II. Gıyaseddin

Keyhüsrev ile Gürcü gelini "Gürcü hatun"u, tahta çıkan Süleyman ve Belkıs'a benzer olarak tanımlayan İbn Bibi, bu ilişkiyi doğrulamaktadır.

Eğer, Texier'in kaydettiği gibi, bu Selçuklu sıva kabartmanın orta kısmı, Şirin'in ormanda Hüsrev tarafından şaşkınlıkla banyo yaptığı sahneyi temsil eder olarak (Nizami'nin metnini resimleyen, sonsuz sonraki ve muhtemelen önceki, ama artık var olmayan 13. yy minyatürlerinin bir konusu, gelecekteki aşıklar arasındaki ilk bakışma anı, havuz kenarındaki gür bitki örtüsü ile sembolize edilen havuz, Texier'in "vazo"su) anlaşılırsa, o zaman Hz. Süleyman'ın karısının, ya da Adem'in karısı Havva'nın çıplak ya da yarı çıplak tasvirinden çok, bir sarayın iç duvarlarındaki tasvirler için kesinlikle daha uygun bir konu olurdu. Eğer durum bu idiyse, o zaman Texier tarafından kaydedilen sıva kabartma, bu ko-

as the Heir to Süleyman, a second Süleyman, and that his queen from the Caucasus, his "Shirin", was known as Belkis, his Queen of Sheba, and the confirmation of this association comes from ibn Bibi who describes the newly wedded pair, Sultan Giyathsed-Din

Keyhüsrev II and his Georgian bride, "Gürcü hatun" in 1240 as being like the enthroned Süleyman and Belkis.

If the central part of this Seljuk stucco relief as recorded by Texier is understood to represent the scene of Shirin sur-

prised bathing in the forest by Khüsrev, a subject of endless subsequent and probably of earlier but no longer surviving 13th c. miniatures illustrating Nizami's text, the moment of the first glance between future lovers, the pool symbolized by the luxuriant vegetation at the pools edge, Texier's "vase", it would certainly be a more appropriate subject for depiction on the inner walls of a palace than the naked or near naked depiction of the Prophet Süleyman's wife or of Adam's wife Eve, and, if this was the case, then the stucco relief that was recorded by Texier was probably the remains of one of the earliest, if it was not the earliest sculptural depiction of this subject, produced little more than 50 years after Nizami's work was first illustrated.

This subject of Shirin bathing is perhaps the only possible reason for creating this depic-

YAREN DİNLENME TESİSİ

Ender EKER

Aligöz Mevkii, Çameli Makası
Demir Petrol Yanı Acıpayam/DENİZLİ
Tel: 0 258 539 1115
Ender EKER 0 536 480 5958

nunun ilk heykel tasviri değilse, muhtemelen, Nizami'nin eseri ilk resimlendiğinden yaklaşık 50 yıl sonra üretilen ilk tasvirlerinden birinin kalıntılarıdır.

Bu banyo yapan Şirin konusu, 13. yy'da sarayın bu duvarındaki çıplak ya da yarı çıplak bir kadın figürünün bu tasvirini yaratmak için, muhtemelen tek olası nedendir. Ayrıca, bu, İslâm saltanatlarındaki sanatçıların yüzyıllarca çıplak ya da yarı çıplak kadın biçimleri tasvir etmelerine izin veren bir konu olmuştur ve bu, daha sonraki saray kitap resimlerinde, çıplak ya da yarı çıplak kadın tasvirleri için kesinlikle en yaygın nedendir.

Bu kabartma eserin kompozisyonu, muhtemelen, en azından kısmen, bu eser için Nizami'yi görevlendiren ve Nizami'nin "Hüsrev ile Şirin'i ithaf ettiği, son Büyük Selçuklu Sultanı III. Tuğrul (1176-94)'un saltanatından kaynaklanan, bu metnin el yazması kopyalarındaki bu sahnenin artık hayatta olmayan süslemelerine dayanmaktaydı. Bu kabartma eserin kısmi bir rekonstrüksiyonuna dayanarak, "Hüsrev ile Şirin'in ilk saray süslemelerinin kompozisyonel türünün, 12. yy'ın sonundaki son Büyük Selçuklu Sultanı'nın nakkaşhanesinden kaynaklandığını ileri sürmek muhtemelen mümkündür. "Hüsrev ile Şirin'in ilk el

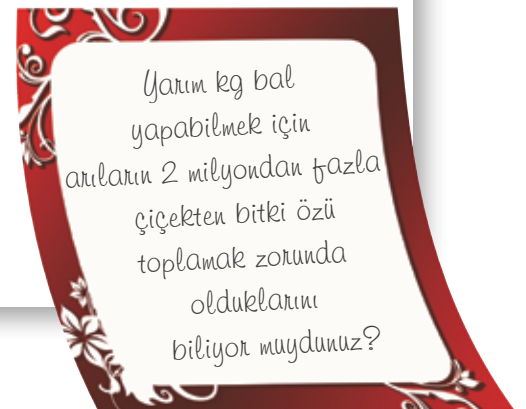
yazması kopyalarının süslemeleri, büyük ölçüde Moğol yıkımı nedeniyle, artık yoktur. Nizami'nin "Hamsaésının en eski hayatta kalan kopyaları 14. yy tarihli.

Bu, "Hüsrev ile Şirin'in bu sultan tarafından yaptırıldığı ve kendisine ithaf olunduğu ve hızla ünlendiği göz önüne alındığında, ilk kez yazıldığı ve neredeyse kaçınılmaz olarak ilk kez süslendiği zamandan sonra, bir yüzyıldan fazladır. Belkis-Aspendos'taki kabartma kompozisyonunun deneme niteliğindeki rekonstrüksiyonu göz önüne alındığında, bu ormanda banyo yapan Şirin sahnesinin 12. yy sonu - 13. yy başı el yazması süslemelerinin dikdörtgen biçimli olduğunu ileri sürmek mümkündür.

Ortadaki Şirin figürü, her iki yandaki refakatçi figür gruplarıyla dengelenmiştir ve bu nedenle, yine Sultan Tuğrul'un nakkaşhanesinin bir ürünü olan, bugün A. B. D.'deki Pennsylvania Müzesi'nde bulunan, tahta oturmuş Sultan III. Tuğrul ile sağ ve solda dört refakatçi figürü (refakatçi

figürleri kısmen birbiriyle örtüşmektedir) tasvir eden saray sıva kabartmasının dikdörtgen kompozisyonuna benzer bir kompozisyona sahiptir. Elbette, bu kompozisyon türü Nizami'nin eserinden çok daha eskidir, ancak Firdevsi'nin Şahname'sinin "Ur" doğası, Hüsrev Perviz ve Nizami'nin eserinin kısmen altında yatan Sasani-Kayı hanedanının tarihi göz önüne alındığında, sonuçta kabartma oymalar içeren Sasani sanatından türemiş, eski bir kompozisyon türü olarak bilinçli olarak seçilmiş olabilir.

Refakatçi figürlerin dahil edilmesinin nedeni, muhtemelen, ana konunun heybetini pekiştirmektir. Refakatçi figürlerden hiçbirisi çıplak figure bakmamaktadır, ancak böylece, refakatçi insan figürlerinin bu şekilde dahil edilmesiyle, Şirin'in havuzda yalnız banyo yaptığını açıklayan ve tasvir eden hem Nizami'nin metninden, hem de bu sahnenin daha sonraki tasvirlerinden ayrılmaktadır.

tion of a naked or near female figure on this wall of the palace in the 13th c., and was a subject that has permitted artists at Islamic courts to depict the naked or near naked female form for centuries and which is certainly the most common reason for the depiction of a naked or near naked female in later palace book illustrations. The composition of this relief work was probably based, in part at least, on no longer surviving illuminations of this scene in manuscript copies of this text originating from the court of the last Great Seljuk Sultan Toghril III r.1176-94, who commissioned this work from Nizami and to whom Nizami dedicated “Khüsrev and Shirin”. It is therefore perhaps possible to suggest, on the basis of a partial reconstruction of this relief work the compositional type of the earliest palace illuminations to “Khüsrev and Shirin” that originated from the court design studio - nakkaşhane of the last Great Seljuk Sultan at the end of the 12th c., illuminations of the earliest manuscript copies of “Khüsrev and Shirin” that are no longer extant, due largely to Mongol devastation. The earliest surviving copies of Nizami’s “Khamsa” date from the 14th c. more than a century after it was first written and almost inevitably, was first illuminated, given that “Khüs-

rev and Shirin” was commissioned by and was dedicated to this sultan and it rapidly became famous.

It is possible, given the tentative reconstruction of the relief composition at Belkis-Aspendos to suggest that the late 12th -early 13th c. manuscript illuminations of this scene of Shirin bathing in the forest were rectangular in format

with the central figure of Shirin balanced by groups of attendant figures on either side and were therefore of a composition similar to the rectangular composition of the palace stucco relief depicting Sultan Toghril III enthroned and four attendant figures to left and to right, attendant figures that in

part overlap each other, that is today in the Pennsylvania Museum in the U.S.A., also a product of Sultan Toghril’s nakkaşhane. This compositional type is of course far older than Nizami’s work but may have been consciously chosen as an ancient type of composition, ultimately derived from Sassanid art including relief carvings, given the “Ur” nature of Firdawsi’s Shahname, of Khusrev Parviz and the history of the Sassanid-Kayı dynasty that in part underlies Nizami’s work. The reason for the inclusion of the attendant figures was possibly to reinforce the majesty of the primary subject, none of the attendant figures are looking at the naked figure, although with this inclusion of the attendant human figures it thereby differs from both Nizami’s text and from later depictions of this scene, where Shirin is described and depicted as bathing in a pool alone.

PAN ve SYRINKS (KAMIŞ)*

Süleyman DİNGİL, Rehber

Pan neşeli bir Satyr'dir. Kimi zaman insanları korkutur, ür-kütür, panik oldum, dedirtir. Satyrler tanrı Dionysos'un arkadaşları ve onun müritleridir. Onların yaşam alanları sık ormanlar, kayalıklar ve uçurumlardır. Yörelerinde şarap içerek dolaşırlar. Görünümle-ri; kafaları ve bacakları yaban keçilerine benzer. Satyr'ler, Dionysos'un dişi müritleri Bakkhaları ya da Menadları** izler ve onları kovalarlar.

Pan genellikle panik yaratır, birden ortaya çıkar, bağırır, ça-ğırır, çılgınlık yapar. Bu onun hoşuna gider. İnsanları, hay-vanları, kuşları korkutmaktan, ür-kütmekten zevk alır. Bunun için onun görünümüne iki boy-nuzlu, keçi bacağına benzeyen kılıklı bacaklar uygundur. Onun anavatanı Toros Dağları'nda Menderes Irmağı'nın çıkış yeri Keçiborlu dolaylarındadır. O, Göktepe ve Akdağ arasında-ki sık ormanlarda yaşamayı seçmiştir kendisine. Bu dağ-ların arasında bir göl vardır; bugün İncesu, Karakuyu Gölü olarak da adlandırılır. Burada Menderes Irmağı'nın en büyük kaynağı vardır. Pan genellikle bu gölden pek uzaklaşmaz. Bu gölün oralarda iri, güzel kara üzüm, ak üzüm yetişir. Pan bu üzümleri zevkle yer. Fakat daha çok bu üzümlerden şa-rap yapmayı ve içmeyi yeğler. Eğer o bu şaraplardan çokça içerse vahşileşir ve tehlikeli olmaya başlar. Kahkahalarla koşar, bağırır, sıçrar ve birile-

rini korkutmak ister. Bu durum-da tüm doğa "Panik" içindedir. Ancak her zaman böyle olmaz. O, bazen çok neşeli ve sevimli olur, kendine insanlar arasın-dan arkadaş arar. Onun böyle bulduğu arkadaşları arasında çok ünlü bir kral vardır. O, çok şatafatlı giyinen, şatafatlı bir at üstünde, yine birçok şatafatlı arkadaşları olan biridir. Eğer onlar Pan'ın yakınlarından ge-çiyorlarsa mutlaka Pan'a uğ-rarlar, birlikte şarap içerler.

İşte bu kral Frigya kra-lı Midas'tır. Onun ikamet-gahı Frigya'nın başkenti Gordion'dur. Bu gölün bulundu-ğu yerden çok uzaktadır. Ama onun buralarda Apameia'da bir güney sarayı bulunmaktadır, bugünkü Dinar'da. Eğer Midas Gordion'dan güneye doğru yola çıkarsa en güzel elbiselerini giyinir, en iyi atına biner ve en sadık askerlerini yanına alır. Onun Apameia'da-ki sarayında en güzel sevgilisi, en iyi dansözleri, şarkıcıları ve ülkenin en iyi şarabı bulun-maktadır. Arasına Midas bu şaraptan Pan'ın yanına bıra-kır, çünkü onun şaraptan anla-yan gerçek içici olduğunu bilir ve birlikte bu şaraptan içerler. Güney Frigya'da o zamanlar böyle güzel günler vardı Pan'la Midas için.

Bir gün Pan, göl kenarında er-kenden uyanmıştı. Yine akşam çok içmiş, akşamdan kalma idi. Yarı uyanık, yarı uyur, tem-belce uzanıyor, sağına soluna

bakınıyordu. Dağları gözetli-yor, ormanların yarı sis, yarı açıklıkta olduklarını görüyor, güneşin henüz daha yakıcı ol-madığını hissediyordu. Birden bir hışırtı duydu.

Hemen ayağa kalktı, baktı bi-risi gölde yüzüyor... Gözleri-ni ovuşturdu, bir daha baktı, baktı... Harikulade bir güzellik, bir su perisi suda çırılçıplak yüzüyordu. O, gözlendiğinin farkında değildi, sakın sakın yüzüyordu. Pan bu güzel su perisinin adını duymuştu. Ona "Syrinks" diyorlardı. Bu güzel-lik şimdi burada yüzüyor, da-lıyor suya, yüzmenin zevkini çıkarıyordu. Pan onu gözledi ve ilk bakışta aşık oldu ona. Hemen atladı suya ve yaka-lamak istedi Syrinks'i... Pan çılgılık atıyor, kahkahalarla or-talığı gürültüye boğuyor, ses-sizliği, sakinliği, gürültü patırtı ile kargaşaya dönüştürüyordu. Syrinks neye uğradığını bile-medi, korkunç bir Panik içinde kaldı. Pan ona yaklaşmak onu yakalamak istiyordu. Syrinks son sürat yüzerek uzaklaşıyor, kaçıp kurtulmak istiyor, fakat Pan ondan hızlı yüzdüğünden bunu başaramıyordu. Syrinks gölün tanrılarına, tüm tanrı-la-ra, tanrıçalara yalvarıyor, beni kurtarın diyordu. Hiçbir güç ona yardım edemedi.

Pan Syrinks'e yetişti ve onu saçlarından yakaladı. Tam bu sırada saçlar sazlara kamışla-ra dönüştü, Syrinks kayboldu. Pan'ın elinde Syrinks'in saçları

* Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler (Phragmites australis)

** Dionysos alayını oluşturan Bakkhaların diğer bir adıdır.

Pan and Syrinx (Reed)*

Suleyman DINGIL, Tour Guide

Pan is a cheerful Satyr. Sometimes, he scares, terrifies, and panics people. The Satyrs are the friends and disciples of the God Dionysus. They inhabit the spaces in dense forests, rocky places and on cliffs. They wander in their areas, drinking wine. In their appearances, their heads and legs look like those of wild goats. The Satyrs follow and chase the Bacchae or Maenads,** the female followers of Dionysus.

Pan often creates a panic, suddenly arises, cries, shouts, and does mad things. This pleases him. He takes pleasure in scaring and frightening people, animals and birds. It is for this reason, that the two horns and hairy legs like the legs of a goat are suitable for him. His homeland is around Keciborlu, the source of the Meander River in the Taurus Mountains. He has chosen to live in the dense forests between Goktepe and Akdag. There is a lake between these mountains; today, it is also referred to as the Incesu, Karakuyu Lake. Here is the largest water source of the Meander River. Pan usually does not get away much from this lake. Big, beautiful, black and white grapes grow around the lake. Pan enjoys eating these grapes. However, he rather prefers to make wine from these grapes and to drink it. If he drinks a lot of this wine, he goes wild and starts to become dangerous. He runs with laughter, shouts, jumps, and wants to scare someone. In this case, all nature is in "Panic." However, this is not always the case. He sometimes becomes very cheerful and charming, and looks for a friend for himself among the people. There is a very famous king among his friends that he has found in this way. He is someone

who is dressed very pompously, riding a very pompous horse, and having many pompous friends. If they are passing near to Pan, they will certainly call on Pan, and will drink wine together.

This king is Midas, the king of Phrygia. His residence is Gordion, the capital of Phrygia. This is very far from the lake. However, he has a southern palace here in Apameia, today's Dinar. If Midas heads south from Gordion, he wears his most beautiful clothes, rides his best horse, and takes his most loyal soldiers with him. His most beautiful lover, best dancers, singers, and the best wine of the world is here in his palace in Apameia. Sometimes Midas leaves some of this wine to Pan, as he knows that he is a real drinker who is a gourmet of wine, and they drink of this wine together. There used to be such beautiful days in Southern Phrygia at that time for Pan and Midas.

One day, Pan was awakened early beside the lake. Again he had drunk a lot the night before, he was hung over. Half awake and half asleep, he was lying lazily, and looking around. He was watching the

mountains, seeing that the forests were a little foggy and a little clear, and feeling that the sun was not yet burning. Suddenly he heard a rustle.

He stood up at once, and saw someone swimming in the lake... He rubbed his eyes, looked again and again... A marvellous beauty, a water nymph was swimming naked in the water. She was not aware that she was being watched, she was swimming quietly. Pan had heard of the name of this beautiful water nymph. They called her "Syrinx." This beauty was swimming now here, plunging into the water, and enjoying her swimming. Pan fell in love with her at first sight as he watched her. He jumped into the water at once and wanted to catch Syrinx... Pan was screaming, making noise with his laughter, and turning silence and calmness into fuss and confusion. Syrinx could not understand what had hit her, and was in a terrible Panic. Pan wanted to approach her and capture her. Syrinx was swimming away as fast as she could, trying to escape, but she could not manage it, as Pan was swimming faster than her. Syrinx was begging all the

*Plants of the grains, growing in damp places, with a nodose and rigid body (Phragmites australis)

**Another name of the Bacchae forming the procession of Dionysus..

yerine sazlar ve kamışlar kaldı. Pan şaşırıp, kaldı; öfkelenip, kafası karmakarışık oldu. Elindeki kamışları, sazları fırlatıp atmak, ısırarak, parçalamak istedi. Ancak, hiçbir şey yapmadan olduğu yerde durdu, kaldı. Gölün suyuna, dağlara ve gökyüzüne bakakaldı. Tekrar bağırarak, ağlamak istedi, ama sessiz, hareketsiz uzun bir süre olduğu yerde kalakaldı. Bir süre sonra yavaşça ve hüznüyle sahile doğru yüzdü. Bir süre orada da dikildi, kaldı. Öyle ki, hüznü, garip, çok alınmış, derin bir uykudan, derin bir rüyadan uyanır gibi oldu.

Sonra elindeki sazları kamışlara baktı ve bunun bir rüya olmadığını anladı. Dikkatlice

bu kamışlarla oyalandı. Onları düzenledi, öptü, okşadı ve onları yanyana yapıştırdı, kaybettiklerine ağladı, göz yaşları kamışları birbirine daha da yapıştırdı. Bu kamışları öptükçe bir ses, bir fısıltı geliyordu onlardan, şikayet mi ediyorlar anlayamıyordu, Pan. O bunlarla oyalandıkça, her şey tüm yaşamı gibi geliyordu Pan'a. Suyun ve rüzgarın sesi gibi, neşeli mi, hüznü mü, hayal mi, gerçek mi karmakarışık her şey. Sonra Pan, bu Pan flütünü öttürmeye başladı. Saatlerce, günlerce, haftalarca, yıllarca. Gölün kıyısında kaldı, öttürdü, öttürdü, öttürdü. Bunun dışında hiçbir şey umurunda değildi onun artık.

Böylece flütünü çalarken günün birinde bir sürü yaratığın onun etrafında toplandığını gördü. Onların arasında bir tek tanıdığını farkettiler. Kral Midas. Dikkat çekici bir başkası da, başından güneş ışınları dökülen biri vardı orada; "Tanrı Apollon". Birçok başkaları da onun gölünün etrafında toplanmışlardı. Kimileri hüznü, kimileri neşeli idi onların. Fakat ne istiyorlardı burada, ondan ne istiyorlardı? Pan hayretle onlara baktı, baktı. Nihayet bakışları Apollon'un bakışları ile çakıştı, o da Pan'a bakıyordu. Korkusuzca bakıştılar, karşılıklı. Apollon Pan'a yarı rica, yarı emrederek: "**Pan biz şimdi burada bir müzik yarışması yapacağız. Sen flütünü ben de lirimi çalacağım**" dedi.

Pan, yan yana yapıştırılmış kamışlarını gözledi ve onları su perisi Syrinks gibi canlı olarak buldu. Onlar Pan'a fısıldadılar ve bu müzik yarışmasını kabul etmesini bildirdiler. Apollon sabırla onun yanıtını bekledi. Pan kabul ettiğini söyleyince, Apollon orada bulunan Midas'ı ve kimilerini hakem olarak seçti. Bu hakemler tesadüfen mi orada idiler, yoksa Apollon onları özellikle mi çağırıyordu, Pan bunları bilmiyordu. O yalnızca onların arasında Midas'ı tanıyordu. Pan, flütünü çalmaya başladı.

Kendinden geçercesine ve uzunca flütünü öttürdü. Her taraf sessizliğe büründü. Bu etkili ve hüznü müzikten başka hiçbir ses, hiçbir canlı, hiçbir yaratık, yeryüzünde yokmuş gibiydi. Daha sonra Apollon lirini çaldı. Onun liri de müziği de şahane idi. Yarışmada Midas oyunu Pan'a verdi. Bunun üzerine Apollon küplere bindi ve Midas'a sövmeye başladı: "**Sen Frigya'nın aptal kralı, sen ne anlarsın müzikten, kim sana bu insan kulaklarını verdi? Senin bundan**

Gods of the lake, all Gods and Goddesses to rescue her.

But no power could help her. Pan caught up with Syrinx and grabbed her by the hair. Just then, the hair turned into reeds, and Syrinx disappeared. Reeds were left in the hands of Pan, instead of the hair of Syrinx. Pan was surprised; he became angry and confused. He wanted to throw away, bite and break up the reeds in his hand. But he stood in that place without being able to do anything. He stared at the water of the lake, the mountains and the sky. He wished to shout and cry again, but stood in that place quietly for a long time. After a while, he swam slowly and sadly to the shore. He stood there for a while, as well. It was as if he was awakening from a sad, strange, deep sleep and dream.

Then, he looked at the reeds in his hand, and realized that this was not a dream. He lingered with these reeds. He carefully arranged, kissed, caressed, and stuck them together, he cried for the things he had lost, and his tears stuck the reeds together even more. As he kissed these reeds, a sound, a whisper came from them, and Pan could not understand whether they were complaining. As he lingered with them, everything seemed like his whole life to Pan. Like the sound of water and wind, everything was chaotic, whether joyful, sad, fantasy or real. Then, Pan began to blow this Pan flute. For hours, days, weeks, for years. He stayed on the lake shore, and blew, blew and blew. He cared for nothing else anymore.

While he was playing his flute like this, he noticed one day that a lot of creatures had gathered around him. He only recognised the one he knew among them, King Midas. There was another spectacular one, someone with

sun rays scattering from his head; "The God Apollo." Also many others were gathered around the lake. Some of them were sad, and some of them cheerful. But what they did want here from him? Pan looked at them in amazement, he looked and looked. Finally, his glances coincided with Apollo's glances, he was also looking at Pan. They exchanged glances fearlessly. Apollo, half requesting, half commanding, said: "**Pan, we will make a music contest here now. You will play your flute, and I will play my lyre.**"

Pan looked at the reeds stuck side by side, and found them alive like the water nymph Syrinx. They whispered to Pan, and told him to accept this contest. Apollo patiently waited for his response. When Pan said that he accepted, Apollo chose Midas and some of them who were there as referees. Pan did not know whether these referees were there by chance, or if Apollo had called them especially. He only knew Midas among them. Pan began to play his flute. He blew his flute ecstatically for a long while. Everywhere was silent. It was as if there was no sound, no life, no creature on earth other than this effective and sad music. Then, Apollo played his lyre. The music of his lyre was also wonderful. Midas voted for Pan in the competition. This made Apollo furious, and he started to swear at Midas: "**You, the stupid king of Phrygia, what do you know about music, who gave you these human ears? You must have donkey ears from now on, only they are worthy of you, Midas**" he said.

Midas became scared by the anger of Apollo. Fearing that Apollo would give him a greater punishment, he headed to Apameia (Dinar). Only his barber would accompany him on the

way to his palace. They immediately bought Phrygian conical hats on the road, and Midas hid his donkey ears inside the conical hat. Only his barber could see his ears. Midas issued an order when he arrived in his palace: "**All the men will wear pointy Phrygian conical hats from now on.**"

And he told his barber that if he told anyone about his donkey ears, this would be the barber's death sentence. For this reason, the barber told nobody about this anywhere. But his stomach began to swell day by day. The barber's stomach swelled more and more, but he feared to explain the king's secret more and more. Then, he thought of a solution. He would go to the Syrinx Lake, the Pan Lake. Over time, the reeds had turned into a forest there. He went to the lake, entered among the reeds, and there he whispered, "**Midas' Ears are Donkey Ears, Midas' Ears are Donkey Ears, Midas' Ears are Donkey Ears.**" His abdominal swelling went down, his belly flattened out, and the barber regained his health.

But even today, if a wind starts to blow, all the reeds of Pan Lake, Syrinx Lake, begin to sound and mutter in unison, "Midas' Ears are Donkey Ears, Midas' Ears are Donkey Ears, Midas' Ears are Donkey Ears,".

Today, the shepherds in these mountains blow their cavals, the successors of Pan, knowingly or unknowingly. It is as if they protect nature, the dense forests, the crystal clear waters of the Pan Lake and the Meander River, and the beautiful grapes of the region, so that they would never disappear, and they live on as such. And the people of the region make wine from the grapes of the region, and toast in honour of Pan...

sonra eşek kulakları taşıman gerek, ancak sana onlar yakışır, Midas” dedi.

Midas, Apollon’un kızgınlığı önünde büyük bir korkuya kapıldı. Daha büyük bir ceza vermesinden korkarak Apameia’ya (Dinar) doğru yola koyuldu. Sarayına giderken ona salt berberi refakat edecekti. Onlar, yolda hemen sivri Frigya külahlarından satın aldılar ve Midas eşek kulaklarını külah içine sakladı, salt berberi onun kulaklarını görebilecekti. Midas saraya geldiğinde bir emir yayınladı: **“Bundan sonra tüm erkekler artık sivri Frigya külahları giyecekler”.**

Berberine de eğer kendinin eşek kulaklarından herhangi bir kimseye söz ederse, bunun ölüm fermanı olacağını söyledi. Berber bunun üzerine hiçbir yerde, hiçbir kimseye söz etmedi. Ama karnı, günbegün şişmeye başladı. Berberin karnı şiştikçe şişti, fakat kralın sırrını açıklamaktan korktukça korktu. Bu arada bir çözüm geldi aklına. Syrinks Gölü’ne, Pan Gölü’ne gidecekti. Zamanla orada kamışlar, sazlar bir ormana dönüşmüştü. Göle gitti, sazların arasına girdi ve **“Midas’ın Kulakları Eşek Kulakları, Midas’ın Kulakları Eşek Kulakları”** diye fısıldadı. Orada karın şişliği söndü, kayboldu, karnı düzleşti ve berber tekrar sağlığına kavuştu.

Fakat bugün bile eğer bir rüzgar esmeye başlarsa, bu Pan Gölü’nün, Syrinks Gölü’nün tüm kamışları hep bir ağızdan **“Midas’ın Kulakları Eşek Kulakları, Midas’ın Kulakları Eşek Kulakları, Midas’ın Kulakları Eşek Kulakları”** diye sesler çıkarmaya, uğuldama-ya başlarlar.

Bugün bu dağlarda çobanlar kavallarını, bilerek ya da bilmeden, Pan’ın ardılları olarak

öttürür, dururlar. Sanki doğayı, sık ormanları, Pan Gölü’nün ve Menderes Irmağı’nın bırakarak sularını, o yörelerin güzel üzümlerini hiç yok olmasınlar

diye korurlar ve böylece yaşar giderler. Ve o yörenin insanları, o yörenin üzümlerinden şaraplarını üretirler, Pan’ın şerefine kadehlerini kaldırır...

ARO Cafe & Bistro

Zengin içecek çeşitleri,
Damak tadınıza uygun eşsiz lezzetleri,
Huzurlu bahçesi ile hizmetinizde.

www.adnansayki.com

Antalya Rehberler Odası

Demircikara Mah. Burhanettin Onat Cad. Antürk Sitesi No: 89 Kat: 1 07100 Antalya

Tel: 0242 311 11 30 (pbx) - Faks: 0242 322 91 75

www.aro.org.tr

NORVEÇ

“Kuzeye Giden Yol”

Balıkçı Kulübeleri / Fisherman Cabins, Foto: Andrea Giubelli (www.visitnorway.com)

Ingunn CAN, Öğretmen

Norveç, güneyde binlerce ada ve adacıkla pastoral bir kıyı, doğuda yeşil tarım arazileri ve engin ormanlar, batıda fiyortlardan oluşan vahşi doğa ve kuzeyde, çorak, kayalık doğayla, uzunlamasına yayılmış bir ülkedir. Norveç'te, Geceyarısı Güneşi'ni yaşayabilir, el değmemiş doğada dağ trekkingi yapabilir, balık tutabilir, kuzey ışıklarını görebilir, kayak yapabilir, bir balina safarisine katılabilir, kaliteli müzik festivallerinin tadını çıkarabilir ve çok daha fazlasını yapabilirsiniz.

Norveç, doğa harikalarıyla dolu bir ülke ve Lonely Planet'ten alıntı yapacak olursak, “dünyanın en güzel ülkelerinden biridir.”

Doğanın güzelliği muhteşem ve vahşidir, ancak aynı zamanda, insanlara ve tarihe damgasını vuran, sert bir iklim ve ağır koşullar sunmaktadır.

Bugün Norveç, dünyanın en zengin ülkelerinden biridir, ancak tarihine bakarsanız, Avrupa'nın en yoksul ülkelerinden biri olmuştur. Zor iklim ülkenin birçok yerinde tarımı zorlaştırır ve petrol ve gazın keşfine kadar ekonomi balıkçılık, denizcilik, ormancılık ve biraz tarıma dayalı olmuştur.

Kısaca Tarihçesi:

Tarihçiler, Norveç'e ilk olarak, güneyden gelen Germen ka-

bileleri tarafından Buz Devri (MÖ 11-10. binyıl)'nın sonunda yerleşildiği inanmaktadır. Balıkçı ve avcılar olarak yaşamaktaydılar. MÖ 3000-2500 arasında, Doğu Norveç'e yeni yerleşimciler (Cord Ware Kültürü) geldi. Bunlar Hint-Avrupalı çiftçilerdi.

Tunç Çağı ve Demir Çağı süresince, Norveç'te dağınık nüfus ve küçük yerel topluluklar vardı. Zamanla, bu topluluklar bir çeşit savunma ve yönetim sistemleri olan küçük devletler haline geldi. 872 yılında, bu küçük devletler birleşik bir Norveç'in ilk kralı olarak kabul edilen Harald Hårfagre (Sarışın) tarafından birleştirildi. Bu, Viking döneminin başlangıcıydı. Vikingler, denizcilik ve gemi inşaatçılığındaki becerileri nedeniyle, Kuzey Avrupa'da kuvvetli bir güçtü.

Viking dönemine, Vikinglerin Avrupa'ya yaptıkları birçok

NORWAY

“The Way to the North”

Alesund, Foto: Andrea Giubelli (www.visitnorway.com)

Ingunn CAN, Teacher

Norway is an elongated country, extending from an idyllic rocky coast with thousands of islands and islets in the south, with green agricultural land and vast forests to the east, the wilderness of the fjords to the west and the barren, rocky landscape to the north. In Norway you can experience the Midnight Sun, go mountain trekking in an un-spoilt natural landscape, go fishing, experience the northern lights, go skiing, participate in a whale safari, enjoy high quality music festivals and a great deal more.

Norway is a country full of natural wonders and, to quote Lonely Planet, is “one of the most beautiful countries on earth”.

The beauty of the natural world is magnificent and wild, but at the same time it offers a harsh climate and severe conditions which have marked the people and their history.

Today Norway is one of the wealthiest countries in the world, but if you look back into the history it used to be one of the poorest countries in Europe. The tough climate makes agriculture difficult in most parts of the country and, until the discovery of oil and gas, the economy was based on fishery, shipping, forestry and some agriculture.

History in Brief:

Historians believe that Norway was first populated at the end of the Ice Age (11th to 10th millennia B.C.) by Germanic tribes that came from the south. They lived as fishermen and hunters. Between 3000 and 2500 B.C., new settlers (of the Corded Ware Culture) arrived in eastern Norway. They were Indo-European farmers.

During the Bronze and Iron Ages, Norway was marked by scattered populations in small local communities. Over time, these communities developed

into petty states with some forms of defense and administration systems. In 872, these small states were unified by Harald Hårfagre (Fairhair) who is counted as being the first king of a united Norway. This was the start of the Viking period when the Vikings were a strong power in northern Europe due to their skills as sailors and ship builders.

The Viking period was marked by wealth as a result of the many raids the Vikings launched into wealthy Christian and Muslim areas of Europe. In 994, King Olav Trygvason made the country adopt Christianity. Norwegian territorial power peaked in 1265, but competition from the Hanseatic League and then the spread of the Black Death (more than half of the population of Norway died during the pandemic) weakened the country. In 1380, Norway was absorbed into a union with Denmark that lasted more than four centuries. In 1814, the Norwegian constitution was written

Bergen'de İskele / The Hanseatic Wharf in Bergen, Foto: Terje Rakke (www.visitnorway.com)

Jotunheimen Bölgesi Yürüyüş Yolu / Hiking Besseggen, Jotunheimen Area, Foto: Morten Helgesen (www.visitnorway.com)

akın sonucunda, zenginlik damgasını vurmuştu. 994 yılında, Kral Olav Trygvason ülkenin Hristiyanlığı benimsemesini sağladı. Norveç bölgesel gücü 1265 yılında zirve yaptı, ancak Hansa Ligi'nin rekabeti ve Kara Veba'nın yayılması (salgın sırasında nüfusun yarıdan fazlası ölmüştü) ülkeyi zayıflattı. 1380 yılında, Norveç dört asırdan fazla süren, Danimarka ile birliğe girdi. 1814 yılında, Norveç Anayasası yazıldı ve insanlar Danimarka-Norveç Birliği'nin sona ermesinden sonra İsveç'e katılmayı reddetti. Daha sonra İsveç Norveç'i istila etti, ancak İsveç kralı altında bir birliği kabul etmeye karşılık, Norveç'in anayasasını korumasına izin verdi. 19. yüzyıl boyunca yük-

selen milliyetçilik Norveç'in bağımsızlığını öngören 1905 referandumuna yol açtı.

Norveç I. Dünya Savaşı'nda tarafsız kalmasına rağmen, denizciliği ağır kayıplar verdi. Norveç II. Dünya Savaşı'nın başında tarafsızlığını ilan etti, ama yine de Almanlar tarafından beş yıl süreyle işgal edildi. 1949 yılında, tarafsızlık terk edildi ve Norveç NATO'nun kurucu üyesi oldu. 1960'ların sonlarında bitişik sularda petrol ve gazın keşfi, Norveç'in ekonomik servetini artırdı. 1972 ve 1994 yılında yapılan referanslarda, Norveç AB'ye katılmayı reddetti.

NORVEÇ: Sosyal Demokrat bir Cennet!..

Norveç, parlamenter bir hükümet sistemi ile üniter bir anayasal monarşidir. Norveç Kralı devlet başkanı ve Başbakan hükümetin başıdır. Hüküm süren kral, Kral V. Harald'dır, ancak günümüzde kralın hiçbir gerçek gücü yoktur - kraliyet ailesi devletin bir simgesi olarak işlev görür ve Norveç'i yurtdışında temsil eder. Parlamentoda temsil edilen birçok parti vardır ve bunların en büyüğü de, İşçi Partisi'dir. Sosyal demokrasi, devlet kontrollü refah sistemi ve özel ekonominin

bir karışımı olarak, ülkedeki hakim siyasi düşüncedir. Vergiler yüksektir, ancak devlet herkes için nispeten rahat bir yaşam sağlar (ücretsiz okullar, ücretsiz sağlık hizmetleri, işsizlik ödemeleri ve benzeri).

Norveçliler dünyanın kişi başına düşen en yüksek GSYİH'ine sahip ülkeleri arasındadır. Bugün, Norveç, herhangi bir milletin kişi başına düşen en büyük sermaye rezervi ile, parasal değer açısından, dünyanın ikinci zengin ülkesi olarak yer almaktadır. Norveç'te yaşam standardı dünyada en yüksek oranlardan biridir. Foreign Policy dergisi, Norveç'i dünyanın en iyi işleyen ve istikrarlı ülkesi olarak kabul ederek, 2009 için Başarısız Devletler Endeksi'nde son sırada göstermektedir. Devam eden petrol ve gaz ihracatları, sağlıklı bir ekonomi ve önemli birikmiş servetle birleştiğinde, Norveç'in öngörülebilir gelecekte dünyanın en zengin ülkeleri arasında kalacağı sonucuna yol açmaktadır (Wikipedia'dan).

Eğer Norveç'i sayılar ve istatistikler açısından değerlendirerseniz, yeryüzünde bir cennet gibi görünebilir, ancak başka her yerde olduğu gibi, karşılaşılan pek çok sorun vardır. Artan göç, Norveç'i çok kültürlü bir toplum haline getirmiştir. Göçmenler Norveçlilerin çoğu tarafından memnuniyetle karşılanırken, göçe karşı olan pek çok insan da vardır ve ırkçılık son yıllarda artmıştır. İnsanların farklı geçmişlere sahip insanlarla bir arada yaşamaları için nasıl entegrasyon sağlanabileceğine dair sık sık tartışmalar yapılmaktadır.

Diğer bir sorun, uyuşturucu ve alkol alışkanlığı olan yüksek insan sayısıdır. Norveç'te yaşam standardı yüksektir, ancak başarılı olmak için kültürdeki talepler de çok yük-

and the people rejected the offer to join Sweden after the end of the Danish-Norwegian Union. Sweden then invaded Norway but agreed to let Norway keep its constitution in return for accepting the union under a Swedish king. Rising nationalism throughout the 19th century led to a 1905 referendum granting Norway's independence. Although Norway remained neutral during World War I, it suffered heavy losses to its shipping. Norway proclaimed its neutrality at the outset of World War II, but was nonetheless occupied for five years by the Germans. In 1949, neutrality was abandoned and Norway became a founding member of NATO. Discovery of oil and gas in adjacent waters in the late 1960s boosted Norway's economic fortunes. In referenda held in both 1972 and 1994, Norway rejected joining the EU.

NORWAY: A Social Democratic Paradise!..

Norway is a unitary constitutional monarchy with a parliamentary system of government, where the King of Norway is the head of state and the Prime Minister is the head of government. The reigning king is King Harald V, but today the king has no real power - the royal family functions as a symbol of the state and it represents Norway abroad. There are several parties represented in the Parliament, the biggest party being the Workers Party. Social democracy is the ruling political idea in the country, a mixture of a state controlled welfare system and the private economy. Taxes are high, but the state guarantees a relatively comfortable life for everybody (free schools, free health care, unemployment payments and so on).

Oslo'da Kale / Castle in Oslo, Foto: Terje Borud (www.visitnorway.com)

Holmenkollen Kayakla Atlama Rampası / Holmenkollen Ski Jump, Foto: Susan Fraser (www.visitnorway.com)

Norwegians enjoy among the highest GDP per-capita in the world. Today, Norway ranks as the second wealthiest country in the world in monetary value, with the largest capital reserve per capita of any nation. The standard of living in Norway is among the highest in the world. Foreign Policy Magazine ranks Norway last in its Failed States Index for 2009, judging Norway to be the world's most well-functioning and stable country. Continued oil and gas exports coupled with a healthy economy and substantial accumulated wealth lead to a conclusion that Norway will remain among the richest countries in the world for the foreseeable future (from Wikipedia).

If you judge Norway from numbers and statistics, it may seem a paradise on earth, but like everywhere else there are many problems to face. Increasing immigration has made Norway a multicultural society. While the immigrants are welcomed by most Norwegians, there are also many Norwegian people who are negative towards immigration, and racism has been increasing over the last years. There are frequent debates on how one should be able to integrate people with different backgrounds peacefully into society. Another problem is the large number of people who are drug and alcohol abusers. The standard of living is high in Norway, but the demands for the culture to be a success are also very high, and many

sektir ve pek çok insan toplum tarafından belirlenen standart ile karşılaştırıldığında kendini başarısız hissetmektedir. Bu, gittikçe daha fazla genç insanın devlet desteğiyle yaşadığı gerçeği ile de görülebilir.

Genel olarak, Norveçli aileler küçüktür ve yalnız yaşayan birçok insan vardır. Aile bağları ve komşular ve arkadaşlarla ilişkiler, Türkiye’de olduğu kadar güçlü değildir. İnsanlar kötü günlerde destek olmak için devlete güvenebilirler - odak aile yerine kişinin üzerindedir. Bu daha yüksek bir kişisel özgürlük verir, ama aynı zamanda pek çok insan için yalnızlığa yol açar.

NORVEÇ ve TÜRKİYE

Her iki ülkenin de geleneksel olarak NATO üyesi olmasının dışında, Norveç ve Türkiye arasında yakın ilişkiler olmamıştır. Ancak, Norveç’e Türk göçü (Norveç’te 17.000 civarında Türk yaşamaktadır) ve Türkiye’nin Norveçliler için son yıllarda en popüler yurtdışı tatil yerlerinden biri olduğu gerçeği sayesinde, iki ülke arasındaki ilişkiler daha güçlü hale gelmiştir.

Norveçli turistler Türkiye’ye çoğunlukla iklim, güneş ve plajlar nedeniyle gelmektedir, ancak son yıllarda daha fazla Norveçli alternatif turizm (sağlık turizmi, kültürel geziler, spor organizasyonları ve benzeri) için de gelmektedir. Ayrıca, Türkiye’de ikinci bir ev satın alan ve yılın bazı zamanlarını bu ülkede geçiren Norveçlilerin sayısında bir artış olmuştur.

Ne yazık ki, Norveç’e tatile gitme imkanına sahip çok fazla Türk yoktur. Bunun birçok nedeni vardır. Norveç Türkler için vize almanın en zor olduğu ülkelerden biridir. Prosedür uzun ve zordur ve olumsuz yanıt alma riski yüksektir. İkinci ana neden, Norveç’te seyahat etme maliyetleridir. Yüksek yaşam standartları, Norveç’i dünyanın en pahalı ülkelerinden biri yapar ve ortalama bir otel ile ortalama bir yemek için günde en az 200 avro ayırmanız gerekir (Kamp yaparak ya da pansiyonlarda kalarak ve Türk restoranlardan sandviç ya da döner yiyerek, daha ucuza seyahat edebilirsiniz...). Ayrıca Norveç, yurtdışına çok fazla seyahat yapmayan Türk-

lerin gezi yerleri listesinde en tepede değildir. Büyük Avrupa şehirleri, Amerika ve Rusya daha popüler yerlerdir. Buna rağmen, Norveç, farklı bir tatil yaşamak isteyen, doğaya düşkün olan ve aktif bir tatil geçirmek isteyen insanlar için mükemmel bir alternatiftir.

Borgund Stave Church, Foto: Finn Loftesnes
(www.visitnorway.com)

Håholmen outside the Atlantic Road
(www.visitnorway.com)

NORVEÇ Hakkında Gerçekler:

Resmi Adı:	Kongeriket Norge (Norveç Krallığı)
Başkenti:	Oslo
Resmi Diller:	Norveççe (bokmål ve nynorsk), Sami dilleri
Etnik Gruplar:	Norveçliler (%86,2), Sami (%2), Diğer %11,8 (göç nedeniyle)
Kral:	V. Harald
Başbakan:	Jens Stoltenberg (İşçi Partisi - Kırmızı Yeşil Koalisyonu)
Yüzölçümü:	385.252 km ²
Nüfus:	5.033.675 (2012)
Para Birimi:	Norveç Kronu
Dış Borç:	0
Kişi Başına GSYİH:	53.470 \$
İşsizlik Oranı:	%3,5
Enflasyon:	%2,3
Tahmini Ömür Süresi:	82,4 yıl (kadınlar) ve 77,1 yıl (erkekler)
Kutup Ayıları Sayısı:	3000 civarı

people feel that they fail when they compare themselves to the standard set by the society. This can also be seen in the fact that more and more young people are today living on social support from the state.

In general, Norwegian families are small and there are many people who live alone. Family bonding and relations to neighbors and friends are not as strong as they are in Turkey. The people can trust in the state to take care of them in bad days - and the focus is on the individual person rather than on the family. This gives a higher personal freedom, but it also leads to loneliness for many people.

NORWAY and TURKEY

Except for the fact that both countries are members of NATO., traditionally there have not been very close relations between Norway and Turkey. But due to Turkish immigration to Norway (around 17,000 Turks live in Norway today) and the fact that Turkey has been among the most popular holiday destinations abroad

for Norwegians in the last few years, the bonds between the countries have become stronger. Norwegian tourists come to Turkey mostly because of the climate, the sun and the beaches, but in the last few years, more and more Norwegians have also come to Turkey for alternative holidays (health travel, cultural trips, through sports organizations, etc.). Also, there are an increasing number of Norwegians who have bought a second home in Turkey and who spend parts of the year in this country.

Unfortunately not many Turks have the possibility to go to Norway for a holiday. There are several reasons for this. Norway is one the most difficult countries for Turks to obtain a visa from. The procedure is long and difficult and the chance of a negative response is high. The second main reason is the cost of traveling in Norway. The high standard of living makes Norway one of the most expensive countries in the world and you have to calculate a cost of at least 200 euro per day for an average hotel and average dining

(you may travel cheaper, camping or using hostels and eating sandwiches or döner from Turkish restaurants...). Norway is also not at the top of the list of travel destinations for the Turks that do travel a lot abroad. The large European cities, America and Russia are more popular destinations. Despite of this, Norway is a perfect alternative for people who want to experience a different holiday, for people fond of nature and who want to enjoy an active holiday.

Lofoten Adaları Jomfrutindan'da Kayak / Skiing in Jomfrutindan, Lofoten islands, Foto: Kristin Folsland Olsen (www.visitnorway.com)

Facts About NORWAY:

Official Name:	Kongeriket Norge (Kingdom of Norway)
Capital:	Oslo
Official Languages:	Norwegian (bokmål and nynorsk), Sami languages
Ethnic Groups:	Norwegians (86.2%), Sami (2%), Others (11.8% from immigration)
King:	Harald V
Prime Minister:	Jens Stoltenberg (Workers Party - Red Green Coalition)
Area:	385,252 km ²
Population:	5,033,675 (2012)
Currency:	Norwegian Kroner
External Debt:	0
GDP per Capita:	\$ 53,470
Unemployment Rate:	3.5%
Inflation:	2.3%
Life Expectancy:	82.4 years (women) and 77.1 years (men)
Number of Polar Bears:	Around 3000

6326 sayılı yasa gereği 11.08.2012 tarihinde ilk olarak ARO seçimleri yapıldı. Tarihinin en yüksek katılım oranlı (%50) seçimine ev sahipliği yapan ARO yönetimine bir övgüde İl Seçim Kurulu Müdürü Sayın Sabri ŞAHİN'den bizzat geldi.

Gerek seçimlere hazırlık, gerekse nizam ve intizam olarak çok başarılı bir organizasyon dahilinde seçimlerin gerçekleştiği bildirildi.

Başkan:

- Hasan UYSAL

Yönetim Kurulu Asil Üyeler:

- A. Zeki APALI
- Hayati KORUCU
- Sait TAŞ
- Nevin ŞEN
- Volkan LUBIEWSKI
- Caferi Sadık BABAEKER
- Altan CAN
- Ertan SARI

Yönetim Kurulu Yedek Üyeler:

- Hülya Yıldırım KAYA
- Nadir TOP
- Ali Alpay TECİMEN
- Özgür HEPER
- Mutlu AKINCI
- Atabey KIRÇIÇEK
- Gürsel BAYTUĞ
- Tamer ÖZDOĞRU

Denetim Kurulu Asil Üyeler:

- Mehmet MACİT
- Rıdvan UYANIK
- Suhat AKPINAR

Denetim Kurulu Yedek Üyeler:

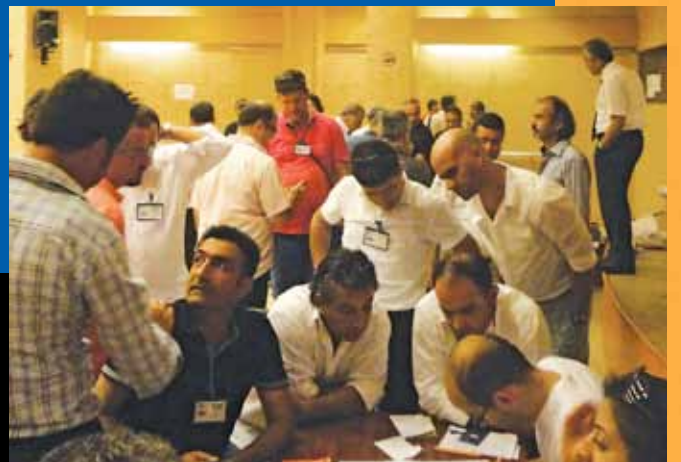
- Funda GÖKGÖL
- Ayla YILMAZ
- Erdal ÖZGÜNER

Delegeler

- Mehmet ULUSOY
- A. Zeki APALI
- Ebuturab ÜNALMIŞ
- Kenan ERTÜRK
- Kenan Sadık CANAK
- İbrahim FINDIKYAĞI
- Özgür DOĞAN
- Erhan BAYTEKİN
- Kubilay KEMER
- Mustafa GÜLOĞLU
- Behiç İLTER
- Vedat ÖZÇELİK
- Gökhan TUNÇ
- Mustafa Y. YALÇINKAYA
- Serdar SEVİNÇ

Seçimleri Yapıldı...

Oda Seçimleri Yapıldı

07.09.2012 tarihinde İZRO'nun gerçekleştirdiği seçimlerde Sn. Nihat Nebil ALTINEL başkanlığa; 09.09.2012 tarihinde de İRO seçimleri tamamlanmış ve başkanlığa Sn. Şerif YENEN seçilmişlerdir. Ayrıca, yönetim, denetim kurulları ve delege seçimleri de tamamlanmıştır.

Yasamız gereği geçici Rehber Birliği'ni oluşturacak 3 oda başkanı ve seçilmiş tüm yönetim, denetim kurulu üyeleri ile delegeleri kutluyor; başarılar diliyoruz.

Geçmiş Olsun Dileklerimizle...

Yayın Kurulu Üyemiz Prof. Dr. Şadan GÖKOVALI'nın Ramazan Bayramı sonrasında rahatsızlanması ve bir süre hastanede yatarak tedavi görmesi neticesinde sağlığına kavuşarak tekrar aramıza dönmesi, ARO ve Rehber camiası olarak bizleri son derece mutlu etmiştir. Değerli hocamıza buradan tekrar geçmiş olsun dileklerimizi iletiyor; nice sağlıklı günler yaşamasını diliyoruz.

Bir Garip Olay!

14.10.2012 tarihinde Niğde'ye grubuyla girmek isteyen üyelerimizden Atilla Şükrü Nilgün'ün başına ilginç bir olay gelmiştir. Şehre girişte hiçbir uyarı olmadığı halde birkaç trafik polisi memurunun belediye meclis kararınca alınan "şehre tur otobüsü dahil büyük araç girişinin yasak olduğu, ancak özel izinle girilebileceği" maddesine istinaden ceza-i uygulamada bulunmak istemişlerdir. Olayın takibi bizzat ARO tarafından yapılmış, gerek Bakanlığımız gerekse Niğde Valiliği konu hakkında bilgilendirilmişlerdir. Konuya hassasiyetle yaklaşan Niğde İl Emniyet Müdürlüğü yetkilileri olayın bir yanlış anlamadan kaynaklandığını, belirtilen kararda "tur araçları hariç" ibaresinin olduğunu, teşkilatın turizmin gelişmesi adına her zaman kurallar çerçevesinde rehberlere yardımcı olacağını belirtmişlerdir.

Geçen Sayıdaki Bulmacanın Çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	F	A	H	R	İ	I	Ş	I	K		R	A	H	İ	M
2	A	L	A	R	M		U	S	A	R	E		A	T	A
3	U	L	M		A	D	A	K		U		D	R	İ	L
4	N	A		A	R	İ		A	L	A	M	E	T		T
5	U	H	U	D		M	E	T	E		U	N	U	T	
6	S	U	R	A	T		S		O	P	T	İ	M	U	M
7		E	S	K	İ	M	E	K		R	A	Z		R	E
8	S	K		A	K	A	D	E	M	İ		A	Y		Ş
9	İ	B	A	R	E	T		R	O	M	A	N	E	S	K
10	C	E	L	A	L		S	İ	H		R	A	M	İ	
11	İ	R	A	S		İ	P		A	R	A	S		T	E
12	M		F	I	R	S	A	T	Ç	I	L	I	K		T

9. sayımızdaki bulmacımızı doğru çözen olmamıştır.

Müfettişler Yolda!

Dergimizde “Müfettişler Yolda” başlığıyla yeni bir sayfa açıyoruz. Amacımız her rehberin gittiği yerlerde görüp tespit ettiği olumlu-olumsuz görüntü ve bilgileri burada paylaşmak; aynı zamanda ARO olarak takibini yapmak...

Haydi rehberler göreve...

Şimdi sizlerle sayfamızı açmamıza neden olan ilk gönderiyi paylaşıyoruz.

MÖ 1240 yılında Hitit Kralı IV. Tuthalia tarafından yaptırılan Alacahöyük yakınlarındaki barajın 10.10.2012 tarihindeki görüntüsü...

“Çöp yığınlarının berbat görüntüsü ve iğrenç kokusunun burunlarımızın direğini kıldığı yerde, grubuma karşı durumu kurtaracak bir kelime bulamadım maalesef.”

Atilla Ş. NİLGÜN

CANKURTARAN HALI

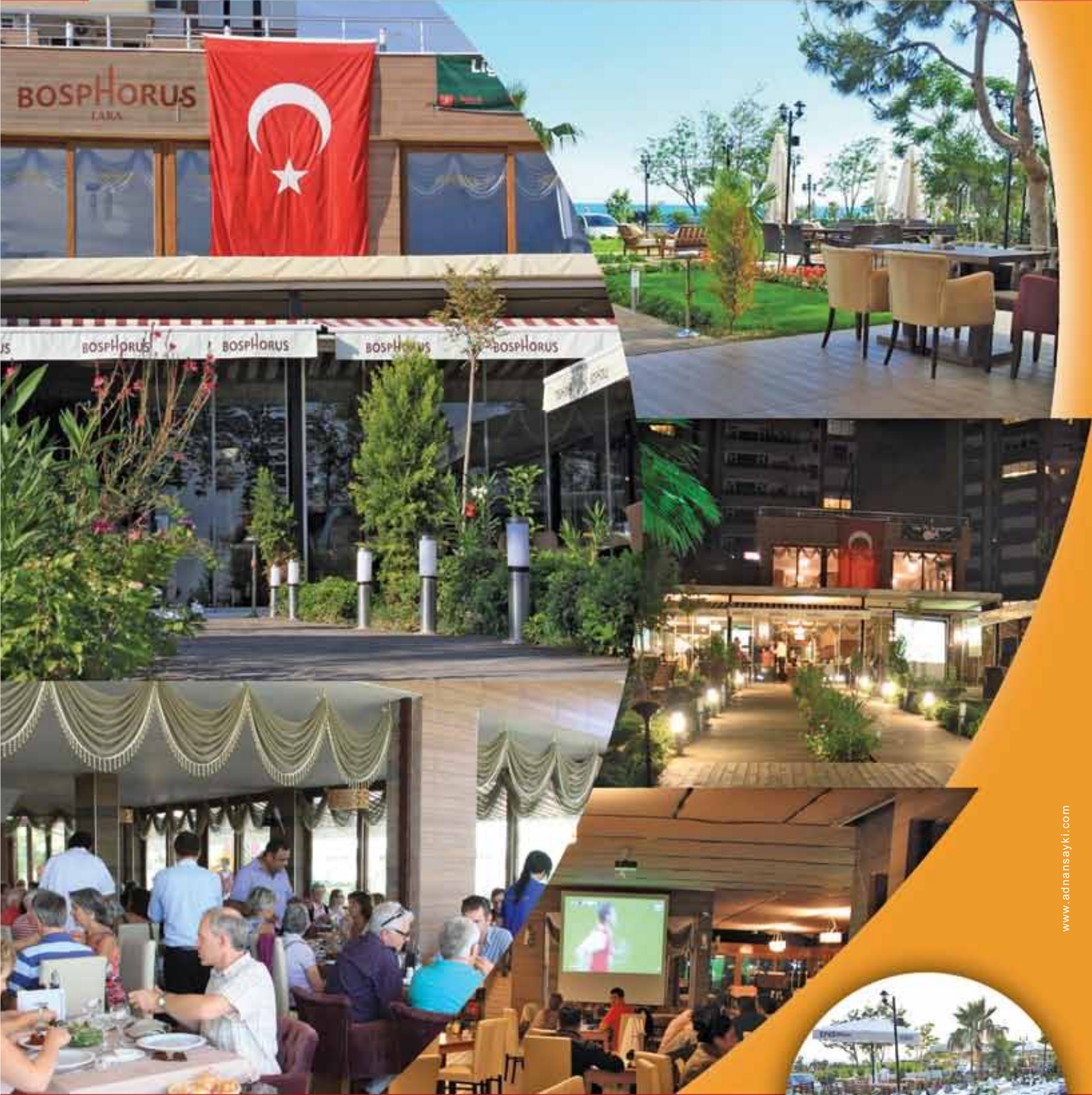
Cankurtaran Hali
(Ladik Halıcılık)
Cankurtaran Mevkii
Karataş Köyü Yol Ayrımı
DENİZLİ
Tel: 0258 276 58 01 (Pbx)
Faks: 0258 276 58 10

*Hayat
Dokundukça
Güzeldir.*

BOSPHORUS

LARA

www.adnansayki.com

BOSPHORUS LARA

Seyfettin Poyraz - Mutlu Söylemez

Fener Mah. EskiLara Cad. No: 333 B-C ANTALYA

Tel: 0242 323 70 07 - Faks: 0242 323 43 45 - GSM: 0533 467 39 65

s.poyraz@bosphoruslara.com

www.bosphoruslara.com